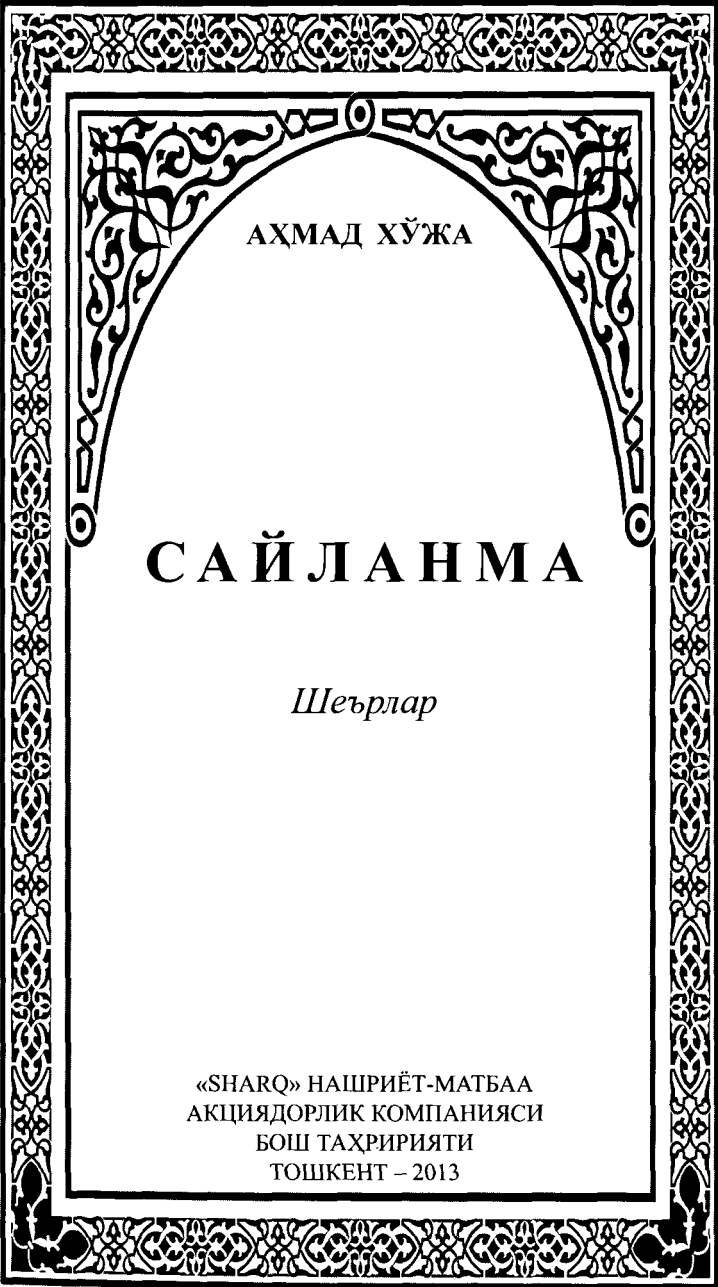

**«SHARQ» НАШРИЁТ-МАТБАА
АКЦИЯДОРЛИК КОМПАНИЯСИ
БОШ ТАҲРИРИЯТИ
ТОШКЕНТ – 2013**

АҲМАД ХЎЖА

САЙЛАНМА

Шеърлар

«SHARQ» НАШРИЁТ-МАТБАА
АКЦИЯДОРЛИК КОМПАНИЯСИ
БОШ ТАХРИРИЯТИ
ТОШКЕНТ – 2013

УЎК 821.512.133-31

КБК 84(5Ў)6

X – 98

**Сўзбоши муаллифи ва
масъул муҳаррир Аҳмадjon Мелибоев**

X – 98 **Хўжа, Аҳмад**

Сайланма: шеърлар/ А. Хўжа; масъул муҳар-
рир: А. Мелибоев. – Т.: «Sharq», 2013. – 272 б.

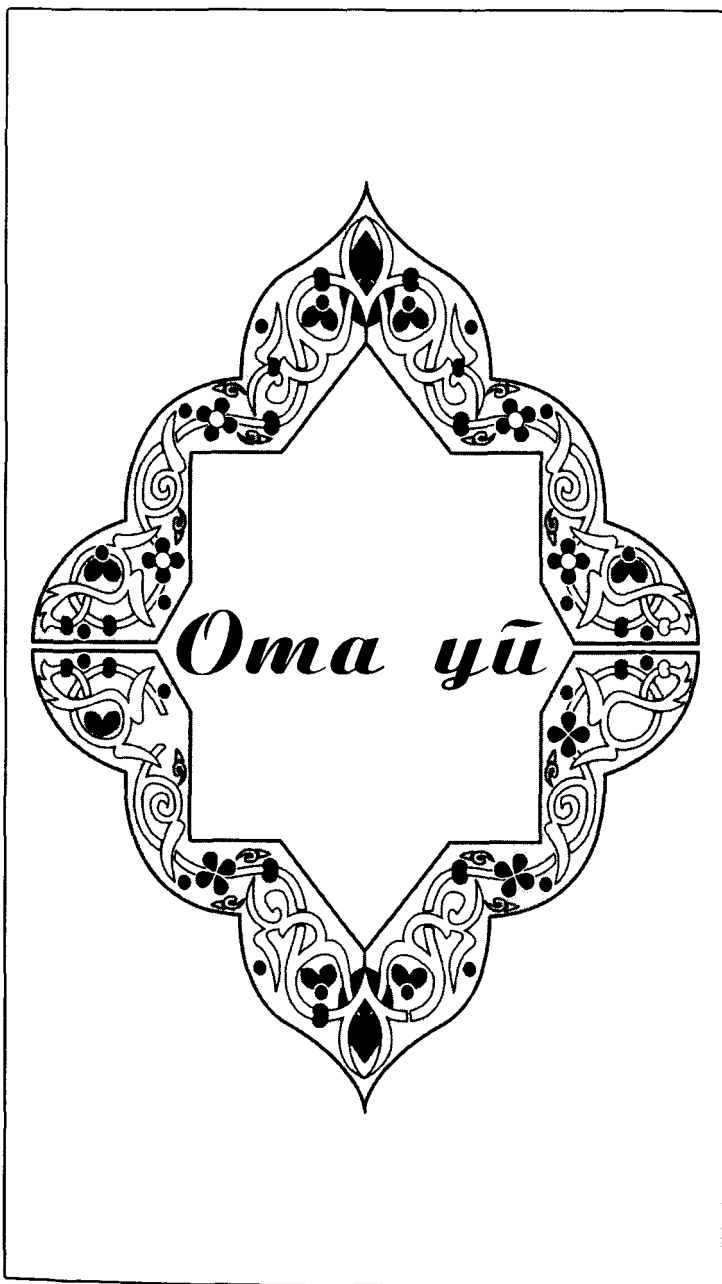
ISBN 978-9943-00-472-6

УЎК 821.512.133-31

КБК 84 (Ў)6

ISBN 978-9943-00-472-6

© «Sharq» NMAK Бош таҳририяти 2013.

ШЕЪРЛАРИ ҚОЛДИРМАС УНИ УЯТДА...

(сўзбоши ўрнида)

Баъзан шоирнинг ёрқин, таъсирчан бир неча сатри илк ўқишдаёқ ўқувчи кўнглига ўрнашиб қолади, хотиранда бир умрга нақшланади. Орадан қанча вақт ўтмасин, қайта-қайта ёдинга тушаверади.

Аҳмад Хўжа бундан салкам қирқ беш йил аввал, ҳозирги Миллий университетимизнинг журналистика факультетида ўқиб юрган пайтларида: «Улар сололмади битта йўлга из, Қалбларга сиғмади мағрур туйғулар. Қайрилмади йигит, қайрилмади қиз, Айри кўчалардан кетишди улар...» деб бошланувчи бир шеър ёзган, ётоқхонамизга меҳмон бўлиб келган машҳур шоирлардан бирига минг истиҳола билан ўқиб берган эди.

Бугун улуғ устоз даражасига кўтарилган ўша шоирнинг «Биринчи босқичда шундай ёзган бўлсанг, сендан умид қилса бўлади», деган кўллови сабаб бўлдими, ё ўша йиллар талаби билан ўлчаганда, шеър чиндан ҳам зўрмиди, ҳарқалай, Аҳмад Хўжанинг мазкур шеъри ўқишни тугатгунимизча ҳам оғиздан тушмади, қанча-қанча давраларни қизитди, Мирзачўлда пахта териб юрган талабалик йилларимизда ўртада ловуллаб ёнаётган гулхан янглиғ шеър окшомларига ҳарорат бағишлади, ёшлик кундаликларидан жой олди.

*«Йигит хаёл қилар,
Бир кун ёрини
Ёрин кўчасидан бошлаб ўтади.
Пушаймон кўнгилнинг чертиб торини,
Алам, надоматлар ташлаб ўтади.*

*Қиз ҳам, келин бўлиб, дуркун ёрини
Йигит кўчасидан бошлаб ўтади.
Йўлларда ҳали ҳам умидворининг
Интизор кўзларин ёшлаб ўтади...»*

Оддий, аммо ҳаётий воқеа. Висол боғигача етмаган, мағрур туйғуларнинг қурбонига айланган севги, дунё тургунча тугамайдиган азобли айрилиқ ҳақидаги маҳзун қўшиқ. Ҳали олдинда қанча-қанча орзу-армонлар бор. Лекин шоир учун бу воқеа жуда ҳам оддий эмас: «Учрашиб қолсалар, ох, энди бесўз, Бахтли одамлардай кулиб боқурлар, Гўё иқболларин қилурлар кўз-кўз...». Бу ўринда гап йўқ бахт, йўқ иқболни кўз-кўз қилиш, шу йўқ бахтга ишониб яшаш азоби ҳақида бормоқда:

*Улар сололмаган битта йўлга из,
Ўртайди ёлгон бахт,
Сохта кулгулар.
Ўз уйида йигит, ўз уйида қиз —
Қисмат қаршисида чўкиб олиб тиз,
Беқадр ёшликдан йиглайди улар...»*

Орадан қанча йиллар ўтди. Ўтган асрнинг олтмиш тўққизинчи йили биринчи босқич талабалари бўлган кўплаб ёшлар бугунгача ҳаётнинг анча-мунча синовларини ортда қолдириб, қанчадан-қанча «ёлгон бахт, сохта кулгу»ларга, «қисмат қайтармаган бахт»ларга, дилларда қолган «илк севги доғ»ларига гувоҳ, не-не шодлиғу айрилиқларга шоҳид бўлиб, етук ижодкор, баркамол шахс сифатида шаклландилар, Шарифа Салимова, Икром Отамурод каби шеърятимизда ўз йўлларини топдилар, ўз овозларида бугун баралла шеър айтмоқдалар.

Аҳмад Хўжа ҳам аини шундай ижод ва ҳаёт йўлини босиб ўтди. Дунё кезди. «Юлдузлар сеҳри», «Сабоқ», «Биз икки дунёмиз», «Садоқат чашмаси» каби бир неча шеърый китоблари, бадиий-публицистик мақолалари, ижтимоий-сиёсий шарҳлари эътиборга тушди. Бир шеърисида: турмуш мураккабликларига ишора қилиб,

«Яшамокнинг ўзи ҳам бўлиб қолди жасорат» деса, бошка бир шеърида бозор иктисодиётининг моҳиятини «Хотин эди хўб маъсум, Энди у ҳам бекорга Қилмай кўйди табассум...» дея бир ҳолат орқали ўзига хос тарзда лўнда қилиб очиб беради. Таҳрир санъатини мукамал эгаллади. Мен бунга давлатимизнинг энг нуфузли идорасида бирга ишлаган йилларимиз ишонч ҳосил қилганман.

Шу ўринда таъкидлаш жоизки, шоир ижодий ишларини доимо ижтимоий фаолият билан бирга олиб борди. Республика Ёзувчилар уюшмаси, «Чўлпон» нашриёти, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлигида ишлади. Бугунги кунда ҳам ушбу агентлик Бош директорининг ўринбосари лавозимида самарали меҳнат қилмоқда. У қаерда ишламасин, топширилган вазифага доим катта масъулият билан ёндашди, энг муҳими, шеъриятдан йироқлаб кетмади, шоирлигида қолди...

Бугун Аҳмад Хўжанинг «Сайланма» китоби кўлөзмасини ўқир эканман, шоирнинг фикри, дунёқараши, воқеа-ҳодисаларга муносабати, шеъриятни, сўзни тушуниши, ҳис этиши, сўз олдидаги масъулияти шеърдан-шеърга, сатрдан-сатрга, мавзудан-мавзуга ўсиб, тарошланиб, елкасига ижтимоий, маънавий юк ортиб бораётганини кўриб, мамнун бўлдим. У «Қалам тебратаман яхши ниятда, Шеърларим қолдирмас мени уятда» деганида нечоғли ҳақ эканига ишонч ҳосил қилдим. Шу гапни бироз ўзгартириб, ушбу қораламамнинг сарлавҳасига чиқардим.

*Шивирлайди сокин дарахтлар,
Шивирлайди пинҳон сирини.
Довуллардан кўрмабди зарар,
Тутиб туриб бири-бирини.*

*Шивирлайди сокин дарахтзор,
Бирлашибди барча шохлари.
Шунинг учун уларнинг зинҳор
Эшитилмас эмиш оҳлари...*

Бу – анча аввал ёзилган шеър. Аммо уни бугун ҳам, ишончим комилки, эртага ҳам ўқиш мумкин. Бошқа бир шеърнинг якуни – худди бугун ёзилгандай: «...Бемехр эмасман аслида, болам, Фақат бўлиб қолма дейман, нотаваон. Чунки ношудлардан безган бу олам, Шалвирик кимсани хуш кўрмас замон».

Бу ёруғ дунёнинг анча-мунча кемтик жойлари, нотаантиликлари, номутаносибликлари ҳам бор, шоир ёзганидек, дунё – англаб бўлмас сир-синоат. Гоҳ иссиқ, гоҳ совуқ, гоҳ меҳрибон, гоҳ аёвсиз. Лекин яшаш керак, яшашда давом этмоқ зарур, ҳаёт зарбалари олдида сизнинг зардангиз нима бўлибди. Буни Аҳмад Хўжа яхши тушунади: «...Заминда турфа хил одамлар яшар, Разил, хунхорлар ҳам йўқ эмас, асло. Аммо сендан ранжиб бўлмайди, башар, Сендан юз ўгириб бўлмайди, дунё». Ва яна: «Агар тойиб кетсам бу киш чоғида, Нечун хижил бўлмоқ ва ё чекмоқ ғам? Ҳикматларга тўла ҳаёт боғида Ижозат бор экан... йиқилмоққа ҳам!».

Мана бу шеърни эса баралла, бор овоз билан ўқидим:

*Эркинлик нафаси қайлардан келар,
Озодлик еллари қайларда елар?
Кимсасиз, сарбаланд тоғлардами у,
Ёки шивирлаган боғлардами у?
Балки у бесарҳад уммонлардадир,
Эҳтимол, поёнсиз осмонлардадир?
Қайда ўзлигига қайтади одам,
Ёлғиз ўз қўшигин айтади одам?
Қайда ўйларининг қаноти синмас,
Ғуруринг топталмас, елканг қисинмас?
Гарчи олам чексиз, коинот беҳад,
Уларни беролур ўз юртинг фақат!*

Бу шеърда фавкулудда янги гап йўқ, аслида. Аммо айримларнинг ёдидан тез-тез кўтарилиб турадиган муҳим бир ҳақиқат бор. Буни янада яхшироқ тушуниб олиш учун китобда шу шеър билан ёнма-ён жойлаш-

тирилган «Сотилган уй» шеърини ҳам ўқиш керак. Ўқиганда ҳам овоз чиқариб ўқиш керак.

Фикримча, «Сайланма»га киритилган шеърлар шеърят ва мухлислар олдида ниҳоятда одоб саклаб, катта масъулият билан сараланган. Бир-иккита мундай-роқлари ҳам бўлши мумкин, лекин уларни қисқартириш керак эмас, токи шоирнинг шеърдан-шеърга ўсиб бораётгани кўриниб турсин.

Минг эшитгандан, бир бор кўрган афзал, дейдилар. Яхшиси, сиз китобни шошилмай, синчиклаб ўқиб чиқинг. Қолган гапларни шундан кейин гаплашамиз.

Аҳмадjon МЕЛИБОЕВ

2013 йил, 8 февраль.

ИСТИҚЛОЛ ҚЎШИҒИ

Озодликка интилдинг талпингандек офтобга,
Букун нурга чулғанган гўзал бўстон муборак.
Асрий орзу-умидлар чикмиш энди рўёбга,
Бошинг узра мусаффо, тиник осмон муборак,
Халқим, сенга ҳур Ватан – Ўзбекистон муборак!

Эрк йўлининг машаққат, синовлари кўп бўлди,
Замонларнинг турфа хил алдовлари кўп бўлди,
Элнинг нажот истаган нидолари кўп бўлди,
Сен учун кўкси қалқон қизу ўғлон муборак,
Халқим, сенга ҳур Ватан – Ўзбекистон муборак!

Бўстонликнинг тоғлари туманлидир, қорлидир,
Ўзбекнинг фарзандлари садоқатли, орлидир,
Юртига тоғдек таянч – ғурурли, викорлидир,
Келажакка йўл олган улуғ қарвон муборак,
Халқим, сенга ҳур Ватан – Ўзбекистон муборак!

Булоқ суви бунчалар оби замзам бўлмагай,
Она диёр меҳридек дилга малҳам бўлмагай,
Ўзбегим бу дунёда ҳеч қачон кам бўлмагай,
Дориломон замонда давру даврон муборак,
Халқим, сенга ҳур Ватан – Ўзбекистон муборак!

ВАТАН

Ватан – аждодлардан мерос ошён,
Авлодларга қолган ҳоки муқаддас...
Жангу жадалларда асралган макон,
Осмон гумбазини жаранглатган сас!

Ватан – Муқимийни бағрига олиб,
Ҳасратин тинглаган ғариб хужраси;
Ватан – бу Фурқатнинг ҳижронда қолиб,
Бир умр кўз тутган дийдор муждаси...

Ватан – фазогирга олисда,
 пастда
Интизор кўз тиккан бепоён диёр.
Ҳайрат йўк, ажнабий боқса ҳавас-ла,
Тополмай у каби меҳри пойидор!

Ватан – фарзандларга меҳрибон она,
Оналар наздида гўдакдай ширин.
Зоҳиран бўлса ҳам танҳо, ягона,
Ҳар қалбда ўзга бир сеҳри яширин!

Гарчи у курранинг бир қисми,
Аммо
Мен учун дунёдан улкан дунёдир...
Мен-ку, шу Ватаннинг кучоғида жо,
Лекин у ҳам мангу қалбимда жодир!..

БУЛУТЛАР

Майлига, ўлкамнинг мафтуни бўлиб,
Уфк уммонида булутлар қалқсин.
Дарёлар ҳайқирсин сувларга тўлиб,
Ёмғирда кўрайин майсалар рақсин...

Карангиз, ёришиб бормоқда осмон,
Булутлар ортидан жилмаймоқда кун!
Булутлар осмонни этсин-у макон,
Уларнинг ўрнини олмасин тутун...

ФАВВОРА

Кўкка шитоб билан пуркалади сув,
Марварид томчилар тушади қайтиб.
Менинг юзларимга урилади у,
Кувончини айтиб,
Дардини айтиб!

Томчи...
Қатра терни ёдга солса гар,
Бир меҳр тафтини сезади юзим.
Ўтмиш кўз ёшларин эслатган сафар,
Жикка ёшга тўлар менинг ҳам кўзим...

* * *

(Манзара)

Ой
Хуснига ўзи махлиё,
Соч тарарди ҳовуз-кўзгуда.
Юракларга ўтли меҳр жо,
Кечар эди кунлар осуда...

Қаҳратон қиш бошлангани дам
Ҳовуз музлаб – юмди кўзини.
Ой ҳам ночор,
Кўзларида нам,
Булутлар-ла тўсди юзини...

* * *

Девордаги аскар сурати:
Мағрур бошда рангсиз фуражка
Ва ёнида охирги хати...
У юртига қайтиб келмади,
Ватан учун кетиб курашга!

Аскар бўлди бир фидойи жон,
Йиғламангиз тақдирдан нолиб,
Йўқ, йиғлама, халким – онажон,
Қолмасин деб, ўт ичра жаҳон,
Ўғлинг ўзи кетгандир ёниб...

ҚИШЛОҚ

Бағрингда кечарди менинг ҳаётим,
Бағрингда яшардим – шу эди тақдир.
Лекин орзу-ўйлар бўлиб қанотим,
Қалбим олисларда кезгани ҳақдир...

Бугун йироқларда кечар ҳаётим,
Нима ҳам қилардим, шу экан тақдир.
Энди сенда кезар хаёл – ғиротим,
Қалбим кучоғингда қолгани ҳақдир...

* * *

Шивирлайди сокин дарахтлар,
Шивирлайди пинҳон сирини.
Довуллардан кўрмабди зарар,
Тутиб туриб бири-бирини!

Шивирлайди сокин дарахтзор,
Бирлашибди барча шохлари...
Шунинг учун уларнинг зинҳор
Эшитилмас эмиш охлари!..

ОНА ДАРАХТ

Она дарахт кўрдим,
Тенгсиз, сарбаланд,
Шохлари бир парча осмонни тутган.
Унга боқиб, бўлдим хаёлларга банд,
Ўйладим, бошидан не кунлар ўтган?

...Баҳордай севаркан, ҳатто, кузини,
Қишни ҳам ёзидан кўрмас экан кам.
Агар синмаганда шохин узунни,
Улкан бўлар экан бу кунгидан ҳам!

Ногоҳ бузилибди сокин хаёли,
Паришон тўзибди шохлардан қушлар.
Гўдаги йиғлаган она мисоли
Хобидан ўчибди энг ширин тушлар.

Йиллар учиргандай подшолар тожин,
Баргларин тўкибди келмасидан куз.
Йиллар пешонага солгандек ажин,
Дарахтнинг танида қолдирибди из!

Охир бажо бўлиб эзгу ўтинчи,
Интиҳо топибди қақраб қуришлар.
Хайрият, қайтибди азалий тинчи,
Ўрмонни тарк этиб мудҳиш урушлар!

...Хаёли – чарх урган гала қушлардай,
Дунёнинг тақдирин ўйлар эмиш у.
Кечмиш кунларини, кўрқинч тушлардай,
Келган одамларга сўйлар эмиш у...

* * *

Ёмғир ёғар...
Томчилар – найза,
Бағрин доғлар япроқларнинг у.
Бош тебратар мўлтираб майса,
Жилғаларда тўлғанади сув...

Ёмғир ёғар...
Томчилар – бебош,
Тошда сакраб, қилишар ўйин.
Ғубор кетиб, ярқирайди тош,
Ниҳол эса эгади бўйин...

Ёмғир, ёмғир...
Ўтиб кетади,
Осмон нурга қилганда торлик –
Жамолини кўз-кўз этади
Нур қўйнида гуркираб борлик!

ТОҒ

Шуълалар қўйнида товланади тоғ –
Фарзандин қошида эгилган аёл.
Сочлари мисоли – чулғанган ирмоқ,
Ёниқ нигоҳида – ойдин бир хаёл...

Қуёш ботар унинг бошини силаб,
Сўнгра сайёралар бўлар парвона.
Гўё фарзандларин икболин тилаб,
Сокин алла айтар меҳрибон она...

* * *

Агар сафарларга чорласа ҳаёт,
Гоҳо кетар бўлсам Ватандан йироқ –
Кўнглимда бир савол ёнади бот-бот,
Қачон ўз уйимда ёкаман чирок?..

Занжир ҳалқалардан тузилгани – ҳақ,
Денгиз томчилардан яралгани – тан.
Ҳар бир одам билан барқарордир халқ,
Олтин зарралардан иборат Ватан!

Биламан,
Бош узра Ватан – соябон,
Бўронлар қаҳридан асраган паноҳ,
Ватан муҳожирлар қалбида армон,
Мангу ўчмас бўлиб ёниб қолган ох!

Мен сафар чоғлари ўйламасман ҳеч,
Қачон йўл анжомин қўлга олганим.
Факат қалб орзикиб санайман ҳар кеч
Ватанга қайтишга қанча қолганин...

ЗАМИН ЭЛЧИСИ

(фазогир билан суҳбат)

– Ўзига чорлайди сеҳрли само,
Имлайди пирпираб дилбар юлдузлар.
Ақлин танигунча бу кўҳна дунё,
Уларга хайратда тикилган кўзлар.

Боболар кушларга боққан ҳавасда,
Оталар учолган улардан баланд.
Юксалиб бораркан тафаккур аста,
Фазо хаёлларга ташлади каманд.

Асримга хайратбахш кашфиётлар ёр,
Неларга гувоҳмас, ахир, бу жаҳон!
Кўкларга йўл олса бугун фазокор,
Ким ёқа ушлайди,
Ким бўлар хайрон...

Фазовий ўйларга мен ҳам ошино,
Ки, Ой мен учун ҳам эмасдир патир...
Парвоз бу сайр эмас, биламан, аммо
Дўстим, парвозингнинг боиси надир?

Надир у чорлаган сени самода,
Қалбингга бермаган ором, осойиш?
Замон шиддатинми этмоқ ифода,
Ё Ватан қудратин қилмоқ намоиш?!

Биламан, сен унда изламайсан шон,
Не ҳожат, шуҳрат деб титмоқ самони.
Эҳтимол, жисмингда ургандир туғён,
Олис боболарнинг эзгу армони!

Истагим, майлига, йўлинг бўлсин оқ,
Ортингда қолдиргил фақат нурли из.
Сенга қуёш ўзи – энг ёрқин маёқ,
Сенга само ўзи – беҳудуд денгиз...

– Бу ерда безабон жимлик бор фақат,
Бир инжиқ шоирнинг истаги мисол.
Дейдилар, ҳукмрон бўлса сукунат,
Эркин парвоз қилар, одатда, хаёл.

... Қултум булок суви ташнага мадор,
Одамзод тўяр-ку бир бурда нонга.
Бунинг-чун осмонга учмоқ на даркор,
На даркор, овоза солмоқ жаҳонга!

Коинот зулматин бағрини ёра –
Еларкан бепоён бўшлиқлар томон –
Кўкдан ахтармаймиз олтин сайёра,
Ёинки, қандайдир сеҳрли макон.

Ўзга оламларнинг болимас, ҳайхот,
Бизга ҳам шириндир Нанай олмаси.
Биз фазо қаъридан излаймиз ҳаёт,
Излаймиз самодан одамзот сасин!

Хусусан, баногоҳ толе келиб ёр,
Биров ҳамдам бўлса бирор онимга –
Бу чексиз коинот келиб қолгай тор,
Менинг у пайтдаги ҳаяжонимга!

Йўкса, самоларга элтгаймиз ҳаёт,
Шаҳарлар қурганмиз, ахир, саҳрода!
Ҳали тугамаган бизларда сабот,
Ҳали тугамаган бизда ирода...

Биз само бағрида эмасмиз овчи,
Ва ё бўшлиқлардан кутгувчи эҳсон!
На фазо йўлида сарсон йўловчи –
Бегона гўшага тасодиф меҳмон!

Биз – замин элчиси,
Ҳаётдан дарак,
Чўғ бўлиб ўзини фазога отган!
Биз – унинг қаърида ёниқ бир юрак
Азал уйкусидан уйғотаётган!..

МУҲОЖИР МОНОЛОГИ

Кимлар адашмайди соҳир дунёда,
Кимларни ўзига чорламас сароб...
Оғу деганлар бор, тутсангиз бода,
Оғу ютганлар бор, ўйлабон шароб!

Ҳар кимда ҳар хаёл,
Ҳар орзу-тилак,
Айб бўлар, бу ҳақда ўлтирсак койиб,
Ўжарлик қиларкан гоҳида юрак.
Ҳаёт йўлларида кетамиз тойиб.

Оҳ уриб қоламиз севги бобида,
Қайгадир еламиз елдек бекарор.
Ёнамиз нелардир изтиробида,
Гоҳо гул излаймиз, келмасдан баҳор!

Ҳатто бўронларга тутамиз юзни,
Гоҳ эса кўрқамиз оддий шамолдан.
Шарафлаб юрамиз пинҳона ўзни,
Сўнгра ор айлаймиз ундай хаёлдан.

Кимлар адашмайди рангин дунёда,
Йўлларда учрайди турли хил сароб,
Майли, рад айлангиз, тутсалар бода,
Майли, оғу ичинг, ўйлабон шароб...

Қандай битиклар бор тақдир хатида,
Майли, ҳаммасига айлангиз тоқат.
Одамлар, адашиш оқибатида
Ватандан айрилиб қолмангиз фақат!..

МАҲАЛЛА

*Бутун жаҳон,
Курраи олам –
Авлодларнинг бўлар Ватани...*

Э.Воҳидов.

1

Маҳалламиз одамлари жуда ҳам ахил,
Бири менга ука бўлса,
Биттаси ака...
Нечун хурсанд бўлмайин мен, дўстларим, ахир,
Соз ўтади иссиқ-совук тўю-марака!

Ҳикмат тўла сабоқлардан сўзлайди чоллар,
Ошиқларнинг сирларига гувоҳдир анҳор.
Меҳримиздан яшнаб ётар қатор ниҳоллар,
Маҳалламиз боғларини тарк этмас баҳор!

Гап талашиб қолса ногоҳ бирорта одам,
Чиқиб қолса орамиздан бирор ноахил –
Маҳалламиз оксоқоли чакириб шу дам,
Дейди: болам, бир жойдаги одаммиз, ахир...

2

Инсоняшар сайёралар очилар ҳали,
Чексиз фазо кучоғида кўрармиз ҳаёт.
Келар Ерни маҳалла, деб атамоқ гали,
Ватан деса – тушунилар чексиз коинот.

Вақт келади, дунё аҳлин атарман элим,
Тўп-тўп юлдуз туркумлари – ёйилган чигит.
Ўрганарман бирор ўзга сайёра тилин,
Ўзбек тилин ўргангайдир фазолик йигит...

Гар хўмрайиб бокса кимдир биров кўзига,
Ўшанда ҳам чиқиб қолса биронта бахил –
Сайёралар оқсоқоли чорлаб ўзига,
Дегай: болам, бир жойдаги одаммиз, ахир...

ҚЎШНИЛАР

(Онам шеъри)

Аждодимиз яшаган ҳамкор,
Авлодимиз яшар ёнма-ён.
Турса ҳамки ўртада девор,
Асли туташ икки хонадон.
Юрагимда шу боис фахр,
Шундан дилда ифтихор жўшди.
Нечун хурсанд бўлмайин, ахир,
Қандай иноқ яшаймиз, қўшни!

Сизникида очилган гулдан
Бизникида баҳор нафаси...
Сухбатлашиб ўлтирсак дилдан
Кўрганларнинг келар ҳаваси.
Бир тандирда пиширамиз нон,
Ҳал этамиз бирга ҳар ишни.
Ўртададир тўкин дастурхон,
Қандай иноқ яшаймиз, қўшни!

– Чиқинг тезрок, «зангор экран» да
Ёш талантлар куйлармиш букун.
Қалбда сурур, лабларда ҳанда,
Нигоҳларда чакнайди учкун!
Қўшиқ тутар ер-у осмонни,
Ғуруримга ким ғурур қўшди?!
Осойишин тилаб замоннинг,
Қандай иноқ яшаймиз, қўшни!

Ўйин килар қизлар хиромон,
Тўй экан-да, севинчлар бисёр.
Бу кеч уйга тўлади меҳмон,
Кенг ҳовлингиз келиб қолар тор...
Тортинмоққа бормидир ҳожат,
Деманг, бирор хонангиз бўшми?
Сўраш бекор, бекор ижозат,
Қандай иноқ яшаймиз, қўшни!

Водийларда кезмоқда баҳор,
Қувончимдан – кўзларимда нам!
Бирам гўзал,
Бирам беғубор
Кўринмоқда бу кўхна олам...
Адирлардан, тоғлардан оша
Сайр этайлик Фарғона, Ўшни –
Татимайди сизсиз томоша,
Қандоқ иноқ яшаймиз, қўшни!

Лекин орзу билмас экан ҳад,
Хаёл сира турмас экан тек...
Қани энди, дунёи беҳад
Яшасайди, қўшнижон, биздек!
Бу жаҳонга, эртақ мисоли,
Кўз-кўзлайлик бахтли турмушни.
Биз тинчликнинг бўлиб тимсоли,
Қандоқ иноқ яшаймиз, қўшни!...

КАВКАЗ

Кавказ! Пушкин хаёлини банд этган диёр,
Лермонтовни оташларга ташлаган макон –
Нега, мени илҳомларга айламадинг ёр,
Қўзғамадинг юрагимда ҳаяжон, туғён?

Тушунмайман, нималарни шивирлар Терек,
Арагва ҳам қирғокларга бошин уради...
Нуроний чол эртақларин қизганганидек,
Қорли тоғлар кўз олдимда маъюс туради!

Қалбим бўм-бўш! Хаёлга ғарқ, бенаво, бебахт,
Соҳил бўйлаб жим кезаман оқшом чоғлари.
Туйғуларга бунча ғариб бўлмаса, бир вақт –
Қўшиқларга ватан бўлган Кавказ тоғлари?

Йўқ, хали ҳам гуржи кизи куйлар жарангдор,
Тулпорларнинг туёғидан чакнайди ўтлар.
Ҳамон кумуш водийларда сеҳрли ранг бор,
Тоғдан тоққа кўчиб юрар толмас бургутлар.

Ҳануз юксак чўққиларда ярқирайди қор,
Дараларда кезар тўда хуркак охулар.
Буни фақат дилдан ёниб куйламоқ даркор,
То дилёкар қўшиқларга айлансин улар!

Ҳамма учун баробардир она табиат,
Қуримаган ул даҳолар сув ичган булоқ.
Уни қалбдан ҳис айлай бил, шоирим, фақат,
Унинг сирли қўшиғига сола бил кулоқ.

Шунда... таниш оҳангларни куйлағай Терек,
Арагва ҳам тоғ-тошларга бошин урмағай.
Эртагига биров кулоқ солмаган чолдек,
Қорли тоғлар қовоқ уюб, маънос турмағай!..

* * *

Оппоқ қор ёғмоқда бўралаб, қара –
Эртақда топилмас гўзал манзара!

Олам оқ либосга бурканиб бу чоқ,
Сени қорлаётир очиб кенг қучоқ.

Қорлайди далалар, қорлайди тоғлар,
Қорлайди ҳали из тушмаган боғлар...

Арзин айтолмайди тилсиз табиат,
Уни ҳис айламоқ керақдир фақат!..

* * *

Нотаниш елларга очганча кучоқ,
Бир манзил қошида турибсан бу чок.

Турибсан зафарнинг завқи билан маст,
Лекин гап – манзилга етишда эмас!

Гап – қайси довондан ошганлигингда,
Қай дарё сувидек тошганлигингда.

Қай юлдуз сўкмокни ёритди тунлар,
Қалбга ваҳма солди қандайин унлар?

Шамоллар тўсдими, айтгил, йўлингни,
Тутдингми бировга мадад қўлингни?

Гап – қайси дарёни кечганлигингда,
Қай булоқ сувидан ичганлигингда...

Йўлларда тингладинг қандай эртакни,
Топтаб кетмадингми гулни, чечакни?

Ким сенга ишонди, тилади оқ йўл?
Ким деди: ўзинга эҳтиётроқ бўл!

Гап шундаки – қанча ёнда ирода,
Сен отда келдингми ёки пиёда?..

Манзил – бир, йўллар-чи, турфа экан, бас,
Гап-фақат манзилга етишда эмас!..

В. ВИТЬКА

САЛОМСЎЗ

Куёш чика бошларкан
Буларусь тупроғида,
– «Хайрли кун!» тилайман
Барчага тонг чоғида.

Шабнам кўнган далалар,
Бепоен, шаффоф, хушрўй –
Россия алик олар,
Дер экан – «Здравствуй!»

Овоз келади босиб,
Шахару, кишлоқни тенг,
Бу Украина саси:
– «Добрь дэнь!»
– «Добрый дэнь!».

Саломсўзлар жаранглар,
Замин бўйлаб ҳар нафас.
Эстонлар «Тэрэ!» дерлар,
Литваликлар дер: «Лабас!»

Қаёққа йўл олмайин,
Қайга бормайин бу чоқ –
Салом беришиб майин,
Дўстлар очишар кучоқ.

Қай тилда янграмасин,
Тушунарли бу калом –
Ригалик дер: «Цвейки!»
Тошкентликлар: «Ассалом!»

Ҳар ерда сахий куёш,
Меҳрини этаман ҳис.
Жилмаяди силкиб бош,
Ҳар бир козок, ҳар қирғиз,

Унутмасман ҳеч қачон
Мовий Кавказ самосин,
Гуржи дўстларим айтган
«Гамарджваба!» садосин.

Дўстлик туйғуси ила
Тонгни кутмай қайда ман –
Куррамиз халқларига
«Яхши кун!» деб айтаман.

ШОҲИ СЎЗАНА

Тоғларда лолалар очилди алвон,
кўнгилда баҳор.
Гўзал Ўзбекистон – яшнаган бўстон,
сеҳрли диёр!
Сўзана гулидай товланар бир гул,
майин ва гўзал,
Кенглиklar мадҳини куйлайди кўнгил,
битилар ғазал.
Хотирадан ўчмас кўкўпар, мағрур
қоялар ёди,
Шудрингли далалар, ёвшанзор адир,
туманли водий.
Бир бужур эчкемар оқ тошлар аро
беркинар бу чок,
Ўзбекистон, – боғлар, бўз ерлар, саҳро –
оташин тупрок.
Бургут юксаклардан кўз тикар бу он
ўлжаси томон,
Ҳазир бўл, кўлига тушма ногаҳон,
жажжи полапон!
Супургиёт ичра яширинар жим
кирговул бу дам.
Чексиз, шувок босган чўл узра бир зум
яйрасин у ҳам.
Интиқ кўзингизга кўринган элас
сув эмас – сароб.
Чанқоғингиз қонмас, соя топилмас,
қуйдирар офтоб.
Шалдираб сув келиб, яшнаши учун
бу қакраган ер,

Меҳнат килмоқ керак, дўстим, туну кун
тўкиб манглай тер.
Мана, бир томонда бўлиқ бошоқлар
тинмай шовуллар,
Нортуя, бепарво ётма бу чоклар,
олисдир йўллар.
Майли, манзил йирок бўлмасин қанча,
Сахро бепоён,
Дарё тизгинини қўлда тутганча
бураман бу ён.
Кўзни олар шоҳи сўзана мисол
бу яшил палак –
Ер шарин қуршаши мумкин бемалол
мисли камалак.
Унинг бунёдкори – гўё сеҳргар,
инсондир, қаранг,
Нақши – марваридгул, наргис, нилуфар,
қандай ранго-ранг!
Улар ичра кўрсанг ногоҳ бўтакўз,
бўлмагин ҳайрон.
Кўшилган беларусь гули бу сўзсиз,
биздан армуғон.
Тоғларни лолалар қопламиш алвон,
Кўрдингми, ана –
Фусункор диёрдир бу Ўзбекистон,
Шоҳи сўзана!

ЧЕКСИЗЛИК

*(Фигурали учини бўйича бир неча бор
жаҳон ва олимпиада ўйинлари
чемпиони Ирина Роднинага)*

Чексизлик бу – фақат денгизлар эмас,
Бесарҳад эмасдир ёлғиз коинот...
Оламга теранроқ назар солсанг, бас,
Чексиз нарсаларга тўладир ҳаёт!

У ўн йил хайратга солди дунёни,
Ўйладим, вақт етди, ҳориди – толди.
Гар чексиз бўлмаса инсон имкони,
У бунча кудратни қаердан олди?!

Шухрат осмонида бамисли офтоб,
Довруғи таралди бутун жаҳонга –
Яна у майдонга йўл олди шитоб,
Ташналик чексиздир шарафга, шонга!

Нималар ҳадсизмас бу олам аро,
Ўчарми бор бўлса юракда олов?
Ким кўрган меҳрнинг бўлганин адо,
Муҳаббат сўнганин биларми биров?!

Онага хат келди,
ногоҳ, фасли куз,
«Ўғлинг Ватан учун фидо этди жон...»
У кутар эдими фарзандин хануз,
Агарда умидга бўлганда поён?

Не-не жафоларни чекмади одам,
Нималар кечмади, ахир, дунёда...
Бугун у юрибди яшнатиб олам,
Демак, беҳад экан бардош, ирода!

Умр – бу қисқа ва сеҳрли тушдир,
Замонлар олдида – сония фақат.
Келмоқ-ку яхши-я,
Кетмоқ нохушдир,
Чексиздир ҳаётга бўлган муҳаббат!

Тун...
Кимдир қўймоқда шеърига нукта,
Мен эса ўйлайман энди илк байтим.
Интиҳо – ибтидо экан омухта,
Борми шеърятга ниҳоя, айтинг?!

Дунёда эзгулик яшар экан, бас,
Собит турар экан токи одамзод –
Чексизлик тимсоли денгизлар эмас,
Бесарҳад эмасдир ёлғиз коинот...

* * *

Пешонамни силайди осмон,
Тарам-тарам ёғдулар тўкар...
Қуёш нигоҳ,
 кенг қалб,
 меҳрибон
Осмон – менинг отамга ўхшар!

Улғайтирар бағрида замин,
Чечаклардан поёндоз тўшар...
Ул хокисор,
 мунис,
 камтарин
Замин – менинг онамга ўхшар!

УЙ

Мўъжаз ҳовли
Бақамти хона,
Шунда кечар йилнинг тўрт фасли...
У – мен учун маскан ягона,
У – мен учун оламдир асли!

Қасрларнинг қаҳқашонлиги
У бўлмаса, мен учун бекор!
У бўлмаса, мен учун бекор
Бу оламнинг бепоёнлиги...

* * *

Куз – тиник фаслдир,
беғубор, бегард,
Мавжудот сукунат бағрига чўккан...
Бошингни кўтарсанг,
юлдузларга тегар,
Йўл олмоқ мумкиндай кўринар
кўкка!

Пўртана ўйлар ҳам
заминий,
оғир,
Хаёлни банд этмас
икир-чикирлар...
Куз – баркамол фасл,
етуклик чоғи,
Анҳор суви каби тиник
фикрлар!...

* * *

(Зоҳирга)

Сенга шамолни ҳам кўрмасман раво,
Паноҳинг бўлурман умрим борича.
Ўрар атрофингни зангори ҳаво,
Ҳавоки, покиза тоғлар корича!

Барча тилакларинг айларман бажо,
Мана, ўйинчоқлар – турфа эрмаклар.
Азалдан болани, дейдилар, подшо,
То сахар сўйлайми сирли эртақлар?

Мурғак юрагингга қўнмасин ғубор,
Зилол шабнамлардан ҳовучлаб тутай.
Бегона бўлмасин бу чаман узор,
Сени водийлардан опичлаб ўтай!

Лекин товонингга ботмаса тикан,
Ё иссиқ, ё совуқ этмаса беҳол –
Жуда нозик бўлиб қолмасмикинсан,
Мисоли сояда ўсган навниҳол?!

Тинчингни бузар-ку бир кун ўй, хаёл,
Торлик қилганидек ҳозирдан бешик.
Олис-олисларга етақлар шамол,
Ортингда мунғайиб қолур-ку эшик...

Сабо эсавермас доим боғларда,
Гоҳо япроқларни совураб бўрон.
Тентиб қолмасмисан шундай чоғларда,
Сарсон бўлмасмисан бамисли хазон?!

Баҳор улангандай охири кузга,
Тола тарк этгандай ғўза чаноғин –
Мен ҳам туrolмасман мангу бош узра,
Умр деганларин бордир адоғи...

Шу боис ўтгиз йил бу олам аро
Англаб етган бўлсам ҳаёт налигин,
Барига айлагум сени ошино,
Дея, сен дунёни эрта танигин!

...Босинқираб қолсанг тўшакда ётиб,
Овозинг чиқмаса, қилсанг-да фарёд –
Қўймасман оҳиста туртиб, уйғотиб,
Токи, пайдо бўлсин сенда ҳам сабот!

Жумбоқлар ичида қолсанг адашиб,
Ранжима, мабодо узатмасам қўл –
Истагим – ўзлигинг айлолгил кашф,
Тилагим – сен ўзинг топа олгил йўл!

Сени тўлкинларга отгум беомон,
Ўзим нарироқда турсам ҳам ҳушёр –
Ахир, гирдоблар бор – мисли тегирмон,
Улардан бут чиқмоқ бағоят душвор...

Бошингга тушади ҳали кўп савдо,
Қуёш ҳам ҳар доим кўрсатмас жамол.
Инсон тобланади курашлар аро,
Сен ҳам синовларда топасан камол.

Бемехр эмасман аслида, болам,
Факат бўлиб қолма, дейман, нотавон.
Чунки

ношудлардан безган бу олам,
Шалвирик кимсани ҳуш кўрмас замон!

* * *

Сукунатни севсам ҳам гарчанд,
Ҳайқириқлар келмайди малол...

Дарвозага яқинлашар тўп,
Юрагини ховучлар биров,
Биров эса кичқирар шодон!

Бўрон турган денгиз сингари
Стадион қалқиб кетади...

Шунда юриб қаторма-қатор,
Тинтув қилиб бир-бир сафларни –

Билмам, нечун, стадиондан
Қувгим келар бетарафларни!..

ТИЛАК

Замон елаётир нур каби шитоб,
Ажиб шиддат билан умр окмоқда.
Дўстим, қадахларга тўлдиргил шароб,
Янги йил келмоқда,
Эшик қоқмоқда...

Беғубор гўдакдай шириндир дунё,
Латиф рухсорида кўринмайди доғ.
Олам яралгандай қайтадан гўё,
Башар поклигига қайтгандай бу чоғ...

Бугун ўйларим ҳам ғамлардан ҳоли,
Кўмиб кетган янглиғ хор-у хасни қор.
Йўл бошида турган ўсмир мисоли
Янги йилга айтар тилақларим бор.

...Мен кўп бор кўрганман дехқон захматин,
Чигит қадаганин такрор ва такрор.
Бу йил ҳам яшириб зангор талъатин,
Қайдадир тентираб юрмасин баҳор!

Ҳамирдек кўпчисин бу олтин тупрок,
Ошиқ қалбдай ёнсин замин юраги.
Янги йил!
Дехқоним учун ҳам кўпроқ
Жонажон қуёшдан зиё сўрагин!

Соз эрур ҳар неки билса ўз хаддин,
Ўрнини билгандай ҳар битга юлдуз.
Ўжар қиш олдида букмасдан қаддин,
Ўз тахтида турсин сўнгигигача куз.

Янги йил, сенда ҳам кўрмайлик зинҳор,
Мунис оналарнинг қатра ёшини.
Ўтган йиллар каби меҳр айла нисор,
Маъсум гўдакларнинг сила бошини!

Сен омад, иқболдан бахш этгил дармон
Ҳижрон азобидан зада дилларга –
То боқа олсинлар улар ҳам шодон
Кўм-кўк чечакларга,
Алвон гулларга!

Бежиз даркор эмас отларга жилов,
Юган солмасдилар бўлмаса ҳожат.
Дунёга ўт қўймоқ истаса биров,
Сен унга ато эт ақлу фаросат!

Эзгу орзуларим билмас ниҳоя,
Сенга юрагимда тилаклар бисёр.
Гарчи ёлғиз истак қилмас кифоя,
Фақат дуо билан соғаймас бемор...

Оламга қай тусли либос бичарсан,
Қандай қўшиқларни ўтарсан айтиб?!
Ҳамма йиллар каби сен ҳам кечарсан,
Ҳамма йиллар каби келмассан қайтиб!

Замон чархпалаги айланар шитоб,
Бир зум ортга боқмай умр оқмоқда.
Қалбимда уйғотиб ранго-ранг хитоб,
Янги йил келмоқда,
Эшик қоқмоқда!..

ДЕНГИЗ

Денгиз узра бир-бир кечдилар булар:
Даставвал бўронга айланди шамол,
Сўнг эса тўфонга айланди бўрон,
Чақмоқ ҳам денгизга қилич кўтарди,
Уфқ кўзларига қон тўлди,
Бирок –
Денгиз қолаверди денгизлигича!

Денгиз узра бир-бир кечдилар булар:
Чақмоқ қиличини ғилофга солди,
Оҳиста бўронга айланди тўфон,
Сўнг булут ортидан қуёш кўринди,
Бўрон қайтди шамол холига,
Бирок –
Денгиз қолаверди денгизлигича!

БОЛАЛИККА ҚАЙТИШ

Болалигим қайтаринг, деб
Ялинмадим йилларга,
Йўқ, тескари айланмасин
Ҳеч қачон чархи даврон.
Букун Чодак тоғларида
Кўмиларкан гулларга,
Ҳур болалик кунларимга
Қайтиб келдим шодумон!

Парча-парча бўлиб кетди
Сиполик қафаслари
Кездим тоғлар кучоғида
Ялангбош, ялангоёқ.
Нотаниш ўт-ўланларнинг
Уфурган нафаслари
Гўё фоний умримни ҳам
Айлаб қўйди беадок...

Табиатнинг беандоза
Ҳусни этди махлиё,
Дил яйради атрофимда
Кушлар чалган наводан.
Тўйиб-тўйиб симирдим мен
Шудринг каби мусаффо –
Ёмғир хиди анкиб турган
Соф покиза ҳаводан!

Танҳо қолдим, ҳамроҳларим
Ирмоқ бўйлаб бу замон
«Кийик булок» томонларга

Кетишган эди шитоб.
Борлик сокин... Акс садо
Тараларди ҳар томон
Турли-туман сўзлар айтиб,
Боладай қилдим хитоб!

Тиник, ҳадсиз самоларга
Парвоз айлади хаёл,
Нечоғ ширин инсон билан
Табиатнинг висоли –
Розим айтиб, бўзлаб олдим
Ёлғизликда бемалол,
Гунг кудукка дилин ёрган
Бир сартарош мисоли...
Тошлар отдим, билардимки,
Тегиб кетмас ҳеч кимга,
Кейин чағир қояларга
Аста тирмашиб кетдим.
Аллақандай пок туйғулар
Ошён қурди кўксимга,
Ёшим салкам ўттизда-ю
Мисоли бола эдим...

Болалигим, қайтаринг деб
Ялинмасман йилларга!

1980.

УЛУҒБЕК

Бу, балки, ғалати талқин туюлар,
Ҳар юлдуз-мангулик ёлқин туюлар,
Самарқандда юрсам,
Осмон менга,
Билмадим, нечундир, якин туюлар!..

ҲОРДИК

Ҳордик – оёқ-кўлни узатмоқ эмас,
Олиб кетмоқ эмас тоғ-тошларга бош,
Балки ўз-ўзинг-ла сўзлашмоқ бесас,
Ҳориган руҳингда уйғотмоқ бардош.

Ҳордик – ётмоқ эмас сокин кўл каби,
Ё сойлар ортидан чопмоқмас, инон –
Бир оз тинчлантирмоқ таранг асабни,
Келажак кунларга киргали комрон.

Аския айтишмоқ эмас у зинҳор,
На бебурд ҳисларга кўнгил боғламоқ.
Ҳордик – куч йиғмоқдир,
Тўпламоқ мадор,
Яна курашларга ўзни чоғламоқ...

* * *

Бегона боғларга қилгил-у ҳавас,
Ҳеч қачон улардан ахтарма нуқсон.
Қадрдон боғингни яшнат ҳар нафас,
Фақат ўз боғингдан умид қил эҳсон!

Ташвиш кўп,
Ўзингдан ортмаган маҳал,
Майлига, чекмагил дунёнинг ғамин.
Ўз боғин гуллатса ҳар ким лоқал,
Обод бўлаверар бу яхлит замин...

* * *

Сой шовуллаб оқади пастда,
Тун... Осмонда тўлин ой кезар.
Шитирлатиб барглари, аста
Абадият шамоли эсар...

Зилол сувлар – ювади ғубор,
Гул-чечаклар – руҳимга нажот...
Бир зум дилни эркалар баҳор,
Бир зум мангу туюлар ҳаёт!

Аёз тушар,
Бошлар эртагин,
Кўк юлдузгул гиламин ёзар.
Абадият шамоли тагин
Юзларимни силар беозор.

Уйғонаман ҳарир тонгларда,
Йўқ, дунёга келаман қайта.
Сой сингари
Хуш оҳангларда
Қалб мангулик қўшигин айтар!..

САФАР ФАЛСАФАСИ

Ўлтирган – бўйрамиш,
Йўл юрган – дарё,
Турфа хил элларни кездим беармон.
Сокин ирмоқлардан тингладим наво,
Қорлар кўчкинидан эшитдим сурон...

Томоша қилганман, ҳайрат ичра лол,
Шовқинли Арслонбоб шаршарасини.
Унута олмасман, мангу безавол,
Гўзал Шоҳимардон манзарасини!

Беғубор Кавказнинг ҳуснига боқиб,
Кўз олдимдан ўтган ўзим ўсган ер.
Кура бўйларида гулханлар ёқиб,
Гуржи гўзалига атаганман шеър...

Биров пиёлада иссиқ чой тутди,
Биров айтиб берди, қайга элтар йўл.
Кимдир гўшасида кечкурун кутди,
Кимдир тонг маҳали силкиб қолди қўл...

Йўл юриб, эл кезиб, мен англаб етган
Сафар фалсафасин айласам баён –
Одамлар куёшдай меҳрибон экан,
Она юрт осмондай экан бепоён!..

ЁЗ КУНЛАРИ

Ёз кунлари эртақдай узун,
Ҳаво очиқ. Осмон тозадир.
Ҳаёлларинг билмайди сукун,
Орзуларинг канот ёзади...

Булоқларда ювасан юзни,
Кенг кўринар янада олам!
Ёз кунлари, нечундир, ўзни
Қушдай енгил ҳис этар одам...

Саховатли туюлар дунё,
Ишқомларда шарбат тўладир.
Бундай пайтлар, наздингда, гўё
Ўғлинг ҳам тез катта бўлади!

Юрган саринг кенгаяр уфқ,
Боғ-роғларнинг кўринмас чеки...
Қиш кунларин камситмасман, йўқ,
Ёз кунларин севаман лекин!

Ҳазон фасли ҳали нарида,
Ҳаво очиқ. Тозадир осмон!
Гўё ёруғ ёз кунларида
Бахтингни ҳам топасан осон...

* * *

Тун қора чодирин кўтарар секин,
Эриниб-эриниб оқаради тонг.
Сукут боғларида шивирлар эпкин,
Фируза рангига киради осмон!

Субхидам... кўпчилик уйкуда ҳали,
Кўкда тонг юлдузи хорғин милтирар.
Қишлоқ келинлари, қишлоқ қизлари
Йўлларга сув сепар,
Кўча супурар...

* * *

Йўлларнинг четида оловранг гуллар,
Йўллар ёқасида яшил ўтлоқлар...
Бизни манзилларга элтмайди улар,
Кифтида ташимас бизни сўкмоқлар.

Йўк, биз йўл тушмаган жойлардан ўтиб,
Олис пучмоқларда ҳаёт курамыз.
Сўнг эса боладай қўлидан тутиб,
Йўлларни етаклаб юрамыз!..

ОНА ҚИШЛОҚ

Олисларда, нигоҳ етмас ерларда, бу чок –
Яшнаб ётар уфқларга туташ бир қишлоқ.
Ўзи йирок, юрагимга яқиндир бирок,
Балки дерсиз, бу не маъво, нечук чамандир?
Наманганда бир қишлоқ бор –
Номи Шаҳанд¹дир...

Кучоғида кечган қайтмас болалик чоғим,
Қайда бўлмай, ўшал эрур суянган тоғим.
Дунё кезиб, бундай жойни гумон топмоғим,
Тупроғига бир ниҳолдай қалбим пайванддир,
Наманганда бир қишлоқ бор –
Номи Шаҳанддир.

Унда қутлуғ саждагоҳим – отам қабри бор,
Онам яшар, йўлларимга муштоқ, интизор,
Ахсикентим – Бобир Мирзо давридан ёдгор,
У мен учун ҳам Бухоро, ҳам Самарқанддир,
Наманганда бир қишлоқ бор –
Номи Шаҳанддир.

Гоҳ хаёлда унинг дилбар сувратин чиздим,
Гоҳ Сирдарё соҳилларин ел каби кездим.
Бунда ўзни самоларда юргандай сездим,
Бу шундайин сокин гўша, сирли маскандир,
Наманганда бир қишлоқ бор –
Номи Шаҳанддир!

¹ Муаллиф туғилиб ўсган қишлоқ.

Фарзандлари талпинади унга ҳар нафас,
Ёди меҳрин сақлагайлар дилда мукаддас,
У ҳам олис дилбандларин унутмаса, бас,
Ҳар инсонга, ахир, она қадри баланддир,
Наманганда бир қишлоқ бор –
Номи Шаҳанддир.

Не тонг, буткул ер юзига сочилмиш башар,
Унда менинг бир умрлик дўстларим яшар,
Мени кутиб, балким, баъзан йўлга қарашар,
Ахир, мен ҳам шу гулшанга битта фарзанддир,
Наманганда бир қишлоқ бор –
Номи Шаҳанддир!

Бугун, она қишлоғимни олдим қаламга,
Шундай диёр насиб этсин ҳар бир одамга,
Қани эди, шухратини ёйсам оламга,
Шоирларга қанот берган, дерлар, ватандир,
Наманганда бир қишлоқ бор –
Номи Шаҳанддир...

МАДАДКОР БРИГАДА

*(Минглаб оқсоқоллар «Мададкор
бригада» лар тузиб, пахта теримида
қатнашмоқдалар)*

Мен сизларни учратдим терим паллаларида,
Кўрдим-у, хайрат ичра қотиб қолдим бир зум лол.
Белларга этак боғлаб Норин далаларида,
Пахта терар эдингиз – ўн тўрт нафар оқсоқол!

Нуроний ёшингизда куч, ғайрат тарк этмабди,
Ёшлиқ ўти юракда сақланиб қолмиш ҳамон.
Уйда жим ўлтирмоққа бардошингиз етмабди,
Улкан хирмон тақдири ҳал этилар бу замон.

Асли сизнинг жойингиз уй тўрида, ардоқда,
Бас эди-ку, кечқурун бизни хушнуд кутсангиз.
Бизга етарли эди, йўлингиз тушган чокда,
Тутзорлар орасидан «Ҳорманглар», деб ўтсангиз.

Нечун ором, фароғат нимадир, билмадингиз,
Ҳар тола нон сингари кўзингизга тўтиё!
Бу – юракда барқарор одатий химматингиз,
Ватанга муҳаббатдан мўъжаз бир нишондир ё!

Мададкор бригада – жабҳа аро турганлар,
Томошабин бўлмоқдан кўнглингиз ҳеч тўлмасди.
Эл ишидан ўзини четрок олиб юрганлар
Сизни бир келиб кўрса, сира ёмон бўлмасди!

Ҳикмат бор оғир дамда «Ҳа» деган элга мадад,
Сиз тўккан ҳар этакнинг қиммати ғоят азим!
Сизнинг олтин хирмонда улушингиз беадад,
Арзийди қайта-қайта айласак сизга таъзим.

Ғарчи мадҳу санони хуш кўрмайман сира ҳам,
Шоир қалба яшармиш эл дарди, замон дарди.
Лекин сизни ушбу дам шеъримда қуйламасам,
Айтингиз, шоир деган номим қайга борарди.

Мунаввар юзингиздан ёғилар дилга зиё,
Сизга боқар эканман, ғурурларга тўлурман.
Табаррук ёшингизга ета олсам мабодо,
Мен ҳам шу бригада сафларида бўлурман!

Сизнинг бу жасоратга олам шоҳид турибди!
Эзгин ёмғир пайти ҳам, ёғса ҳам бевақт қолар –
Юртим, далаларингда захмат чекиб юрибди
Қошига мезон инган минг-минглаб мададкорлар!

«Мададкор бригада» қаторда бўларкан то,
Токи, шу фидокорлар эл ишида толмағай –
Халқим, пахта хирмонинг юксак бўлғай доимо,
Халқим, сенинг ҳеч қачон юкинг ерда қолмағай!..

1982.

* * *

(Тоҳирга)

Ўйлардим, болалар отага ўхшар,
Менинг хислатларим кўчар сенга ҳам...
Лекин сен бунчалар бўлмасанг ўжар,
Бунчалар абжирсан, бунчалар ўктам!

Ҳалитдан қиличдай кескир сўзларинг,
Турфа саволларни ташлайсан қалаб.
Ажиб журъат билан боқар кўзларинг,
Болалик ҳуқуқинг айлайсан талаб.

Тўполон қиласан тинмай эрта-кеч,
Йиқилган захотинг кетасан туриб.
Нечун жўш урмасин қалбимда севинч,
Ушбу миттигина ғуруринг кўриб.

Сувдан хайиқмайсан,
Ўтдан кўрқмайсан,
Шундан уйғонади дилимда фахр.
Сен оташли замон ичра яшайсан,
Ҳадсиз уммонларда сузасан, ахир!

Ногоҳ ларза солса момогулдирак,
Мағрур нигоҳ билан қарайсан кўкка.
Пайт келса, даҳшатдан титрамай, бешак,
Разиллар юзига боқурсан тикка.

Ёлғон эртақларга солмайсан кулок,
Овутиб бўлмайди, сени, болажон.
Биз-чи, чўпчакларга ишониб кўпроқ,
Ширин орзу билан яшаймиз ҳамон.

Кўнгилда ҳукмрон ожиз қаноат,
Менинг руҳим ҳорғин, яримдир кўнглим.
Унда на шиддат бор ва на шижоат,
Менга ҳавас қилиб юрмагил, ўғлим.

Мен занжир солмасман оёғингга, бас,
Майли, ўхшамагил асло отангга.
Аждодларнинг ношуд нусхаси эмас,
Мард, жасур фарзандлар керак Ватанга!

Ахир, улар биздан бўлмаса комрон,
Келажакни қандай этади бунёд?
Башар камолотга эришар қачон,
Қандай қилиб обод бўлади дунё?..

* * *

Баъзи кимсалардан ранжимоқ мумкин,
Етса улар боис кўнгилга озор,
Мен она халқимдан юз бурмам, лекин,
Она-Ватанимдан ранжимам зинҳор!

Заминда турфа хил одамлар яшар,
Разил, хунхорлар ҳам йўқ эмас асло!
Аммо сендан ранжиб бўлмайди, башар,
Сендан юз ўгириб бўлмайди, дунё!

* * *

Киш фасли...
Табиат базми ажойиб,
Ойнадай яраклар музлаган йўллар.
Шундай пайтлар кимдир йиқилар тойиб,
Узатилар унга мададкор кўллар!

Агар тойиб кетсам бу киш чоғида,
Нечун хижил бўлмоқ ва ё чекмоқ ғам?
Ҳикматларга тўла ҳаёт боғида
Ижозат бор экан... йиқилмоққа ҳам!

* * *

Эркинлик нафаси қайлардан келар,
Озодлик еллари қайларда елар?

Кимсасиз, сарбаланд тоғлардами у,
Ёки шивирлаган боғлардами у?

Балки, у бесарҳад уммонлардадир,
Эҳтимол, поёнсиз осмонлардадир?

Қайда ўзлигига қайтади одам,
Ёлғиз ўз қўшиғин айтади одам?

Қайда ўйлариңнинг қаноти синмас,
Фуруриңг топталмас, елканг кисинмас?

...Гарчи олам чексиз, коинот беҳад,
Уларни беролур ўз юртиңг фақат!

БАҲС

Ёмонлар кўп дейсан. Ҳақ бўлса шу гап
Тортиб қолмасмиди дарёлар саёз?
Викорнинг ҳайкали – тоғлар ҳам пастлаб,
Ҳоким бўлмасмиди оламда аёз?

Дунёда ёмонлар кўп бўлса агар,
Борлиқнинг меҳрибон момоси – Қуёш
Мангу юз ўгириб биздан, муқаррар
Олиб кетмасмиди ўзга ёққа бош?!

Ким англаб етибди бу олам сирин,
Яхши бор, ёмон бор – турфа одам бор.
Меҳрига муяссар бўлсак гоҳ бирин,
Гоҳ бирин қаҳрига эрурмиз дучор!

Ёмонлик кўрингай фақат «ярқ» этиб,
Яхшилик доим ҳам сезилмас, балким.
Беш-ўн мунофиқнинг касофати деб,
Хижолат тортади баъзида халқим!

Ҳолбуки, кўп эрур асл инсонлар,
Истасанг сен бунга бўлмоқни иқроп –
Кузда эл ҳашарга отланган онлар
Фарғонани айлан, Хоразмга бор.

Яхшилар кўп дейман! Ишонмасанг ҳеч,
Дилингни ўртаса кудурат, малол –
Абдурауф тоға кўлидан чой ич,
Бир нафас ҳикматбахш суҳбатини ол.

Шунда сен юракдан айлагайсан хис,
Қанча кўп оламда – дилкаш, меҳрибон.
Шундай одамларнинг қалб меҳри боис,
Эҳтимол, юрибмиз саломат, омон!

Ёмонлар йўқ эмас! Келтирмайман шак,
Йўқ эмас, онага ўқ узганлар ҳам.
Лекин яхшилар бор – осуда фалак,
Ўшалар меҳрига суянар олам.

Заминнинг залворли тегирмонидан
Йитиб кетгани йўқ бу бани башар.
Яхшилар кўпдирки, ғамнинг ёнида
Шўхчан бола каби шодлик ҳам яшар.

Қурра айланаркан меҳвари бўйлаб,
То зиё сочаркан хуршид самода –
Шоир шеър битаркан меҳрни куйлаб,
Яхшилар кўп эрур, демак, дунёда!

СОТИЛГАН УЙ

Бир замон дастимиз қискалик қилиб,
Дўппи келиб қолиб бошимизга тор –
Кичкина ҳовлимиз кетди сотилиб,
Қўшни маҳалладан чиқди харидор.

Бари тамом бўлди! Бу азиз гўша
Шу дамдан мен учун бегона мутлок.
Энди насиб этмас бир умр ўша –
Жонажон эшикнинг тутқичин тутмок.

Аммо кимга айтай изтиробимни,
Ўзим-ку айлаган шуни ихтиёр.
Надомат эзади гоҳи қалбимни,
Гарчи афсус бекор,
Пушаймон бекор...

Қайтмас болалигим ўтганди унда,
Кечганди умримнинг гўзал парчаси.
Оқсоқол нарх бичган ўшал йиғинда
Кетди буларнинг ҳам барча-барчаси.

Бир зумда сотилди мен яшаб ўтган
Ўттиз икки баҳор, ўттиз икки куз.
Ҳамда ўзин менга ошино тутган,
Ҳовли узра ёнган бир ҳовуч юлдуз.

Ҳаммаси сотилди! Қайтмас ҳеч қачон!
Йитди хотиралар – мўътабар дамлар.
Сотилди парча ер, бир бўлак осмон,
Шу ҳовлида кечган қувончу ғамлар.

Бунда кўшигим ҳам янграмас! Тинди!
Эзгу туйғуларим монанддир кулга.
Кўзларим олдида, уйгинам, энди
Айланиб колдинг-а бир сиким пулга!

...Қадрдон кўчадан ўтар бўлсам гоҳ,
Юрагим азобли ҳисларга тўлар.
Мунғайиб қолган уй юзимга ногоҳ,
Ўкинч, гина билан бокқандай бўлар!

Оҳ, уни сотмокни қайдан кўрдим эп,
Шунчалар куйганим, наҳот, бўлса кам.
Қишлоқ бориб қолсак,
– Уйимиз шу, – деб
Қалбга тиғ санчади болаларим ҳам.

Гоҳида пинҳона қошингга борган
Собиқ фарзандингга айлагин шафқат.
Уйим! Раҳм этмай, сотиб юборган
Ношуд соҳибингни қарғама фақат.

Энди қай гўшада курмайин макон,
Билмам, қолган умрим қайларда ўтгай –
Кўркман, бир кунмас бир кун ногоҳон
Мени ўшал уйнинг уволи тутгай!

Ҳовли сотилди-ю, ёнаман бесас,
Турфа ўй-хаёллар келар бошимга.
Ҳолбуки, етти ёт бегона эмас,
Сотган бўлсам ҳам бир ватандошимга.

Сотилган уй ёди кечалар секин
Хаёлга келару, дилни нимталар.
Ўйлайман қандай тинч яшаб юраркин,
Ватанин сотворган баъзи кимсалар?

Маънисиз туюлар тириклик, дунё,
Рухим олами ҳам – бенаво, ғариб.
Қандай қад кўтариб юраркан, илло,
Баъзилар – халқини сотиб юбориб?

Уйим сотилди-ю, ҳайҳот, дафъатан,
Маънос тортиб қолди кўшиғим, куйим.
Қачон қадринг ҳақда ўйласам, Ватан,
Сабок бўлиб турар... сотилган уйим!

1985.

* * *

Сукут оғушига чўкмоқда олам,
Мағриб кучоғига кун ботаётир.
Бир ёндан Шарқ уфқи қизариб бу дам,
Қуёш чиқаётир – тонг отаётир.

Мангу зулмат аро қолмагай жаҳон,
Ғафлат босолмагай башарни мутлоқ –
Бу рўйи заминда ҳар зум, ҳар қачон
Қаердадир,
кимдир ҳамиша уйғоқ!..

БАХТИЁРЛИК

Ҳар субҳидам эрта уйғониб,
Деразангдан боқасан ташга.
Соқолингни қиртишлаб олиб,
Йўл оласан одатий ишга.

Кўтарилар оҳиста қуёш,
Товланади барглар зиёда.

Танишларга бир-бир силкиб бош,
Сен борасан аста... пиёда.

Қарши олар ишхонанг, мана,
Эшиклари – ўймакор нақшли.
Ўз ишингни севасан, яна
Сен кимнидир кўрасан яхши!

Сим қоқишар иш орасида,
Дўстларинг ҳам ақлли-хушли.
Тошкент телеминорасида
Баъзан бирга қиласан тушлик.

Бордир ғами,
Бор изтироби,
Осмон каби очикдир дилинг.
Энг муҳими, эмассан тобе
Ва ҳеч кимдан қисикмас тилинг.

Танглик сезсанг рўзғорда оз-моз,
Дейсан, майли, дунё бири кам.
Ўзинг-қу соғ-саломатсан, боз
Солим эрур болаларинг ҳам.

Бир инсондай кечирасан кун,
Юрт тан бўлса – сен бир юраксан.
Сен кераксан одамлар учун,
Ватан учун, не бахт, кераксан!

Қалб сасига жим қулоқ солиб,
Яшаяпсан ҳаётга ташна.
Шоир дўстим айтган мисоли
«Сен чиндан ҳам бахтлисан, ошна!»

* * *

Ҳеч ким бўлмас оламга устун,
Қисматда бор дунёдан кетмоқ...
Лекин шараф ёнмоқ халк учун,
Ватан учун жон фидо этмоқ.

Муҳаббатдан, тақдирдан нолиб,
Сўлмоқлик ҳам мумкин-ку, ахир.
Ногоҳ мошин тагида қолиб,
Ўлмоқлик ҳам мумкин-ку, ахир!

Мумкин, ахир, беҳуш, маст-аласт
Чўкиб кетмоқ сувга ногаҳон.
Ё беномус ёрга қасдма-қасд
Рихлат қилмоқ бешараф, бешон.

Гарчи вожиб ~~фи~~ мутлоқ,
Бўлмаса-да ўлимни танлаб,
Бошқа гапдир – халким, деб ўлмоқ,
Ватан, дея ўлмоқ – бошқа гап!

Ҳасанов

* * *

Менда қандай гапингиз бўлса,
Сўрайверинг шундок ўзимдан.
Вақти келиб,
Бир куни ўлсам,
Тошлар отиб юрманг изимдан.

Агар менда ҳакингиз бўлса,
Айтинг, бўлиб берай боримни.
Бир кун келиб,
Паймоним тўлса,
Хижил қилманг фарзандларимни.

Ғийбат тўкиб, бермангиз азоб,
Шамол каби келингиз кириб.
Не гап бўлса, берурман жавоб,
Ўлганим йўқ,
Ҳаётман,
Тирик!..

НОГОҲ ТУҒИЛГАН ФИКР

Рўпарангда турган девор –
Тош.
Унга тинмай уравергин
Бош.
Ё бир куни ёрилади
Бош.
Ёки бир кун тешилади
Тош...

ФАЛАСТИНЛИК ГЎДАККА ТИЛАК

Чақалок туғилса,
Бахт тилайдилар –
Олтиндан сарбаланд
Тахт тилайдилар.

Гўдагим, мен сенга
Бахт тиламасман,
Олтиндан сарбаланд
Тахт тиламасман.

Фақат хаёл билан
Бошинг силайман,
Сенга хур, дахлсиз
Ватан тилайман!..

М. ГРЕБЕНЮК

МАНГУ ЖАНГ

Зилол шаршарага ҳовлиқиб чопган
Мовий дарё бўйлаб, жангдан сўнг, тонгда –
Ёнда ўта маҳфий пакети билан
Аскар борар эди штаб томонга.

Тўпларнинг наъраси гум бўлган гўё,
Дахшатли уруш ҳам тугаган ногоҳ.
Билмайди, қаердан бўлганин пайдо
Бир жуфт душман танки адирда бу чоқ.

Заминни ларзага келтирган портлаш
Аскарни ҳавога юборди отиб.
Ва, у дунё узра ёйганча қулоч,
Бир зум туриб қолди муаллақ, қотиб.

Вакт тўхтаб қолган ўша ондан , бас,
Талотўп тинчиган токи ушбу дам –
Аскар самодаги юлдузларни кўрмас,
Эшитмас болалар чуввосини ҳам!

Борликка чанг солган очопат уруш
Қулоғин қар қилди, кўзини ожиз.
Уни оғир дамда, бешафқат, мудҳиш –
Ажалнинг қўлига топширди ҳолсиз.

Сўнг у жуда чағир йўл босиб ўтди,
Кўзлари кўрмайди, қулоғи гаранг.
Алам билан кураш йўлини тутди,
Ҳаёт, дея мангу олиб борди жанг.

Ўлим енголмади аскарни кушод,
Қаддин буколмади уруш ҳам сира.
Не қилсин, энди у даҳшатлар бот-бот
Туслари безовта тушига кирар!

Тушида миналар портлайди ҳамон,
Аскар дам йиқилар, дам ҳалок бўлар.
Ғойиб бўлаётган оламга томон
Умид, илинж билан қўлларин чўзар.

У ҳаётга қайтар, тириклик яна
Ризк-рўз инъом этар, бахш этар макон.
Қалбида ҳаяжон қилар тантана,
Тағин томирида гупиради кон.

Ажал келолмади ундан ҳеч голиб,
Уруш енголмади уни батамом.
Энди у,
тушига пинҳон кирволиб,
Миналар портлатар,
Жанг этар давом...

ҒАЛАБАГА ИШОНАРДИК...

Мен ўн саккиз ёшга тўлганим маҳал,
Мангулик касб этган Ватаним томон –
Қабоҳатнинг асрий тимсоли ажал
Ногоҳ юриш килди машъум, беомон.

– Боргил, ўғлим, – деди касалманд отам,
– Вабо чангалида қолмасин замин.

Онам деди:

– Майли, бора қол, болам,
Беҳудага чўзма айрилиқ дамин.

Таъзим бажо этдим, кўкка, тупрокқа,
Уйга, кўчага ҳам шуни кўрдим эп.
Мен кишлоқдан кетдим, бизнинг кишлоқда
Замбарак наъраси янграмасин деб.

Йўлим – машақатли йиллардан ўтди,
Лекин йўналганди мангулик томон.
Уни босиб, мен ҳам дунёдай худди
Буюк, бокий бўлиб қолдим ногаҳон...

Йўлим оғир эди, яширмоқ нечун,
Азобларим айтсам, ишонмас ҳеч ким.
Унинг уқубатин ўлчамоқ учун
На бир мезон бордир, на бирон ечим.

Биз кўпчилик эдик, дўстлар, у замон,
Ишонч-ла кутардик ғалаба онин.
Кулардик,

Ватанга бўлмоқ-чун қалқон,
Қад ростлардик,
асраш учун дунёни!..

НОГОҲ ТУҒИЛГАН САВОЛ

Хилват гўшалардан зулматни кувиб,
Ҳар тонг шиддат билан
Кўтарасан бош.
Бул оғир юмушни бажаравериб,
Ҳориб қолмайсанми бир куни... Куёш?

* * *

Бировни камситмок одатим йўқдир,
Сизни севадилар улар ҳам,
Бироқ,
Менинг муҳаббатим ғоят буюқдир,
Сизни мен севаман ҳаммадан кўпроқ!

Фарзандларинг кўпдир фидоий, содиқ,
Сени деб яшарлар улар ҳам, балким.
Лекин имон ҳаққи,
Айтаман очик,
Сени мен ортиқроқ севаман, халким!

Менимча,
Ватанни севмас инсон йўқ,
Кимни йиғлатмаган бу азиз тупроқ.
Лекин менинг меҳрим буюқдан-буюқ,
Ватаним, мен сени севаман кўпроқ!..

ТАҲЛИКАЛИ КУНЛАРДА...

Қандайин кунларга қолдинг, Ватаним,
Бир томон кунботар,
Бир ён кунчиқар.
Кунчиқарга боқиб – совкотар таним,
Кунботарга боқиб – этим жунжиқар...

ХАЛҚОНА

Бугун дарё билан уммон бирлашар,
Ўт-у сув, ер билан осмон бирлашар.
Эл шаънига бориб тақалганда гап,
Ҳатто оқил билан нодон бирлашар...
Иккимиз – дарёнинг икки қирғоғи,
Тарк этсин дилларни адоват доғи,
Ватаннинг тақдири ҳал бўлар чоғи
Биз каби ётлар ҳам осон бирлашар.

Бирлашсак – бордирмиз,
Бирлашмасак – йўқ!
Ким – олов, ким эса – милтираган чўғ,
Алдовлар кўксига отилгувчи ўқ –
Бўлмасак, рост ила ёлғон бирлашар.

Майлига, сиз яхши, мен ёмондирман,
Шукр, сиз омонсиз, мен омондирман.
Курашда сиз билан ёнма-ёндирман,
Не тонг, яхши билан ёмон бирлашар.

Умид шул шеъримнинг ниҳоясида,
Ота юрт, она эл ҳимоясида,
Хоҳ у расидадир, хоҳ норасида –
Ким ўзин санаса инсон, – бирлашар!

ЎЗ ХОТИРАСИ

Тошкент. Ёз. Шаҳарда аҳли толиб кам,
Кўчаю майдонлар қолди ҳувиллаб.
Гўёки тозариш шаббодаси ҳам
Эсмас аввалгидек шитоб, гувиллаб.

Кимсасиз уй каби автобуслар бўш,
Қани у ҳаяжон? Қани у ҳислар?
Тарикдай қайларга сочилдингиз, хўш,
Умид юлдузлари – йигитлар, қизлар?

Сиздан ким ҳайикар? Енги ичида
Қалтис жумбоқларни ечмоқ бўлганлар.
Сиздан ким ҳайикар? Ими-жимида
Тилимизга либос бичмоқ бўлганлар.

Сиздан ким ҳайикар? Кунгабоқардай
Боши тавозедан чиқмаган каслар –
Ҳаттоки суронли шу тонготарда
Кўзи очилмаслар, ҳеч уйғонмаслар!

Сиз йўқ, тақиллатмоқ бўлган ўшалар
Эски ҳаммомларнинг тоғорасини.
Сизлар чалмасангиз, ахир, ким чалар
Бугунги инқилоб ноғорасини!

Сизга тикилгандир халқимнинг кўзи,
Орзу чечакларин қўйманг сўлдириб!
Мудроқ кимсаларнинг уйқусин бузиб,
Шаҳар кўчаларин юринг тўлдириб...

ПОЕЗД ҲАҚИДА ҚЎШИҚ

(Қрим-татар адиби А.Осмонга)

Дунёда туғилиб кўрганим – поезд.
– Ойи, бу нима? – деб сўрганим – поезд.
Менга темир йўлдан иборат дунё,
Умрим ўтаётир поездда гўё!

Қулоғимда абад янграгувчи сас –
Поезд ғилдирагин тақиллаши, бас!
Менман – шу поезддан мангу жой олган,
У ҳам хотирамга михланиб колган.

Сен билан турфа хил йўлларни кездим,
Манзилга етасан қачон, поездим?..

ВАҚТ БИРЛИГИ

*(Ўрта Осиё жумҳуриятлари
худудида вақт ўлчови ягона ҳолга келтирилди)*

Қирмиз куёшимиз бир вақтда ботар,
Субҳи сабоҳимиз доим тенг отар,
Бошимизни нурлар силаб уйғотар –
Бугун Туркистоннинг вақти бирлашди.

Минг йиллардан мерос одатимиз бир,
Бардошимиз, сабру тоқатимиз бир,
Нихоят, фурсату соатимиз бир –
Бугун Туркистоннинг вақти бирлашди.

Ёвук юз-кўзимиз,
Ризқи рўзимиз,
Бирдир Қошғарийдан қолган сўзимиз,
Яқтан бўлолсайдик, қани, ўзимиз –
Бугун Туркистоннинг вақти бирлашди.

Тилсимларга тўлиқ замонадир бу
Балким, фалаклардан ишорадир бу,
Ойдин келажакдан нишонадир бу –
Бугун Туркистоннинг вақти бирлашди.

Бизни не куйларга ташламасин чарх.
Абад барҳам топди яна битта фарк,
Дилдан қутла уни, пароканда Шарк,
Бугун Туркистоннинг вақти бирлашди!

1991

* * *

Бир чол кўч-кўронин йиғиштирмакда,
– Нимани унутдим? – боқади маънос.
Видо куйи кезар шип-шийдам боғда,
Демак, қаёққадир йўл олмокда куз...

Бир чол кўч-кўронин йиғиштирмакда,
Йўк сира недандир кўнгил узгиси –
Хайрлашув онин келиб чўзгиси,
Балки, у бунчалар ивирсимокда?

ИСТИҚЛОЛ

Кареев

Аждодлар кўксида ёдинг сен,
Хар кўнгил тубида ниҳон эдинг сен,
Кўкларга етмаган фиғон эдинг сен,
Юракдаги асрий нолам, истиқлол.

Ватан ўғлонларин сўнгсиз хаёли,
«Юрт озод бўларми, куларми толе?»
Дея ўз-ўзига берган саволи,
Кўзлардаги дардли жолам, истиқлол.

Сен билан озодлик нафаси келди,
Баҳорлар сурури, хуш саси келди,
Юртимга дунёнинг ҳаваси келди,
Эрким, кирдан терган лолам, истиқлол.

Сен шоир дўстимнинг ширин тушисан,
Ғанимларнинг бошдан учган хушисан,
Толсимга битган Ҳумо қушисан,
Қаршимда юз очган олам, истиқлол.

Қ. ҚУЛИЕВ

БОЛАЛАР УХЛАМОҚДА

Болалар ухламоқда...
Сокин бошпана,
Ғамлардан қўрқмайин, билмайин зорлик.
Субҳидам уларга юз очар яна
Янги уй, ҳовлилар ва бутун борлик.

Тонг отар...
Ғирчиллар эшиклар шитоб,
Шўхчан болаларнинг шод суронлари –
Бизни ишонмоққа ундайди шу тоб,
Мана, олам унча эмас, деб, кари!

Кўзларин камаштирар –
Атроф тиник, мусаффо,
Чопкиллашар қўймасдан капалаклар қувишни.
Улар учун, гўёки, бу ёруғ дунё
Билмайди ўлимни,
Билмас урушни...

Болалар чопкиллашар...
Уларга тилсим бари,
Неки бор, идроклари илғай ололмас дарҳол –
Гўёки, биринчи бор айтилган сўз сингари,
Гўёки, илк мартаба куйланган қўшиқ мисол.

Авжи саратон пайти...
Тун! Қисқасан бу маҳал,
Юлдузларга тўлсанг-да, кўринмайди бир зиё...
Болалар ухламоқда...
Сен уларга лоақал
Тонгга қадар уйку бер,
Оромин бузма асло!

ВАТАН ҲАҚИДА ҚЎШИК

Ватанлар шодаси ичра дурдона.
Ўзингсан дунёда танҳо, ягона,
Қошингда бир умр бўлиб парвона –
Ватаним, корингга ярасам дейман.

Қисмат ташламасин сендан йирокқа,
Юрак дош беролмас бундай фирокқа,
Гўдакдек талпиниб она кучокқа,
Йўфингу борингга ярасам, дейман.

Бегона меҳрига зор бўлмагайсан,
Дўст, ғаним қошида хор бўлмагайсан,
Бирон фарзандингга тор бўлмагайсан,
Ғуруру орингга ярасам, дейман.

Сенга фидо бўлсин минг битта жоним,
Сеники – нимага етса имконим,
Бино бўлсанг, буюк Ўзбекистоним –
Ғиштдек, деворингга ярасам, дейман!

ОТА УЙ

(Саъдулла Ҳакимга)

Оғушида топар фарзандлар камол,
Шу гўшада ростлар кадди, бўйини.
Улғайгач – учирма полопон мисол –
Тарк этар жонажон ота уйини.

Ўзга маъволарда куриб ошён,
Умр довларин бир-бир ошарлар.
Лекин кўнгилларда табаррук макон –
Ота уй меҳрини туйиб яшарлар.

Унутиб бўларми, арик ёқасида
Бўй таратиб турган садарайҳонни?
Унутиб бўларми, нақшин пештоқиға
Қалдирғоч ин қурган очик айвонни?

Фарзандлар йиғилиб келишар бот-бот,
Ота уйда ўтар тўю марака.
Бунда набиралар яйрайди кушод,
Ундан аримайди файзу барака.

Қадрли хатто у ўралган четан,
Азиз тикони ҳам, гулғунчаси ҳам.
Йиллар ўтган сари кенгаяр экан
Шуурингда Ватан тушунчаси ҳам.

Хоҳ булутли кундир,
Хоҳ нурли оқшом,
Ортда қолиб не юрт, не гўзал чаман –
Сенинг кучоғингга ошиқдим мудом,
Менинг ота уйим ўзингсан, Ватан!

Не тонг, соғинч ҳисси юракларида,
Фарзандлар – юрт меҳрин жо этиб жонга –
Дунёнинг турли хил бурчакларидан
Талпинар ота уй – Ўзбекистонга...

АМИР ТЕМУР ХИЁБОНИДА...

Шохлари ҳар ёнга тарвақайлаб кетган,
Ўзларин осмонга устун ҳис этган,
Ою юлдузларга қўллари етган
Юз йиллик чинорлар қулади букун.

Илдизлари, дердик, мустаҳкам, чуқур,
Ҳайбатидан отлар ҳуркирди нуқул,
Лекин вақт шамоли қудратли, учқур,
Мисли чор деворлар қулади букун.

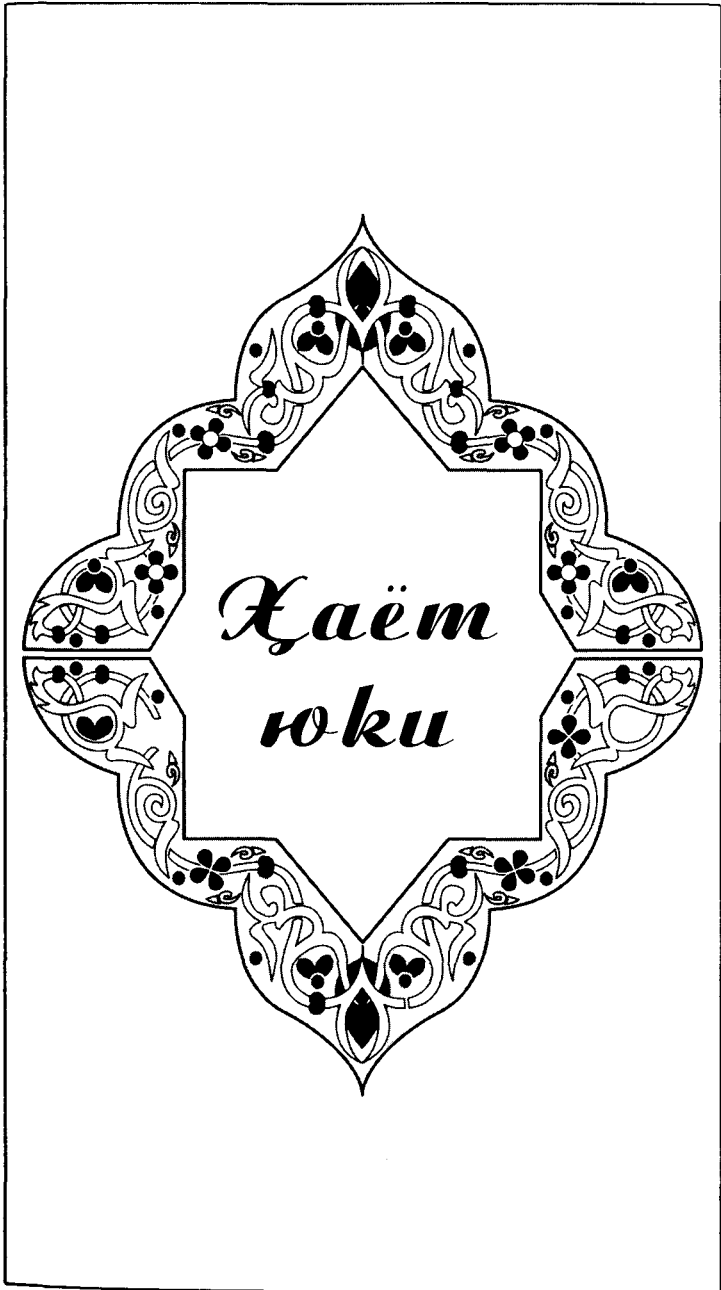
Хиёбон яшарган, гуллар, гуркирар,
Ҳар қарич пучмоқка шарор, нур кирар,
Менинг тушларимга битта ҳур кирар,
Ул сохта виқорлар қулади букун...

* * *

Эртадан кундузлар узая бошлар,
Ҳарир пардасини кўтарар туман.
Қалбимда ёнади жажжи қуёшлар,
Юрак хаприқади ширин орзудан...

Сезяпман, биз томон келмоқда баҳор,
Ҳукмрон бўлса ҳам борлиқ узра қиш.
Қоплаб ётса ҳамки дала-тузни қор,
Ер қаърида уруғ ураётир ниш...

Ҷаӓm
юku

УЧРАШУВ

Кўринмасдан кетдинг кўп узок,
Йўлларингда тўрт бўлди кўзим.
Дийдорлашиб турибмиз бу чок,
Айт, қайларда юргандинг, Ўзим?

Кўп вақт ўтди, чиқармадинг ун,
Бамисоли сувга чўккан тош.
Қарашларинг бунчалар маҳзун,
Не сабабдан эгиб қолдинг бош?

Нима бўлди? Рангларинг сомон,
Дилдирайсан нечун, бечора?
Ким алдади бир боласимон,
Кимлар сени қилди овора?

Этаверсанг барига парво
Чикаверар жумбоқ тизилиб.
Даҳанаки курашлар аро
Қолибсан-ку, Ўзим, эзилиб!

Ўз йўлингни тополмай, сарсон,
Не дамларни совурдинг елга.
Ўйладингми, Ўзим, ҳеч қачон
Нима бердинг юртингга, элга?

Нега олдинг қўлингга қалам,
Юрагингда нима бор, гапир.
Катта эмас,
Кичик бўлса ҳам
Шоир деган номинг бор, ахир!

Манглайингга излар солмиш вақт,
Чакагингга, қара, оқ қўнди.
Қоғоз узра фурсат-бафурсат,
Кел, учрашиб турайлик энди...

ДАВРАЛАР

(курсдошим Муаззам хотирасига)

Энди давраларда битта наво кам,
Кўкда бир юлдузнинг ўрни бўш гўё...
Тенгдошлар эслашар,
Кўзларида нам,
Кемтик кўринганда усиз бу дунё!

Бир рўмол тушмайди кизлар бошига,
Бир кўйлак тахлоғлик туради ҳамон.
Бир қиз ўсма тортмас боғда қошига,
Бир юрак мавжидан бегона замон.

Дўстлари гоҳида куйлашар кўшиқ,
У эсга тушади...
Кўзда калқир нам!
Улар куйламасин қанчалар жўшиб,
Бари бир даврада битта наво кам...

* * *

Менинг шеърим – кимларгадир хат,
Ўқиганда бўлмангиз ҳайрон.
Сизгагина эмас у фақат,
Дилингизни этмасин вайрон...

Ҳар бир шеърим – кимларгадир хат,
Аниқроғин айтсам мен сизга:
Манзиллари қалбларда фақат,
Ҳавола у юрагингизга...

БАЛИҚ

Айламоқ бўлдилар неча бора банд,
Қармоқлар солдилар сузар йўлига!
У ҳам овчиларга бераверди панд,
Алданиб тушмади улар қўлига...

Билар,
Йўлларида кимлардир пайдо,
Қирғоқда қармоқлар қатордир ҳамон...
Энди яқин келмас одамга асло,
Холис ният билан ташласа ҳам нон!..

СУРАТ

Қатор суратларга кўз югуртирар
Ва бирин, бу – сен, деб айтар бир дўстим.
Ўйламас, вақт, ахир, ўз ишин қилар,
Ўйламас, вақт ўтиб, мен қанча ўсдим...

Балки бу суратда кийган кўйлагим
Бу кун келиб қолган қоматимга тор.
Балки у дамларни келмас ўйлагим,
Балки у кунлардан армонларим бор.

Мен бетин орзулар ортидан чопдим,
Ўзига чорлади ярқираган ой.
Қўлда йўқ бахтимни мен излаб топдим,
Баъзан нақд иқболни бериб қўйдим бой!

Бу сурат – йўлдаги бир катра кўлмак,
У оний ҳолатдир оқин ҳаётда.
Унга-ку насибмас оқар сув бўлмак,
Лекин менинг умр манзилим олдда!

Бу менинг кечаги суратим, аммо,
Асло бу кунимни қилмас ифода:
Бир кунда не рангда товланмас дунё,
Бир кунда нималар бўлмас дунёда...

* * *

Уфқ – олис,
Сахро – бепоён,
Лоп-лоп иссик уради юзга.
Сўлмай қолмиш бир гиёҳ,
Аммо
Етолгайми у салқин кузга?

Найзами деб, қуёш нурин ҳам,
Шўрлик гиёҳ аччиқ ўксиди!
Лекин
Келиб булутлар шу дам
Гиёҳ узра тутди кўксини...

* * *

Япроқда ялтирар бир қатра шабнам,
Бошидан бошқа барг ташлаган соя...
Қуёш ўт пуркаган вақтларда ҳам
Ўшал барг айлайди уни ҳимоя!

Такдир тасодифи қасд қилса бир кун,
Ногоҳ қулар бўлса бошдан қалқони-
Қоли не кечишин ўйламас нечун,
Ўйламас, ўрлашин кўкка афғони?..

ТУТУН

Қилдек тутун кўкка ўрлайди,
Ҳеч ким билмас унинг тилини.
Шамол эса шафқат қилмайди,
Синдиради нозик белини...

Қилдек тутун кўкка ўрлайди
Аввалгидек бошлаб йўлини.
Дайди шамол дуч келган пайти,
Яна ночор кетар бўлиниб...

Қилдек тутун кўкка ўрлайди,
Бамисоли муқаддас қасам...
Кўз олдида тургандек сайди,
Ўз йўлидан қайтмас шамол ҳам!

Тўсмасайди йўлларин бўрон,
Бўлмасайди шамолларга кул –
Булут бўлиб кезарди осмон,
Ёмғир бўлиб ёғар эди ул...

ЛЕРМОНТОВГА

Башар кўп нарсани унутгай ҳали,
Вакт ўтиб, нималар чикмайди ёддан?!
Юксала бораркан меҳр машъали,
Разолат номи ҳам ўчгай ҳаётдан!

Тонг чоғи боғаро кезган сабодай,
Замонлар нафаси бўлган покиза.
Ногаҳон тушингга кирар рўёдай,
Жанг-жадал, қирғинлар – олис хотира...

Хотира шами ҳам охири ўчар,
Кўнгилни банд этар олам жамоли.
Диллардан ғамларнинг ғубори кўчар,
Дилларни эркалар кўклам шамоли!

Башар кўп нарсани унутгай ҳали,
Айтингиз, нималар ўчмайди ёддан?..
Шамширлар, милтиқлар унутилади,
Бир куни йўқолар ўк ҳам ҳаётдан!

Асрлар кечар-у,
Келгуси авлод
Чангаллаб олгандай бир лағча чўғни –
Унута олмагай мангу, умрбод
Шоирнинг кўксига қадалган ўкни!..

* * *

Бир қиз, кечалари билмасдан уйқу,
Кунлардан нимадир кутмоқда.
Фарзанд туғилади, кутган сари у,
Кунлари негадир секин ўтмоқда...

Бир қиз, кечалари кўксида кўркүв,
Кунлардан изтироб ютмоқда.
Фарзанд туғилади, истамайди у,
Кунлари нечундир шитоб ўтмоқда.

Нечун одамзоднинг туғилиши ҳам –
Биров учун севинч, биров учун ғам?..

ЧОРРАҲА

Равон йўлдан юриб келди у,
Равон йўлдан юрмоқлик осон.
Чорраҳага бориб етди-ю,
Хаёллари бўлди паришон.

Қайси бир йўл юрмоққа арзир,
Қай йўл орти шуъладор даҳа?
Қайси ёқда у борар манзил,
Ўйлатади уни чорраҳа...

* * *

– Шохлардан паришон учиб тушган барг,
Нечундир кўзгайди дилда мунгли ун.

– Ҳа, умр карвони шамолдай елар,
Шу япроқ сингари... одам ҳам... бир кун...

– Баҳорда, куртаклар очганда қабо,
Қалбимда уйғонар қандайдир шодлик.

– Авлодлар шу каби кўради дунё,
Туғилиш доимо бўлади тотли!..

КЕМА МОНОЛОГИ

Чексиз уммон аро мен сарсон кема,
Бешафкат тўлкинлар судрар ҳар томон...
Денгиз гарчи сокин,
Гарчи ваҳима,
Ҳар нечук, бағрида юрибман омон!
Мен унга измимни берганман бутун,
Майлига, тебратсин мени тўлкинда.
Телба бир кўнгилнинг эрмаги учун
Қайларга элтмасин – ихтиёр унда!
.. Мен қанча бўш келсам, кутурди денгиз,
На чора, чидадим бунинг барига.
Гоҳида ёқасиз,
Гоҳида енгсиз,
Кирдим тўфонларнинг даҳшат қаърига.
Бунда ҳам ҳар нарса кўрсатди курбин,
Неки бор, ўзича айлади фармон...
Мен эса барининг раъйига юрдим,
Зулматлар қаърида бўлганча сарсон!
Менга бирон маёқ сочмади зиё,
На бағрига олди бирон бандаргоҳ.
Не қилай,
беилож,
бежон,
бенаво
Манзилсиз йўлларда кездим саргардон!
Сўнг баҳри бемехр қилиб масхара,
Гўё ҳиммат билан кўнглим ғашлади.
Нағмакор тақдирнинг ўйинин қара,
Кимсасиз соҳилга элтиб ташлади.
Мен унинг наздида хоридим-толдим,

Гўё денгиз олди бор-йўк қасдини.
Лекин у билмайди,
Мен англаб олдим
Денгиз деганларин баланд-пастини!..

* * *

Кимлардир тикармиш ҳасад нигоҳин,
Кимлардир сен ҳақда тарқатармиш гап...
Билмайсан, нимадир қилган гуноҳинг,
Нимадир уларда кўзгаган ғазаб?!

Арзимас, бу ҳақда ўртасанг бағир,
На даркор, азобда чангалламоқ бош!
Бундан ғурурланмоқ лозимдир, ахир,
Мевали дарахтга отадилар тош...

* * *

Февраль...

қовоғини очмас осмон,
Паришон ёғмоқда паға-паға қор.
Анхор ҳам музлади охир беимқон,
Уни ҳам лол этди бу совуқ викор!

Қуёш булутларнинг ортида ғойиб –
Дилбар жамолини яширгандай қиз.
Тувақдаги гул ҳам ночор, мунғайиб,
Зангори кунларин хотирлар, эсиз...

Юзларни тимдалар аччик изғирин,
Дайдиган шамоллар очирмас кўзни.
Қанча термулмасин,
Ошиқ ўспирин
Кўкдан тополмади ошно юлдузни...

Бизни орзиқтирди маъсум ғунчалар,
Соғиндик – баҳорнинг алвон адрини.
Қиш қаҳр қилмаса агар бунчалар,
Балки, билмас эдик баҳор кадрини!..

* * *

- Айт, нечун юракка ўхшайди ирмоқ?
- У ҳаёт кўшиғин куйлар мардона!

- Нега дарё куйи вазмин, басалмоқ?
- Нечалаб ирмоққа, ахир, у она!

- Қайдан океанда бунча ғалаён?
- Унда дарёларнинг тўлкинлари жо!

Менинг кўз ўнгимда бўлур намоён
Орзу-армонларга тўла бу дунё...

ШЕЪР ВА ШОИР

- Дунёда нима кўп: кўшиқ кўп, шеър кўп,
Бирин яхши деймиз,
Бирини ёмон...
Улар тураверса шундай «туғилиб»,
Қандай кўтараркан барчасин замон?!

- Ҳақиқий шеър ҳеч вақт йўқолмас, ўлмас,
У бамисли кўшиқ – кезгай дунёни!
Дўстим,
Шеърнинг яхши, ёмони бўлмас,
Бўлар шоирларнинг яхши, ёмони...

ЧЎЛ ҲИКМАТИ

Ястаниб ётади поёни йўқ чўл –
Оташ ва саробдан иборат дунё.
Чўл кезган одамда эҳтиёжлар мўл,
Чўл кезган одамда кўпдир илтижо.

Ястаниб ётади поёни йўқ чўл,
Сен унда адашиб қолсанг мабодо –
Фақат тиним билмай излагил – у йўл,
Лекин сув ахтариб, бўлмагин адо...

* * *

Мен учун кифоя
Бир парча осмон,
Бир ҳовуч юлдуз бас ва бир тилим ой!
Ётади қултум сув,
Ярим бурда нон,
Шу рангин оламдан бир қатра чирой...

Пок эътиқод лозим мен учун, аммо
Тугал қисмат даркор,
Оташ муҳаббат!
Менга меҳр керак оламда танҳо,
Менга ишонч керак,
Керак садоқат!..

ИСИРИҚ СОТУВЧИ ҚИЗ

Унинг хусни не дилларни адо қилади,
Қарашлари, тингланг, беун нидо қилади.
Ҳаёт шундай нағмакорки, агар истаса,
Ҳатто тенгсиз гўзални-да гадо қилади.

Ўлтирибди бозор ичра исириқ сотиб,
Паришонҳол, не-не оғир ўйларга ботиб.
Маъюс бокқан илтижоли кўзлари ила
Юракларда турли-туман ҳислар уйғотиб...

Унга бокиб, биров аста тортиб кўйди ох,
Биров эса қисматидан бўлмади огоҳ.
Бир зот аста одимлайди оломон аро,
Унга кўзи тушмаса, деб кўркаман, ногоҳ!

Мен унинг-чун ич-ичимдан ўртангайман, рост,
Лекин уни бу қисматдан этолмам халос.
Не қилардим, ҳар на унга мадад бўлсин деб,
Исириқдан бир боғ сотиб оламан, холос...

ОЛИС ЮЛДУЗЛАР

Куёш – энг яқин юлдуз бўлиб, унинг нури бизга 8 минутда, ундан кейинги яқин юлдуз – Центаврнинг нури эса тахминан 4 йилда етиб келади.

(Астроном дўстим билан суҳбатдан)

Деразадан бошланади аслида осмон,
Осмон – демак юлдузларга лиммо-лим бағир...
Ҳар кун тонгда куёш кўкдан боқади шодон,
Уни сизга ёвуқ этмиш самовий тақдир!

Балки шундан унинг азал иқболи кулган,
Шу боисдан унвони ҳам юлдузмас, куёш!
Наздингизда фазо ичра удир энг улкан,
Юлдузлар-чи, бамисоли парча-парча тош...

Имкон керак этмоққа ҳам кўркни намоёиш,
Куёш учун берилмишдир тўла-тўкис кун.
Нима, камми юлдузларда ҳусну оройиш,
Барчасига ажратилмиш ёлғиз қора тун?!

Шундай олис юлдузлар бор фалак қаърида,
Салобати куёшдан-да улуғ юз бора,
Улар неча ёруғлик йил сиздан нарида,
Митти бўлиб кўринарлар кўзга, на чора!..

Самовотда ҳар юлдузнинг бор ўзга ўрни,
Ҳеч бир нарса безарурат келмас дунёга –
У ҳам сарфлар кимларгадир қалбади кўрни,
Қай бир зулмат хилқатларни чулғар зиёга!

Ҳар юлдузга ёрдир балки турфа хил хислат,
Юлдуз-юлдуз, наинки ул коинот гарди –
Ҳар юлдузда бордир, ахир, ўзга бир қисмат,
Ҳар юлдузнинг бўлар битта юлдузча дарди!

Уларнинг ҳам атрофида бизнинг Ер каби
Сайёралар фарзанд мисол бўлар парвона,
Бордир, ахир, уларнинг ҳам сўйлар эртаги,
Гўдагини овутмоғи керак-ку она!

Ўйлайсизки, фақат қуёш синоатга бой,
Бошингиздан рангин-рангин нурлар элаган.
Балки шундай юлдуз бордир,
Борлиғи – чирой,
Лекин нури хали сизга етиб келмаган!..

Балки бир кун улар томон борарсиз етиб
Ёки сизга бирор юлдуз келадир яқин –
Кўзингизга ҳайрат отли суврат нақш этиб,
Сўрар сиздан баҳосини,
Сўрайдир ҳаққин!

Йиллар ўтар, шояд қулиб толеи ногоҳ,
Юлдузлар ҳам ўзлигини этса намоён –
Тенгсиз кўрку маҳобатдан бўлганда огоҳ,
Хижолатдан юзларингиз ёнмасми алвон?!

Мана, қуёш балқимоқда жилмайиб, қулиб,
Порламоқда – айлаб яна борлигингиз банд!
Қуёш – яқин,
Сизлар унга маҳлиё бўлиб,
Олис, мубҳам юлдузларга бокманг беписанд!..

* * *

Хоҳ улоқ пайтидир, хоҳи жанг чоғи
Ногоҳ кулар бўлса ерга одамзод –
Бошқа жойга тушар тулпор тугёғи,
Йўл топса, одамни топтаб кетмас от!

Зоти хайвон учун, нахотки, шу эп,
Қайдан пайдо бўлмиш унда бу одат?
Баъзи инсонларга ибрат бўлсин деб,
Табиат отларга берганми шафқат?!

* * *

Маили юрагимни ўртасин армон,
Гоҳо кўзларимда чакнамасин нур...
Севги боғларига тўшалсин хазон,
Дилимни тарк этсин умидбахш сурур...

Не савдо кечмасин букун бошимда,
Ёқа чок этмасман,
Бўлурман рози!
Фақат хазон бўлмай йигит ёшимда,
Ҳар нечук, ўлимнинг вақтимас хозир...

КАСАЛХОНАДА

Ярашмайди тақдирдан нолиш,
Кийиб олдим жигар ранг халат...
« Мана, сенга – ором, осойиш,
Излаганинг – танҳо сукунат! »

Ишим – чўммоқ хаёл нахрига,
Деразадан термулмоқ бесас.
Бардош бермоқ игна захмига,
Чукур-чукур олмоқлик нафас!

Хаёт жўшар мисоли дарё,
Елкасига кемалар ортиб –
Мен кирғоқда қолганман гўё,
Ўлтирибман хижолат тортиб!

Элдошларим тер тўкиб, бу дам
Чўнг хирмонлар бунёд этмоқда.
Шуни ўйлаб, юмшоқ тўшак ҳам
Баданимга ботиб кетмоқда!

Асаб толиб, кўнгил тилаган
Сукунат ҳам жонга тегди, бас.
Мен парвозда ҳориш билмаган
Шунқорларга қиламан ҳавас!

Бу – тегирмон тошидек оғир
Сукут бағрин этар бўлсам тарк –
Бамисоли эрк олган асир,
Сўқмоқларга бўлиб кетгум ғарк...

Кўксим тўлиб олурман ҳаво,
Кенгликларга кучоқ очгум шод:
«Бормисан, эй, сершовкин дунё,
Бормисан, эй ташвишли ҳаёт!»

* * *

Одамлардан қарзим кўп ҳали,
Қалбим тўла беизҳор хитоб...
Имкон бергил уни узгали,
Ботмай тургил бир нафас, офтоб!

Умрим,
Бунча югурма нурдай,
Манзил томон ошиқма, отим!
Эзгуликлар қилиб улгурмай,
Туғаб қолма,
Учқур ҳаётим!..

ЎҒЛИМ ПОРТРЕТИГА ЧИЗГИЛАР

Қишлоқ. Тонг. Кўчага югуриб чиқар
Шимин почалари қайрилган бола –
Соҳир уфқларга нигоҳин тикар...

Бола юрагида умид ёнади
Бир нуқта кўринса йўлнинг бошида –
Заъфарон соғинчи оловланади!

Улғайиб боради бола умиди
Катталашиб борган сари ул нуқта –
Анқийди дийдорнинг алвонранг хиди...

Бола қарашлари уфқни ўяр,
Ана, келаётир портфелли одам! –
Дадам эмасми, деб у караб кўяр.

Ҳар куни кўчага югуриб чиқар
Шимин почалари қайрилган бола –
Олис уфқларга интиқ кўз тикар...

* * *

Дақиқанинг қай бир бўлақларида
Ёмғирлар ёгадир,
Ёмғирлар тинар,
Гунчалар очилар,
Япроқлар сўлар,
Юлдузлар чарақлар,
Юлдузлар сўнар!..

Дақиқанинг қай бир бўлақларида
Муҳаббат туғилар,
Туғилар шафқат,
Тонглар ёришади,
Чекинар ғафлат,
Афсона яралар,
Яралар ҳикмат!..

Кейин кучга кирар соат, йил, аср,
Лекин ҳамма нарса бўлади содир
Дақиқанинг қай бир бўлақларида!

* * *

Самолётга кечикмоқ мумкин,
Учиб кетмоқ мумкин
Кейинги рейсда...
Иложи бўлмаса, майли,
Кечқурун
Барибир жўнайсан поездда!

Висолга кечиксанг —
Бир кунлик фироқ,
Ҳеч нарса қилмайди,
Сўрайсан узр...
Йиллар поездидан кеч қолсанг, бироқ,
Қувиб етолмайсан
Уни бир умр!

* * *

Мен ҳам шу ҳаводан симирдим нафас,
Йўғрилдим шу қуёш тўккан зиёда.
Қандайдир хаёлий тулпорда эмас,
Сиз билан ёнма-ён юрдим пиёда.

Ўзимда туймадим илоҳий қудрат,
Бирон бир мўъжиза кашф этмадим, рост.
Мен сўзга хиёнат қилмадим фақат,
Юрагимга содик қололдим, холос...

ОНА

...Гўдагинг йиғлади,
Бешикдан ечиб,
Беланчакка солдинг, овунмади ҳеч.
Бўлмади!
Тун бўйи уйқудан кечиб,
Чақалоқ қошида ўлтирдинг бу кеч!

...Заҳматингга бедор юлдузлар гувоҳ,
Шоҳиддир ҳовлини қоплаб олган тун.
Сен баъзи шоиру олимдан кўпроқ
Хизмат қилдинг бу кеч келажак учун!

* * *

Мана, бўрон тинди,
Энди мавжудот
Гўё топмоғи шарт осойиш, сукун.
Дарахтлар турибди қадди тик, азот,
Дор остидан қайтган маҳбусдай букун.

Нега титрайверар баъзи бир одам,
Ҳатто, бўрон тинганида ҳам?..

ЯХШИ НИЯТ БИЛАН...

(Тўра Сулаймонга)

Саришта уйим бор, ёниқ чироғим,
Боғим ва боғаро турфа гулим бор.
Олам акс этувчи икки қароғим,
Юмушга ковушган икки қўлим бор!

Нима топган бўлсам– меҳнатдан топдим,
Хурматни – дўстларга хурматдан топдим.
Иззатни – элимга хизматдан топдим,
Дарёман, гуллаган ўнгу сўлим бор.

Меҳмонга доимо эшигим очик,
Дастурхон устида ноз-неъмат сочик,
Баъзи сохта дилдай кетмасман қочиб,
Фурур ва номус эш қалбим, дилим бор!

Ҳимматим бор, лекин назрим йўқ менинг,
Ҳасратим, пинҳона арзим йўқ менинг,
Бировдан бир мири қарзим йўқ менинг,
Шундан кимга – ёмғир, кимга – дўлим бор...

Қалам тебратаман яхши ниятда,
Шеърларим қолдирмас мени уятда,
Турли ранг қоришган шу шеърятда
Менинг ҳам қўшиғим ва ўз йўлим бор!..

* * *

Хайр сенга, яхши бор, туман,
Хайр сенга, эриётган қор –
Чақмоқ чақиб, гулдурос билан
Келаётир зангори баҳор!

Энди турфа гуллар очилгай,
Кўкдан зилол ёмғирлар қуяр.
Сув бўйида ўлтирган қиздай,
Мажнунтоғлар сочини ювар.

Қувонмоғим лозимдир букун
Ёш боладек ичимга сиғмай.
Лекин кел, қиш, бу гал сен учун
Булутларга қўшилиб йиғлай.

Гарчи яшнард дала, қир, адир,
Бир ҳис эзар инсон юрагин –
Қиш ҳам олиб кетмоқда, ахир,
Умримизнинг битта бўлагин...

ОТАМ ВАФОТИДАН СЎНГ...

1

Сиз дунёдан кўз юмган дамда
Осмон ногоҳ оғир туюлди.
Умр йўлим чағир туюлди,
Етим чорбоғ титради ғамдан!

Сиз дунёдан кўз юмган замон
Она ер ҳам туюлди каттиқ,
Ширин надир, нимадир аччиқ –
Бари менга кўринди аён.

Сиз дунёдан кўз юмган куни
Ҳар охимдан армон сочилди.
Ҳайҳот, бирдан кўзим очилди,
Жиддийлашди ҳаёт мазмуни...

2

Ҳар қандайин ходисотнинг эрта, кечи бўлар,
Дейлик, ҳар йил бир вақтда бошланмайди баҳор.
Поездлар ҳам бекатларга барвақт ё кеч келар,
Ҳамма ишнинг ўз вақтида рўй бермоғи маҳол!

Бундай эрта-кечликларга тоқат қилмоқ мумкин,
Лекин мен бир хулосага тамом иқроп бўлдим:
Кечи бўлмас экан фақат дунёда ўлимнинг,
Дўстлар, доим эрта экан, бевақт экан ўлим!..

3

Боғимизга сув келишин қайси булоқдан,
У оралаб ўтишини неча чорбоғдан –
Билмас эканман!

Қаранг, оддий қарз сўрашнинг азоблигини,
Турмуш демак доим ҳисоб-китоблигини
Билмас эканман!

Эҳтиёжлар халтасининг азимлигини,
Рўзгор деган араванинг вазминлигини
Билмас эканман!

Ёлғиз қўйни яхши боқиб бўлмаслигини,
Калтак билан бодом қоқиб бўлмаслигини
Билмас эканман!

Шу пайтгача не эканин ёниб-куйишнинг,
Ҳатто, қачон унсиз йиғлаб, қачон кулишни
Билмас эканман!

Ўтган одам – қайтиб келмас кемалигини,
Фано нима, мангу соғинч нималигини
Билмас эканман, билмас эканман!..

4

Қадалар нечалаб меҳрибон нигоҳ,
Ҳар зум ҳамдардликни этмоқдаман ҳис.
Танишу нотаниш – менга хайрихоҳ
Ногоҳ бошга тушган мусибат боис.

Дўстларим чўзмоқда ёрдам қўлини,
Кулфат қаршисида қолма, деб ёлғиз.
Йўқотиб қўймасин, дерлар, йўлини
Ногоҳ бошга тушган мусибат боис.

«Бани одамзоднинг бошида бу бор,
Унга далда керак,
Тасалли жоиз!»
Барча қишлоқдошлар меҳр этар изҳор
Ногоҳ бошга тушган мусибат боис.

Қаддимни кўтарди, қўлимдан тутди,
Сизни кўрган-билган жамики одам.
Ҳаётингиз бизга хизмат қилиб ўтди,
Наҳот, хизмат қилар вафотингиз ҳам?!.

* * *

Тобут тепасида оломон турар,
Бир кекса юзланиб, улардан сўрар:

– Марҳум қайсингиздан қарздор эди?
Ё унинг кимларда ҳақи бор эди?

– Ҳақи бор, – деганни учратдим гоҳо,
– Қарздор, – деганларин кўрмадим аммо...

ҚАЛБДОШ ЭГИЗАКЛАР

Қадимги ҳикматлар теран ва содда,
Боболар оламни сирли деганлар...
Эшитиб лол қолдим, қаранг, ҳаётда
Қалбдош эгизаклар² бўлар эканлар!

Улар бир-бирига ўхшармиш жуда,
Эмиш, бир қарашда фарқ қилмоқ душвор.
Ҳасан босинқираб қолса уйқуда,
Шу заҳоти Ҳусан тортармиш хушёр...

Ёки бир-биридан яшашса йироқ,
Орада масофа бўлса ҳам узун –
Бировин юрагин ўртаса фиरोқ,
Бошқаси шу тобда бўлармиш маҳзун.

Турмушда кўп нарса юз берар ногоҳ,
Гар фалокат тушса бирин бошига –
Бири хат-хабарсиз бўлармиш огоҳ,
Етиб келар эмиш дарҳол қошига!

...Жондош эгизаклар айлади вола,
Сеҳр-синоатдан айланди бошим.
Дўстларим йўқ эмас, лекин дунёда
Бормикан менинг ҳам бирор қалбдошим?

Қалбдошим бормикан! Гоҳида якка –
Ўзимни сезганда ночор, нотавон
Ки, малҳам бўлгулик мажруҳ юракка,
Иродага мадор бўлолгулик жон?!

² Бир йўлдошли эгизаклар назарда тутилмоқда

Деманг, армонларинг ғалат, анвойи!
Ахир, бўлмас эмиш ҳеч битта инсон –
Қалбдош эгизаклар каби фидойи,
Қалбдош эгизаклар янглиғ меҳрибон!

Шундай эгизаклар кўп бўлса агар,
Балки, бут бўларди имон, эътиқод.
Бир-бирин топтамас эди одамлар,
Ширин туюларди бундан ҳам ҳаёт!

Балки камаярди совуқ хавф-хатар,
Симобдек тебраниб турмасди замон.
Ҳеч кимса кезмасди сарсон, дарбадар,
Эҳтимол, ўт ичра колмасди жаҳон!..

Эгизаклар кетмас кўзим ўнгидан,
Тунлари тушимга кирарлар такрор.
...Аввал узр сўраб, шеърим сўнггида
Оналарга айтар битта гапим бор:

Десангиз, муҳаббат бўлсин ҳукмрон,
Меҳрга йўғрилиб яшнасин тупроқ –
Оналар! Илтимос, қалбдош, меҳрибон
Эгиз фарзандларни туғингиз кўпроқ!

СОҒИНЧ

Сезаман, бағримда теран бўшлиқ бор,
Шамоллар увиллаб, кезар сарсари.
Унда кимларнингдир хотири яшар,
Ётар неларнингдир мубҳам излари.

Мисли ошёнига қайтмаган кушдай,
Нима ул, тарк этган қалбни мутлақо?
Бу бўшлиқ – мисоли туманли тушдай
Кувноқ болалигим ўрнимикан ё?

Хижрон шамолидан дарахтдай гоҳо
Неча бор эгилиб, тикланди қаддим.
Мен учун – бир умр армонли дунё –
Бу сенинг ўрнингми, илк муҳаббатим?

Ёлғизлик дилимга санчганда тикан,
Йўлларга термулиб, толди кўзларим.
Бу бўшлиқ сизларнинг ўрнингизмикан,
Олис кишлоғимда қолган дўстларим?..

Баъзан тотли умид эркалар дилни,
Гўёки, кутганим келиб қолади.
Гоҳо тоғи босар кўнгилни,
Айтинг, бу инсоннинг қандай ҳолати?

Сирли юлдузларга кўз тикиб бедор,
Биров ёди билан кечар тунларим.
Шовкинли кўчалар аро интизор
Кимнидир ахтариб ўтар кунларим!

Ғарийн

Мурғак калбим ичра чексиз бўшлик бор,
Шамоллар увиллар унда сарсари.
Унда болалигим соғинчи яшар,
Ётар илк севгининг заъфар излари.

Севинчим қушлари унга етолмас,
Бу бўшлиқ беҳаддир – бамисли фазо.
Унинг бир бурчин ҳам тўлдиролмас,
Бот-бот юрагимга кирса-да дунё.

Турфа хил йўлларни ўтиб басма-бас,
Мумкинди сўнггига етмоқ дунёнинг.
Лекин бу соғинчининг олови ўчмас,
Бу мавҳум бўшлиқнинг йўқдир поёни...

* * *

Умр сўрамайман мен сендан узун,
Табиат аталган, эй буюк доя.
Кўтара олмасман мангулик юкин,
Менга бир инсонча умр кифоя.

Сарой сўрамайман сендан мухташам,
Эй, замин дейилган қасри муқаддас.
Бир қўнжингдан макон берсанг менга ҳам,
Очиғи, кўчада колдирмасанг, бас.

Эътибор сўрмасман сиздан ҳеч маҳал,
Мағрур паривашлар гўзал, дилрабо.
Гарчи шаънингизга битурман ғазал
Гулнинг қошидаги булбулдек адо.

Иқбол сўрамайман сендан бетимсол,
Йўқ, кулиб боқмасин омад, тасодиф.
Бахтли бўлмаё граф Кристо мисол,
Ҳалол меҳнат нонин юрсам, бас, тотиб...

КУРСДОШЛАР УЧРАШГАНДА...

- Шошма, Шухратмисан?
- Раҳимжон, ия?
- Ишларинг яхшими? Бормисан омон?
- Раҳмат! Тетикмилар бизнинг қария?
- Отамни топширдик...
- Билмабман, ишон...

- Кечкурун уйга кир.
- Қани, кўраман.
- Қара, учрашмабмиз шунча йил ўтиб...
- Сени телевизорда кўриб тураман.
- Мен ҳам шеърларингни тураман ўқиб...

НАВОИЙ ВАФОТИДАН СЎНГ...

Бойқаро юзини тарк этмас қайғу,
Ғам булути босмиш икки кўзини...
Дунё ишларига этак қокди-ю,
Яна майхонага урди ўзини.

Адоват кучайди оғалар аро,
Тож-тахтни емирди ўзаро жанглар.
Ўз-ўзидан Беҳзод суратларини
Босиб кетди... заъфарон ранглар!

ҚАҲРАМОНЛАР

(ҳазил)

Уч кун сўзлашмади хотини билан,
Дардини дилида сақлади фақат...
Мен ҳам қойил қолдим,
Нима ҳам дейман,
Бу, ахир, оламда тенгсиз жасорат!

Бир дўстим чекишни ташлади, ҳайҳот,
Бу қандай фидолик – ўзига аён.
Кўз ёши қилмади, солмади ҳам дод,
У ҳам олам аро танҳо қаҳрамон!

Биров ўттиз уч кун парҳез сақлади,
Қадаҳ теккизмади лабига шоввоз...
Табиб ишончини ҳалол оқлади,
Унинг таърифига дoston битсанг оз!

Талаба тонгларга улади тунни,
Китобу дафтарга бўлди чин улфат –
Ўн йилда тугатди дорилфунунни,
Ана сабру тоқат,
Ана матонат!

Мен ҳам юрар эдим тилимни тишлаб,
Тушда сўзлашардим ёр билан аранг –
Бир куни, не журъат, қўлидан ушлаб,
«Мен сизни севаман», девордим, қаранг...

Кимдир парвоз қилди серюлдуз кўкка,
Биров Ватан учун жон этди нисор...
Қайси бир қаҳрамон бошлиққа тикка
«Гапингиз нотўғри», деб айтди илк бор!

Ёник идрокингни босмасин ғафлат,
Шоир, очик бўлсин кўзларинг ҳар он:
Қара, ҳаёт ўзи – тугал жасорат,
Қара, атрофингда – қанча қаҳрамон!..

* * *

Қуёш Ғарб уфқига ёнбошлади сал,
Бир ишга киришсанг – ҳали имкон бор.
Қарагил, осмоннинг этаги зангор,
Қисмат жумбоқларин этмоқ бўлсанг ҳал...

Мўъжаз хонанг ичра сукунат ҳоким,
Хаёл сурмоқ бўлсанг – тонг ҳали узоқ.
Майли, ўйларга тол тун бўйи уйғоқ,
Дунёнинг тубига етолгил, токи...

Энди қандай ўтар баҳоринг, қишинг,
Хаёл сурасанми кўкларга боқиб,
Ёки яшайсанми қалбингни ёқиб,
Бу сенинг ишингдир,
Бу сенинг ишинг...

ДЎСТ

(Собитхонга)

Ногаҳон йўқолди дил ҳаловати,
Бу маҳзун чоғмикан? Илҳом ҳолати?
Бўлгандек ҳар ненинг вақти соати,
Эҳтимол, шу шеърнинг етди навбати.

Мана, ташқар ыда ёғаётир қор,
Мавҳум омад каби олисдир баҳор.
Лекин юрагимда ҳарорат, шарор,
Балки, бунга боис дўст муҳаббати?

Ёзмишда бўлмади муҳаббат, шухрат,
Мени кўп ҳолларда ўқситди қисмат,
Дўстлик борасида сийлади фақат,
Бу ҳам бир ҳиммати, битта шафқати.

Ҳасрат туманида қолсанг бенаво,
Кўзга тор кўринса беҳудуд дунё,
Шикаста руҳингга бахш этар зиё
Дўстинг қўнғироғи, ташрифи, хати...

Дам арғумоқ миниб,
Баъзан пиёда,
Сайр этиб ўтяпман мен ҳам дунёда.
Ҳеч нима топмадим дўстдан зиёда,
Сен бўлдинг тақдирнинг хуш саховати.

Йиллар ёшлигимиз тортиб оларкан;
«Ким эрта кетаркан? Ким кеч қоларкан?!» –
Бот-бот шу ўйларни дилга соларкан
Вақт учқурлиги, замон шиддати.

Бир зум тиним билмай елади даврон,
У бизни қасрга элтар – бу аён!
Дердим, қўлларингда таслим этсам жон,
Сен бор, надир менга ўлим дахшати!...

БИР ТАНИШИМГА САВОЛ

Инсоннинг турфа хил ҳолатлари бор,
Сўзламоқ шарт эмас улар сабабин:
Одам қаримайди бекордан-бекор,
Бесабаб бузмайди ҳеч ким асабин...

Ўз-ўзидан тушмас манглайга ажин,
Хусусан, бекорга оқармайди соч!
... Нималар кемирди умринг дарахтин,
Қандай мушкулларга бокдинг беилож?!

* * *

Мен мушук бокмайман,
Бокмайман кучук,
Гарчи санамасман ўзни бемехр.
Улар кимларгадир эрмак, ҳар нечук,
Улар кимларгадир овунчок, сеҳр.

Ушбу гапларимдан бўлмангиз хайрон,
Имкон йўқ ҳар нени ҳар вақт сийлашга!
Гоҳо қийналаман тополмай имкон
Уйда болаларнинг бошин силашга...

Йўқ, мушук бокмайман,
Бокмайман кучук...

ШОИРЛИК

Наҳот, дилни тарк этди илҳом,
Қалб, журъатинг кетди қаёққа?
Мен ва қоғоз. Сукунат. Тамом.
Юрак чопмас қалам тутмоққа...

Сиз ҳам менга, ўйламанг, осон,
Аҳволимдан кулмангиз фақат –
Шеър битмоқ – бу жасорат шоён,
Шеър ёзмаслик – яна жасорат!

Сиз билмайсиз, не изтироб бул,
Ҳис қилмайсиз, бу қандай азоб –
Ҳар сатрга бўлмоқлик масъул,
Ҳар сўз учун бермоқлик жавоб.

Ҳа, шеър – ширин,
Заҳмати – тахир,
Бардошли бўл, دادил бўл, юрак!
Ўзбекларда шеър ёзмок, ахир,
Навоийга интиломқ – демак...

САЛТАНАТ

(«Гирдоб»ни ўқиб)

Эҳтимол, бўлардим оламга устун,
Кўтара олардим коинот юкин,
Қошингда қалтираб турибман бу кун,
Нима боис экан бунга, Салтанат?

Дўстларим юзига боқолмайман тик,
Бўғзимни тўлдириб келади ўқрик,
Аҳволим забундир, қоматим эгик,
Нима боис экан бунга, Салтанат?

Биламан, дунёда адоват ёмон,
Разолат ёмондир, қабоҳат ёмон,
Мен учун ундан ҳам хиёнат ёмон,
Нима боис экан бунга, Салтанат?

Ерга қараганча кетмоқдаман жим,
Билмасман, ортимдан кулаётган ким?
Бас, ҳаёт эмасдир менинг ҳаётим,
Нима боис экан бунга, Салтанат?

Бугун кўзларимга борлиқ қоронғу,
Энди бу дунёда ичганим – оғу,
Қай бир гуноҳимнинг интиқоми бу,
Нима боис экан бунга, Салтанат?!

* * *

Шубҳа йўк, эгилсам, тиргак бўласан,
Кўрқув ичра қолсам – юрак бўласан,
Дўстсан, оғир дамда керак бўласан...
Ёнимда сезсам ҳам сендай одамни,
Ўзим тортсам, дейман, ўз аравамни.

Гумон йўк, эгилсанг, тиргак бўламан,
Ваҳм аро қолсанг – юрак бўламан,
Дўстман, оғир дамда керак бўламан...
Ёнингда сезсанг ҳам мендай одамни –
Ўзим тортсам, дейсан, ўз аравамни!..

* * *

Икки қалб дўстлашди саодатли он,
Она бағри каби туюлди жаҳон,
Жилвагар ёғдулар сочди осмон!
Юрак оловланди. Порлади меҳр.
Икки қалб дўстлиги олдида, ахир,
Хуршиди оламнинг меҳри нимадир!..

...Икки қалб тўқнашди ногоҳ беомон,
Бир ён қолиб кетди замин у замон,
Остин-устун бўлди ер билан осмон!
Жаҳл авжга чикди. Кутурди қаҳр.
Қалблар тўқнашуви олдида, ахир,
Атом кирғинларин хавфи нимадир!..

* * *

Аста ўтар эдим хаёт йўлимни,
Ногаҳон зирқираб кетди кўкрагим.
Хайҳот, чап кўксимга қўйдим кўлимни,
Бугун илк мартаба санчди юрагим!

Не экан дафъатан кўтарган тугён,
У бирор орзудир ё бирор армон?
Билмадим, бу қандай қисматдан нишон,
Бугун илк мартаба санчди юрагим...

Балки, бу – пинҳона ишкнинг нафаси,
Ё поймол ғурурнинг исёни, саси?
Боиси ноаён, лекин қисқаси,
Бугун илк мартаба санчди юрагим.

Қай пайт бир разилга бермадим жавоб,
Устозлар пойини этмадим тавоф,
Ўкинч бермоқдами қалбимга азоб,
Бугун илк мартаба санчди юрагим?

Бирдан кўзларимда чакнади чақин,
Дедим, наҳот, сўнги манзилим яқин,
Бекор ўтган дамлар сўрдими ҳаққин,
Бугун илк мартаба санчди юрагим.

Эҳтимол, ҳар онинг – имкон дегандир,
Ғафлатда қолмагил, инсон, дегандир,
Ёхуд у туртгандир,
– Уйғон! – дегандир,
Бугун илк мартаба санчди юрагим.

Қалбим тигладими суронли дунё,
Оғирлик қилдими ё бирор савдо,
Бунда не ҳикмат бор,
Бунда не маъно,
Бугун илк мартаба санчди юрагим?..

* * *

Бошимиз узра-ку шу ёлғиз само,
Пойимизда эса замин ягона...
Бир эшикдан кириб, чиқамиз, аммо,
Нечун бунча ётмиз, бунча бегона?

Турмуш нағмаларин кўрмадим чекин,
Тақдирнинг бу ажиб ўйинига боқ –
Сен билан ёнма-ён юрамиз, лекин,
Билмайсан, орамиз қанчалар узоқ...

САБОҚ

Сен боис – карвоним бўлгай бехатар ,
Бошимга тушмагай турфа хил савдо.
Сенсиз адашардим йўлимдан баттар,
Балки такрор-такрор қилардим хато...

Мудроқ кўзларимни сен очдинг, ахир,
Ҳаёт асроридан ўргатдинг сабоқ –
Сенсиз бу дунёдан ўтардим сўкир,
Қокилиб,
йўлларда бўлардим адоқ.

Сен билан тўкнашдим қай бахтли дамда,
Қайдан пайдо бўлди бу янглиғ омад.
Сен сабаб, англадим, ушбу оламда
Рўй бериб тураркан алдоқ, хиёнат...

Оқ-қорани билдим,
Эмасман содда,
Сувда ғарқ бўлмасман, ўтда ёнмасман –
Чунки дуч келганга икки дунёда
Энди ишонмасман, йўқ, ишонмасман!

Ҳали синовлар бор олдинда катор,
Кўп бор элагидан ўтказар замон.
Чағир сўқмоқларда бўлурман ҳушёр,
Йироқ манзилларга етурман омон!

Охири адолат кўрсатди кучин,
Фитна барҳам топди, ёруғ бўлди юз.
Берган бир умрлик сабоғинг учун,
Сендан миннатдорман, хиёнаткор дўст...

ЎЗИМНИ КЎРСАТАМАН...

(ҳазил)

– Катта очгил, ука, кўзингни,
Қайга борма, шундай қоида:
Кўрсатасан ишда ўзингни,
Сўнг... ҳаммаси бўлар жойида!

... Юмуш бўлса, йўқ демадим ҳеч,
Бошим билан шўнғидим ишга.
Тонглар отди, кунлар бўлди кеч,
Баҳорларим уланди кишга.

Дедим, толма кўлим, оёғим,
Меҳнат билан одамзод ўлмас.
Энг муҳими, мана буёғи –
Кўрсатмасам ўзимни... бўлмас!

Бардошли бўл озгина, юрак,
Сиз, шубҳалар, босманг кўзимни –
Мен эътибор топмоғим керак,
Кўрсатмоғим керак ўзимни.

Ахир, бу гап барчага аён,
Ҳамма жойда бир хил қоида.
Кўрсатаман ўзимни ҳамон,
Ишларим ҳам ҳамон... жойида!

... Ногоҳ бошлиқ ўзгарди, мана,
Олди у ҳам қатъий сўзимни,
Илож қанча,
қайтадан,

яна

Кўрсатаман ишда ўзимни!..

ҚАТРАЛАР

* * *

– Юрагимга ташлаб ғам, алам
Нечун дейсиз мени бағритош!
– Инсоф қилдим, тош бўлганда ҳам,
Эритарди кўзимдаги ёш...

* * *

Ҳар балиқда
ўзи сузган
денгиз сувин
ҳиди бор...

* * *

Вагонларнинг узун карвони бўйлаб,
Купелар оралаб
Ахтардинг кимни?..

* * *

Дўстим, бу ҳол сени этмасин хайрон,
Йиллардан йилларга ошиқар инсон.
Чунки келар йиллар барчаси – умид,
Ўтган йилларингнинг барчаси – армон.

* * *

Кимнинг кўзи очик, ким сўқир эрур,
Кимлар бепарводир, ким ҳазир эрур.
Икки ўхшаш одам йўқдир дунёда,
Во ажаб, ҳар бир зот беназир эрур!

* * *

Дарё! Дарё бўлсанг – дарёлиғ қилғил,
Осмон! Паст тушмагил – самолиғ қилғил!
Нодонлик ярашмас донога ҳаргиз,
Доно! Сен – доносан! Донолиғ қилғил...

* * *

Яширмайман, бу дунёда одамдан ортик
Ишонаман жонсиз темир-автоматларга,
Улар доим ишлайдилар тўғри ва аниқ,
Қолмайдилар турли-туман маломатларга.

Чопағонлар марра томон шамолдай елиб,
Юз метрлик масофани ўтгани пайти –
Кимнинг ғолиб чикқанини бўлмади билиб,
Электрон секундомер сўнг берди «айтиб».

Менга қолса, бирон синов, имтиҳонми, ё,
Бирорта баҳс, тортишувми ёинки жанжал –
Бу дунёда дуч келмасин қандай муаммо,
Сезгир, одил автоматлар қилиб берса ҳал.

Табиатан уларда йўқ, майли, туйғу, ҳис,
Бўлмаса ҳам ёниқ фикрат, ҳаяжон, юрак –
Шу қарор бор бугун менинг қалбимда ёлғиз,
Одамгамас,
темирларга ишонмоқ керак!

Зилзилада қулаб тушган иморат каби,
Наҳот, эзгу ишончларим бўлдилар барбод.
Билмам, қай бир кирдикоринг бунинг сабаби,
Бугун сенга ишонмайман, нечун, одамзод?..

ҲАҚИҚАТ

Бу, балки титрок ўй,
Дилдираган ҳис
Ёхуд аёзларда муз қотган туйғу?
Балки бунга бирор хиёнат боис
Ё сўник руҳият хулосаси бу:

Фақат меҳварида айланар замин,
Ўз йўлида қуёш собитдир фақат!
Қолган нарсаларнинг барчаси – афсун,
Қолган нарсаларнинг бари – омонат...

НОШИРЛАР

(ҳазил)

Икки қўчқор калласига
Торлик қилар бир қозон...
Бир чопонни икки одам
Кийиб юрмас ҳеч қачон!

Ноширлар-чи,
вазиятдан
Гоҳо шундай чиқарлар:
Икки шоир ашъорини
Бир китобга тикарлар!..

* * *

Телефон рақами келмайди ёдга,
Баъзан эслолмайсан дўстинг отини.
Бозорлиқ қиласан қараб ... рўйхатга,
Уни тузиб берган уйда хотининг.

Хотира халтаси бўш қолар, тўлар,
Мисли автобусга ўхшайди ёдинг.
Доим шундай бўлган
Ва шундай бўлар,
Эслаш, унутиш-ла кечар ҳаётинг!

Гарчи магнитофон эмас хотира,
Гарчи ҳамма нарса турмагай ёдда –
Фақат бир ҳикматни унутма сира,
Бир марта яшайсан, дўстим, ҳаётда!..

ҚАЙИН

Қор остида ер ухлар сокин,
Ўрмон ётар ўраниб окқа.
Оқ қайиннинг қандайдир сирли
Шивирлари келар кулоққа.

Дўстларини колдириб сахар
Сайхонликка келганди қочиб –
Бу ердаги кумуш шамоллар
Қарши олди кучоғин очиб –

На бўронлар ва на қаҳратон
Солар қайин калбига ғулув!
Ёруғ баҳор гулдуросини
Умид билан кутаётир у...

Н. БУКАНОВ

БИЗ ҚАЙТАМИЗ...

Биз йироқ кетамиз уйлардан осон,
«Хайр, азиз маскан!» деймиз сўнгги дам.
Қадрдон дўстлардан айри тушган он,
Узоқлаб кетамиз ўзимиздан ҳам.
Барин унутамиз, йўқдир чорамиз,
Олисларда қолар ўйин, тўполон.
Болаликдан мангу кетиб борамиз
Сирли ва нотаниш бир олам томон.
Нима кутар бизни,
Айлар паришон?
Нима кашф этамиз, топамиз ногоҳ?
Қаттиқ ишонамиз омадга ҳамон,
Омадсизлик эса келар кейинроқ...
Бу оламнинг қадим йўллари аро
Меҳнат ва курашлар қўшиғин айтиб –
Биз қайтиб келамиз ибтидога то,
Яна ўзимизга келамиз қайтиб.
Биз қайтиб келамиз, йўллар хотирин
Яна юракларда уйғотиб бир бор –
Беғубор болалик кўзлари ила
Бу рангин оламга бокқали такрор...

ЎТИНЧ

Қўшиғим ёқмаса – қилмангиз шафқат,
Ёқиб қолса – бу ҳам муаммо эмас...
Мени торозига солмангиз фақат,
Деманг, ундан баланд, бундан эса паст!

Шундоқ ҳам кўксимда ғалаён, ғулув,
Шундоқ ҳам ҳаётим – мангу имтиҳон.
Мени якка ҳолда олиб, севингу,
Мени ёлғиз ҳолда кўрингиз ёмон.

Кўкка интилмасман бўйнимни чўзиб,
Бусиз ҳам йўлларим норавон, чағир.
Қайга борар эдим ҳовлиқиб, ўзиб,
Улоқчи от эмас, шоирман, ахир!

Тимсол дунёси кенг, бамисли само,
Хоҳ кулга тенглангиз, хоҳи оловга –
Менга солиштирманг ҳеч кимни, аммо,
Фақат таққосламанг мени бировга!..

* * *

Дўстим, чекма ўткинчилик ҳасратин, ғамин,
Қўй, мангулик дарди билан бўлмагил ҳалак...
Беинтиҳо бўлса бордир бепоён замин,
Беинтиҳо бўлса бордир шу чексиз фалак.

Вақт олдида инсон умри нимадир, ахир,
У бамисли оний чақин – бир бор ёнгулик.
Мангулик – бу бир оз боқий ўткинчиликдир,
Ўткинчилик эса – қисқа, жажжи мангулик...

* * *

Бизни қаритмайди югурик онлар,
Бизни қаритади ўкинч, армонлар.

Қаддимиз буколмас лаҳза, фурсатлар,
Бизни чўктиради кўпроқ... кулфатлар!

Бизга қайтмас кунлар килолмас тазйиқ –
Аксинча, маҳв айлар ҳижрон, айрилиқ,

Бизни қаритолмас кузлар, баҳорлар,
Қаритар – сохта дўст, бевафо ёрлар.

Эҳтимол яшардик асру замонлар,
Агар бўлмаганда нопок инсонлар!..

ЎКИНЧ

(«Пахта иши»нинг ноҳақ қурбонларига)

Бари изга тушди, ҳақ топди қарор.
Дедилар: «Ранжиманг, ўтибди хато...»
Номим ҳам покиза бамисли илк қор,
Қайта келгандайман дунёга гўё.

Дўстларим, олишув кўп бўлди оғир,
Эсласам – ҳали ҳам увишар юрак.
Ҳақиқат юзага чиқди-ку охир,
Яна не истайман? Тағин не керак?

Менга жабр этганлар топдилар жазо,
Минг бир таяндилар тавбаларига.
Осойиш тополмас юрагим, илло,
Ўкинч тарк айламас кўнглимни, нега?

Ахир, ўтган ишга дерлар, саловат,
Эскирган ярани тирнамоқ нечун!
Барини унутаи дейман-у, фақат
Билмам, қалбни ўртар не , не ун?

Адолат шамоли – қудратли эпкин,
Қора булутларни ҳайдаб юборди.
Ўйлайман, у кува оларми, лекин
Дил тубига чўккан... оғир ғуборни?

Дейдилар, минг дард бор,
Мингта даво ҳам,
Ҳар қандай мушкулга топилган чора,
Ҳайҳот, дил заҳмига бормикан малҳам,
Оқарган соч қайта тортарми қора?

Шукрона айтаман толеимга минг,
Қайта тикладилар инсон отимни!
Лекин ким қайтадан тиклайди, айтинг,
Топталган ишончим – эътиқодимни?!

Хайрихоҳ одам ҳам, билдим, кўп экан,
Эшитдим бир дунё юпанч, таскинни.
Аммо тасаллилар аритармикан
Манглайимга бевақт тушган ажинни?!

Ноҳақ йўқотилган унвон, мансабни
Қайтариб бермоқ бу – мумкинди, балким.
Тордай таранг тортиб қолган асабни
Яна ўз ҳолига келтиролгай ким?

Бу кун ёруғ йўлдан ташларкан қадам,
Топиниб ҳақиқат отлиғ қуёшга –
Дейман, биттамикан ноодил ҳакам,
Ғараз қурбонлари йўқмикан бошқа?

Йўқ, гина сақласам, мен номард кетай,
Орқалаб юрмасман ҳасратни сира.
Баъзан юрагимни тирнаса нетай,
Ўша олишувдан қолган хотира.

Шукр, насиб бўлди инсоний тақдир,
Эрк, ҳуқуқ, фароғат– қайтди барчаси.
Лекин ким қайтариб беролур, ахир,
Соврилган жувонмарг умрим парчасин?!.

ДАЪВАТ

Сенингча, осонми гулга айланмоқ?

У. Азимов.

Табиатнинг мубҳам асроримикин,
Нима боис экан ушбу ҳолатга? –
Одамлар айланиб кетмоқда секин
Юлдузга, тупроққа, гулга, суратга!..

Бир вақт тўла эди қалбингда вафо,
Кўзларинг сочарди бокира учқун.
Бугун ҳароратсиз, бенур, бесадо
Йироқ бир юлдузсан, эркам, мен учун...

Гарчи одамзодга камтаринлик зеб,
Қаддинг букаверма қораю оққа.
Йигит, сезяпсанми, эгилавериб,
Айланиб боряпсан аста ... тупроққа!

Ҳаёли қиз эдинг, санъаткор сингил,
Жавзо осмонидай пок эди қалбинг...
Бир тўйда пул учун чарх урдинг енгил,
Наҳот, кўғирчоққа айландинг – қолдинг?!

Шоир, нигоҳингда чакнарди олов,
Бағринг ошён эди ишққа, журъатга.
Бугун бор – йўқлигинг билмайди биров,
Нега ўхшаб қолдинг жонсиз суратга?

Яна кимсалар бор – башарнинг шўри,
Уларга етмагай бор дунё мулки.

Бири очкўзликда бўлса гар бўри,
Биридан дарс олар фирибда тулки.

Асл инсонликдан ортиқ нима бор,
Турфа қиёфалар не керак бизга?
Дилда имон ҳисси бўлсин барқарор,
Одамлар, қайтайлик... ўзлигимизга!

ШИОРЛАР

Табобат бонг урар: чекмангиз – зарар,
Ичкилик – ҳалокат эрур муқаррар!

Кузга айланмасин – баҳор фаслингиз,
Мажруҳ туғилмасин зурёд – наслингиз.

Шоир даъват этар: сўйламанг ёлғон,
Инсофли бўлингиз, бўлинг покдомон.

Яна шиор янграр: нурни тежангиз,
Зулматда қолмасин ҳаёт кемангиз!

Хитоб: булғанмасин коинот, ҳаво,
Ҳавосиз тириклик бизга мосуво.

Чақирик: ғафлатда қолмасин кўзинг,
Башар, маҳв этмагил ўзингни ўзинг!

Ҳаммаси ўринли, тўғри мутлақо,
Бир нарсага ақлим етмайди, аммо –

Сенга, закий инсон, оқил одамзод,
Шуларни эслатмоқ шарт бўлса, наҳот?!

ЖУРЪАТ

Журъат керак тўғри сўзни айтмоқлик учун,
Журъат керак гуноҳларни олмоқ учун тан.
Журъат керак хато йўлдан кайтмоқлик учун,
Журъат керак яшамоққа мағрур қад билан.

Журъат керак дилда меҳринг этмоққа изхор,
Журъат керак ғаддорларга сочмоққа ғазаб.
Юрагингда журъат йўқми, ҳаётинг бекор,
Умринг зое, сен шунчаки ўтарсан яшаб.

Қай бир инсон не савдога экан мубтало,
Қай кимсанинг ҳоли забун, толеи кулмас –
Бунда чархи кажрафторнинг айби йўқ асло,
Журъатсизлик сабаб бунга, бошқа гап абас.

Қайда тазйик, разолатнинг қўллари узун,
Қайда инсоф, адолатнинг қисқадир дасти –
Ўша элнинг фарзандлари безабон, маҳзун,
Ўша ернинг одамлари журъатсиз, асли.

Қаердаки, диёнатга тортилган чизик,
Қаердаки, нодон азиз, аҳли дониш хор –
Қаердаки, шоирларнинг тиллари қисик,
Демак, ўша эл қонида журъатсизлик бор.

Гоҳо журъат етишмади менга ҳам, афсус,
Юрагимга гар ёвқурлик бўлса эди ёр –
Бевақт яшил боғларимни босмас эди куз,
Менинг ҳам дил бўстонимда яшнарди баҳор.

Ағёрларнинг қаршисида эгмас эдим бош,
Балки улар аҳволидан юрардим кулиб.
Дўстларимга биров агар отса ногоҳ тош,
Турар эдим девор янглиғ ҳимоят бўлиб.

Яхши-ёмон,
 дўст-ғаним бор,
 замон долғали,

Дунё нотинч,
 шам мисоли титрама, юрак!
Уни нурли манзилларга олиб боргали
Ҳали канча журъат керак, жасорат керак...

Шу боисдан қалбингизда менга нисбатан
Бот-бот меҳр, хайрихоҳлик жўш урган фурсат –
Бойлик, омад соғинмангиз менга қисматдан,
Сиз дадиллик тиланг фақат, тилангиз журъат!..

МАКТУБ

(устоз Эргаш Алига)

Арзийди Сиз мендан бўлсангиз хафа,
Ҳар қанча койишга ҳақлисиз, устоз.
Қишлоққа бордим, лекин не дафъа
Сизни йўқламадим, яширмайман, рост.

Учрашсак, сўрайсиз: – Уй олдингми? – деб,
Қайта ёдга тушар кадрдон азоб.
Мен-чи, лол тураман ич-этимни еб,
Нетай, беролмайман аниқ бир жавоб.

– Китоб чикяптими? – сўрайсиз яна,
Хўрсиниб қўяман, олиб оғир тин.
– Ўзи ёзясанми? – янграйди таъна,
Жимликдан иборат жавобим – тайин.

Гарчи аҳволингни сўрар меҳрибон,
Сенга бефарқ боқмас хайрихоҳ одам –
Мен-чи, саволларга бўлмай деб нишон,
Камроқ кўринаман волидамга ҳам!

Дўстлар даврасидан юраман нари,
Суҳбат ҳам кўнгилга сиғмайди тақир.
Эзма, жонга теккан улфат сингари,
Ҳасрат қилганими борайин, ахир?

«Мухлис»лардан бири, эҳ, бу не бало,
– Ишларинг тузукми? – деб қолди бир пайт.
– Сизнинг соҳада ҳам «оладими» ё,
Қанча керак бўлса, тортинмагин, айт!

Нима ҳам дер эдим мен бу борада,
Кимлиги – одамнинг сўзидан аён.
Майлига, бу гаплар қолсин орада,
Энди ҳол-аҳволим айлайин баён.

Ўзингиз билгандек, биз ҳамон ўша –
Шу рангин дунёнинг волаларимиз.
Ижара уйимиз – жонажон гўша,
Бағрида ўсмоқда болаларимиз.

Югур-югур билан ўтмоқда кунлар,
Зеро, ҳаракатдан тўхтамас олам.
Болалар эртарок ухлаган тунлар
Китоблар титамиз,
Сурамиз қалам.

Ёзиш қийинлашиб бормоқда анча,
Уқтиргансиз: эрмак эмас шеър деган.
Яна, очик айтсам, сиз ўйлаганча,
Менда иктидор ҳам кўп эмас экан.

Мушкул матбуотга қўймоқлик қадам,
Бисёр мен сингари шоир «дайди»лар.
Мухаррирлар – собик ёшлар бўлса ҳам,
Гоҳо қалбимизни тушунмайдилар.

Китоб чиқар кунлар ҳали кўп узоқ,
Тортмалар лик шеърий кашфиётларга.
Мени ношуд, дея койинг-у, кўпроқ,
Устоз, инсоф тиланг нашриётларга!

Баъзан ёзганларим ўхшайди жўнга,
Шоирлик қисмати қизиқ эрур боз.
Етар-у ёстикдай «Декомерон»га,
Япроқдай китобга гоҳ етмас қоғоз.

Шундай, кунларимиз ўтиб турибди,
Гоҳида мағруримиз, гоҳо боши ҳам.
Айтгандай, хўб шеърлар ёзиб юрибди
Ўжар толибингиз Тоҳир Қахҳор ҳам!

Эмиш шогирдлардан – гурурингиз тоғ,
Қайғу чекармишсиз биз деб эрта-кеч!
Бироз сочингизга оралабди оқ,
Ўзингиз ҳақда ҳам ўйлайсизми ҳеч?

Биз-чи, курашдамиз,
Бир зум толмаймиз,
Ёлғон бўлмасин, деб ҳар битта калом.
Билиб турибсизки, учрашолмаймиз,
Фақат айтиб қўйинг дўстларга салом.

Бир кун ушалганда дилдаги армон,
Ҳасрат дафтаримни биткариб, ёпиб –
Жангдан ғолиб қайтган аскардай шодон,
Устоз, кошингизга борурман чопиб!...

СИНГИЛЖОН

*(саксонинчи йилларда Ўзбекистонда
аёлларнинг ўзига ўт қўйиш ҳолатлари рўй берди)*

Азалдан чора оз, кўпдир муаммо,
Бемор қалб беҳисоб, кам малҳам, даво,
Гоҳ ковоқ уяди, гоҳ кулар само,
Рўй берар турфа хил ҳолат, сингилжон,
Ўзингга ўт қўйма фақат, сингилжон.

Сир эмас, рўзғор – ғор, чўнтак эса тор,
Ороминг йўқ, уйинг– болали бозор,
Кўнглинг оғритгандир бирон дилозор,
На қилай, тилайман тоқат, сингилжон,
Ўзингга ўт қўйма фақат, сингилжон.

Дардинг айтай десанг – забонинг йўқдир,
Эҳтимол, бир дилкаш инсонинг йўқдир,
Жавоб айламоққа имконинг йўқдир,
Ночорлик ўткинчи қисмат, сингилжон,
Ўзингга ўт қўйма фақат, сингилжон.

Сен баҳорга керак, кузга кераксан,
Жовдираган беш жуфт кўзга кераксан,
Халқингга кераксан – бизга кераксан,
Дилларни эзмасин ғурбат, сингилжон,
Ўзингга ўт қўйма фақат, сингилжон.

Биламан, бу сенинг ожиз имконинг,
Бедодликка қарши ўтли исёнинг!
Тавалло қилади Ўзбекистонинг:
Шундоқ ҳам етарли кулфат, сингилжон,
Ўзингга ўт қўйма фақат, сингилжон.

Ўт қўйсанг, муҳаббат қурбони, дерлар,
Бедардлар: жаҳолат қурбони, дерлар,
Шу бузди бу сокин дунёни, дерлар,
Тўқурлар минг бир хил ғийбат, сингилжон,
Ўзингга ўт қўйма фақат, сингилжон.

Ёнма, шу зотларга басма-бас яша,
Қисмат тахир бўлса, қасдма-қасд яша,
Асли сен баландсан, улар паст, яша,
Асрий иродангни кўрсат, сингилжон,
Ўзингга ўт қўйма фақат, сингилжон.

Ўт қўйсанг, ўт қўйгил сўқир тақдирга,
Сени алдаб келган қўшиққа, шеърга,
Қалбинг англамаган мендек шоирга,
Ажабмас, ёришса зулмат, сингилжон,
Ўзингга ўт қўйма фақат, сингилжон...

ТАЖРИБА

Кўпдир ҳар хил тажриба,
Замон йўлин тутдик биз.
Оилада хўжалик
Ҳисобига ўтдик биз.

Тартиб шу: ҳар ким ўзин
Ҳаражатин қоплайди!
Лекин учта фарзанд бор,
Бир тийин ҳам топмайди.

Авваллари уларни
Эркалардим дил овлаб,
Энди меҳр булогин
Кўйдим бир оз жиловлаб.

Тажриба бошланмасдан
Хотин эди хўб, маъсум.
Энди у ҳам бекорга
Қилмай қўйди табассум.

«Кириш – чиқим» дафтарда
Исмин кўрди чамаси,
Қадамин йиғиштирди
Кўшниларнинг ҳаммаси.

Хўжалик ҳисобида
Ўрин йўқ хайр-эхсонга,
Кўркаман, эшигим тақ
Ёпилар, деб меҳмонга.

Қаршимасман ҳар ишда
Замон йўлин тутсангиз.
Фақат уйда хўжалик
Ҳисобига ўтмангиз!..

1989

МАВЖУД БЎЛМАГАН ОДАМ ҲАҚИДА ҚЎШИҚ

Дунёда эгасиз уйлар йўқ эмас,
Уйсиз одамлар ҳам кўп эрур аммо.
Шу икки кутбни туташтирувчи
Тадбиркор одам йўқ, йўқ шундай сиймо.

Аёллар йўқ эмас оламаро тоқ,
Ёлғиз эркаклар ҳам учрайди бот-бот.
Бу икки юлдузни бирлаштирувчи
Сеҳрли ришта йўқ, йўқ бахтпарвар зот.

Биров нола қилар дўстим йўқ дея,
Мен ҳам бекасликдан чекурман алам.
Лекин иккимизни қовуштирувчи
Ишонч тимсоли йўқ, йўқ шундай одам.

Йиллар ўтаверар турнадек қатор,
Асрлар, замонлар кечар галма-гал.
Ўйлайман, наҳотки, бирон-бир даҳо
Шу оддий жумбокни этолмаса ҳал!

Бу одам дунёга келмас экан то,
Қайдадир,
кимнингдир иқболи кулмас.
Одамлар бир-бирин тушунмас асло,
Дунёмиз ҳеч қачон осойиш билмас...

(Боҳирга)

Сенинг икки аканг бордир,
Бир-биридан меҳрибон.
Улар сени аро йўлда
Қолдирмаслар ҳеч қачон.

Суян, дея икковлон тенг
Кифтларини тутарлар.
Бўронлардан, суронлардан
Омон олиб ўтарлар!

Ўргатарлар улар аввал
Тетапоя туришни.
Сўнгра эса битта-битта
Қадам ташлаб юришни.

Босадирсан ҳаёт йўли –
Узун пиллапояни
Ёнингдаги икки аканг –
Икки тоққа таяниб.

Ҳайрон бокиб алмашётган
Кундузлару кечага,
Улғаярсан, аста сен ҳам
Чикажаксан кўчага.

У ерда ҳам болаларга
Кўймайдилар турткизиб.
Гар йиқилсанг, икки аканг
Дарҳол қўяр турғизиб.

Ғазабланса ногоҳ биров
Шўхлигингдан агарда –
Индаёлмас, акаларинг
Турар доим назарда!

Шундай экан, қай кимсанинг
Бўлса агар акаси –
Ўсар экан ўксимайин,
Чок бўлмайин ёқаси...

Сенинг икки аканг бордир –
Яъни, қўша қанотинг,
Фақат улар паноҳида
Ўткармагил ҳаётинг!..

* * *

Югурик кунлардан юракда кадар,
Дейман, нима топдим соврилиб, дайдиб.
Қанча йиллар ўтди
Беун, бесамар
Битмас тирикчилик кўшигин айтиб.

Кеча баҳор эди...
Бугун эса ёз,
Заъфарон кузак ҳам унча узоқмас.
Вақт қуши тинимсиз қилади парвоз,
Мен томон қайрилмас,
Бир қиё боқмас.

Қай ёлғон илинжга қолдим бойланиб,
Қай бир сохта жилва
Олди кўзимни.
Нега тўхтаб қолдим
Бошим айланиб,
Энди қай деворга урай ўзимни!

Нечоғ мушкул кунга қолибман, ажаб,
Не қилай, умримдан кўнглим тўлмайди.
Биламан, бу ҳолда бўлмайди яшаб,
Яшамайин десам,
Яна бўлмайди!..

31 АВГУСТ

Кеча ёнар эди
Куёш лолагун,
Мутлок ҳоким эди
Борлиқ узра ёз.
Япроқларга шудринг кўнибди бугун,
Тонга якин, сездим,
Тушибди аёз.

Кўкда булутларнинг қора елкани
Водийга оҳиста кўланка солар.
Ёзнинг тугагани,
Кузнинг келгани,
Нахот, бир кундаёқ сезилар-қолар?!

САДОҚАТ ЧАШМАСИ

Бир водийда пок садоқат чашмасин кўрдим,
Ундан култум тотса агар бирон дўсти-ёр –
Қалби ҳар не хиёнатдан тозариб шу зум,
Бўлар эмиш бир умрга содиқ, вафодор.

Кўп эканми шубҳа ичра юрганлар ёниб,
Ким дўстига, ким ёрига олаётир сув,
Сув олмоқда афсонавий гапга ишониб,
Дўстим, ёрим содиқ бўлсин, деб менга мангу!

Ул чашмадан тўлдирмадим кўзамни бориб,
Дедим, бундан, эҳ, кимнинг ҳам кўнгли тўларди.
Ер юзини хиёнатдан этмоқ-чун фориғ,
Чашма эмас, улкан уммон керак бўларди...

* * *

Мени тушунади на дўст, на ғаним,
На бирор сирдош бор,
На бирон ҳамдам.
Шундан, ихтиёри узлат этганим –
Кимсасиз соҳилга қўйганим қадам.

Бунда бир туп Дарахт тебратиб бошин,
Кун бўйи мен билан куради суҳбат.
Кўрган-билганларин, юраги тошиб,
Ҳикоя қилади соҳир Сукунат.

Бу ерда, борлиқ жим, тушлик чоғлари
Сокин дарё сўнгсиз ҳасратим тинглар.
Томчилар сингари кўнглим доғлари
Офтобрўя кумлоқ қаърига сингар.

Мени тушунади на дўст, на ғаним,
Шундан дилда ўкинч,
Кўзимда ёшлар.
Шундан Дарё эрур ёлғиз ҳамдамим,
Шундан суҳбатдошим – Дарахтлар, Тошлар...

ЁЛҒИЗ ҚОЛГАНДА...

Ногоҳ қилар бўлсам
Бирорта гуноҳ,
Атрофда ҳеч ким йўқ—
Топилмас гувоҳ.
«Бор-эй!» деб,
Хиёнат айласам агар —
Дунё қолаверар
Ғофил, беҳабар.
Гар ёлғон сўзласам
Мағрур тутиб бош,
Юз йилдан кейин ҳам
Бўлмас сира фош!
Фақат бир шоҳид бор,
Кескир нигоҳи —
Барча қилмишимнинг
Ўзим гувоҳи!
Баридан воқифман
Кеча-кундузи
Қандай алдай, ахир,
Ўзимни ўзим?..

* * *

*(Янги топилган юлдузлардан бирига
Владимир Висоцкий номи берилди)*

Биз қадрига етмадик унинг,
Гарчи куйи дунё кезарди.
Энди эса армон, қайғунинг
Оғир юки қалбни эзади.

Қўшиқларга тутмаймиз кулок,
Инграб-инграб толади торлар.
Пайқамаймиз, бамисли гумроҳ,
Ўтиб кетар шошқин баҳорлар.

Кейин эса,
Ўқиймиз шараф,
Ҳурматини қўйиб жойига –
Номи ила юлдузни атаб,
Гуллар тўшаб қабрин пойига...

РАҲМАТ ФАЙЗИЙНИНГ ТУҒИЛГАН КУНИ

Раҳмат Файзий
Етмишга кирди,
Меҳмонларга атаб ёзди дастурхон.
Эшикка каради,
Ўтирди,
Турди,
Уни йўқлаб келди на дўст, на ёрон.

Наҳот, унутдилар тенгги –тўшлари,
Наҳот, эсламади шогирдлари ҳам.
Хўрсинди,
Тугилди аста муштлари,
Тошдек қотиб қолди
Юрагида ғам!

Қадим-қадимлардан
Осиёликларнинг
Буюк хислати-ку меҳр-оқибат.
Аҳволи шу бўлса
Зиёлиларнинг,
Авомдан ранжишга бормикан ҳожат!

Мунис йўлдошига боқди у мунгли,
Юрагин бекаслик илони еди.
Шу кун одамзоддан совиди кўнгли,
Бўлди, етмиш бирга кирмайман, деди...

Хайҳот, сўнгги сўзи бўлди ижобат!

МИРТЕМИР

На тасодиф ва на зарурат
Дуч этолди бизни ногаҳон.
Қошингизга бормадим, ҳазрат,
Юрагимда колди бир армон.

Учрашсайдим, бир мурид мисол,
Таъзим айлар эдим тиз чўкиб.
Дил хаприқиб
Юзим бўлиб ол,
Шеърларимдан берардим ўкиб...

Ўзи билан ўзи овора
Устозлардан топмасам меҳр,
Кўнгил ўксиб, дейман: – На чора,
Толеимда йўқ-да Миртемир!

Энди биров тутмас кўлимдан,
Артиб кўймас кўзда ёшимни.
Чиқиб қолмас Хизр йўлимдан,
Силамагай ҳеч ким бошимни...

А.ПУШКИН

ҲАЙКАЛ

Ўзимга ҳайкал қўйдим – бандаси бунга ожиз,
Сўқмокни ўт босолмас тавоб этмоқ бўлса халқ.
Александр куббасин қошида чўкмасдан тиз,
У мағрур турар мутлак!

Йўқ, мен бунда ўлмасман – қўшиғимда қалбим жо,
Кукунга айлансам-да, бебақолик менга ёт.
Шон-шуҳратга чулғангум то турар экан дунё,
Шеър битаркан бирон зот.

Шул бепоён Русь бўйлаб таралгай меним овоз,
Ундаги барча тиллар мангу номимни атар.
Кибор словян насли, фин-у, содда тунгус, боз
Саҳройи қалмоқ қадар.

Халқлар хотири аро бўлгум абад ардоқда,
Боис, куйларим билан меҳр уйғотдим фақат.
Эркни ёқлаб куйладим замон қатағон чоқда,
Ҳақирларга тиладим шафқат!

Созим! Тангри ҳукмига шак келтирма ҳеч қачон,
Гулчамбарлар ўтинмай, хўрликка қилмай парво –
Мақтову тухматларни қаршилайвер совуққон
Ва тентак-ла тенг бўлма асло!

ОВОЗЛАР ТАҚЛИДЧИСИ

Ҳар қандай овозга қилади тақлид,
Ижроси беназир, мукаммал ғоят.
У гоҳ Шукур Бурҳон – Улуғбек тахлит,
У гоҳо Отелло – Аброр Ҳидоят.

Чакнайди кўзларда ҳаяжон, ҳайрат,
Минг битта мақомга солар созини.
Турфа овозларни тинглаймиз, фақат
Эшитмаймиз унинг ўз овозини...

* * *

Урхон ВАЛИ

Мен шундайин ўлмоғим керак,
То ҳеч кимса топмасин хабар.
Лунжим узра
Қотиб қолсин қон.
Билмаганлар десин:
– Эҳтимол,
Сабаб бунга бахтсиз муҳаббат.
Билганлар-чи:
– Охири уни,
Эҳ, қашшоклик этибди адо!

Лекин на буниси
Ва на униси
Бўлмаслиги керак
Менинг ўлимимга
Ҳақиқий сабаб...

ТАВБА

Умрнинг қирқ йили ўтибди бекор,
На бир кўчат экдим,
На бир уй қурдим...
Бугун кимга керак ёзганим ашъор,
Ношуд фарзандингни кечиргил, юртим.

Эгик қаддингизга бўлмадим тиргак,
Мубҳам ўйлар билан яшаб ҳаётда.
Энди то сўнгги дам ўртанар юрак,
Мендан ризо кетинг, онажон, ота.

На севиб ёлчитдим,
Ва на севилиб,
Юрагимда алвонлар қат-қат.
Қошингда турибман бошим эгилиб,
Тавбамни қабул эт, соҳир муҳаббат!

Мен сабаб кўзларинг гар тўлди ёшга,
Магар озор чекдинг йўлимда кутиб –
Кўтара олмаган бўлсам гоҳ бошга,
Мендан ранжимагил,
Кечиргил, маҳбуб.

Ҳаёт дегани бу – кўпкари, пойга,
Билмадим, сизларга мендан на қолар?
Ўтқаза олмадим тулпорга, тойга,
Сизлар ҳам кечиринг мени, болалар.

Нима билан тўлар «Лавҳ-ул маҳфуз»им,
Гоҳо бўлолмадим иймонда қойим.
Қачон очиларкан бу кўнгил кўзи,
Мен – осий бандангни кечир, Худойим...

Қафасдаги қушдек қийналар виждон,
Гарчи баҳона қўп ўзни оклашга.
Гуноҳни ювмоққа бормикан имкон,
Умр етармикан дилни поклашга?..

ҚАЙТИШ

Нози минг бир жонни ўртаган жонлар,
Гурури тоғ монанд,
Кўкси осмонлар,
Ёрни тан олмаган қизлар, жувонлар
Пастга тушар экан – эрга қайтаркан.

Бағрини очса-да қасру кошона,
Остида бўлса-да оқ той шоҳона,
Минг битта деворга тегиб пешона,
Шоирлар юракка – шеърга қайтаркан.

Кулоққа чалинган кимнинг ноласи?
Ёноғига тушмиш зумрад жоласи,
Нима қилар эдим,
Инсон боласи
Оллоҳга қайтаркан – ерга қайтаркан...

РАВШАН ФАЙЗ ХОТИРАСИ

Илҳом ила суҳбат кургувчи эдинг,
Кўчани тўлдириб юргувчи эдинг,
Тўй қилсам, ёнимда тургувчи эдинг,
Огоҳ эт бизни бу сирдан, дўстгинам,
Нега кетиб қолдинг бирдан, дўстгинам?.

Ул не бало экан, пайингдан чалди,
Не қуюн ёприлди, забтига олди,
Наҳот, фарзандларинг жовдираб қолди,
Улар кўз ўнгимдан кетмас, дўстгинам,
Дилда яра очдинг битмас, дўстгинам.

Сенга ёт эди-ку кибру ёмонлик,
Доим бўлардинг-ку сен ҳақ томонлик,
Нечун дайр бермади сенга омонлик –
Дилимда жавобсиз сўрок, дўстгинам,
Шу сўроқдан бағрим куроқ, дўстгинам.

Кечир, Қўшработга бора олмадим,
Қабр лойинг кўз ёш-ла қора олмадим,
Тошга бошим уриб ёра олмадим,
Юзга суртолмадим пойинг, дўстгинам,
Кифтимда бўлмади тойинг, дўстгинам.

Сен кетдинг, қолдилар – ўтли сўзларинг,
Ҳаётинг давоми – қорақўзларинг,
Сени унутмагай дўстлар, ўзларинг –
Ҳамон тургандайсан кулиб, дўстгинам,
Бўлиб давраларнинг гули, дўстгинам!

... Ётган тупроқларинг энгил бўлсинлар,
Нурлар сенга майин энгил бўлсинлар,
Хурлар, паривашлар сингил бўлсинлар,
Башар тирилажак рўзи, дўстгинам,
Шафоат айласин Ўзи, дўстгинам.

Не тонг, инсон умри – омонатдадур,
Рухинг боқий сенинг – самоватдадур,
Эндиги учрашмоқ – киёматдадир,
Ўшандан этмасин жудо, дўстгинам
Раҳматига олсин Худо, дўстгинам!..

ЖАВОБЛАР

Э. ФЛОРИТ

– Нечук хаёлларга ғарқ бўлдинг, шоир?
– Ер ҳақда ўйлайман...
– Яна не ҳақда?
– Шу бепоён замин,
Бутун ҳаётни
Қалбимга жо этсам, дердим, шу чокда!
– Яна-чи?
– Янами?
Қанақа гуллар
Тушлар кўрар экан
Шу тонг лаҳзаси.
Ўйлайман баҳорий бўйга йўғрилиб,
Юзимга урилган ўлим нафасин...

ИБТИДО

Юрагимга бир оз берай деб ором,
Кечани ўтказдим очик ҳавода.
Аста ёнбошладим она заминга:
– Салом сизга, чумоли дўстлар!
Анча фурсат кутдим,
Парашютларда
Қачон тушаркан, деб шудринг десанти.
Лекин ҳар бир зилол шабнам томчиси
Олов манглайимга тегар-тегмасдан
Қайта кўтарилар эди осмонга...

Шундоқ туғиларди янги юлдузлар!

* * *

Тинди сайрок кушлар навоси,
Боғ – бамисли кимсасиз уйдаи.
Ўтиб кетди умрим жавзоси
Бир дақиқа янграган куйдай.

Бу не сеҳр, бу нечук афсун,
Юрак тўлар ажиб бир ҳисга –
Ажабо, ёз кунлари узун,
Ёзнинг ўзи бир тутам, қиска!

МУНОЖАТ

Она, кеча сизни тушимда кўрдим,
Афтодахол, ғариб, паришон.
Сездим маънос нигоҳингиздан
Норизолик аломатларин.

Нима бўлди?
Бу безовталиқ
Замирида не маъно зоҳир?
Пок руҳингиз бўлдимиз воқиф
Мен йўл қўйган бирон гуноҳдан?

Қишлоқдаги укам, синглимдан
Олмаганим вақтида хабар,
Ёки ҳануз кенжатоимнинг
Қўймаганим қўлин ҳалоллаб
Ранжитдимиз Сизни, онажон?

Дейилмишки, ҳадисда: сира
Қариндошлиқ риштасин узманг?
Қилолмадим бу гапга амал.
Сиздан кейин, ростини айтсам,
Қўтарилди меҳр-окибат,
Узоқ-яқин қариндошлар-ла
Сиз сақлаган борди-келди йўқ.
Қўшнилар ҳам аввалгидекмас.
Нимагадир уч кундан ортиқ
Сизгамай қолдим она қишлоққа –
Бегонадек ота макон ҳам!
Шу этдимиз сизни озурда?

Она, сизни тушимда кўрдим,
Нимадандир эдингиз хафа...
Тирикчилик ташвиши ила,
Ожиз банда бўлиб овора,
Ё эъзозлай олмадиммикан
Сизнинг азиз хотирангизни?

Балки бир зум намоён бўлиб,
Беозор бир ишорат билан
Дилга солиб эзгу туйғулар,
Чорладингиз мени ҳақ йўлга?
Она, дилда турфа савол кўп,
Нима қилай, йўқдир жавоби.
Набирангиз тиловатларин
Боряптими Сизга савоби?

Она, кеча сизни тушимда кўрдим...

* * *

Шоир бирор кимдан гар бўлса хафа,
На айюҳаннос солар,
На чоҳ қазади.
Дардини ичига ютиб ҳар дафъа,
Жимгина ўтириб, шеърин ёзади...

Беҳуда ўтмасин, дерларми, ҳаёт,
Ёзсин, дейдиларми, кўпрок шеър, дoston –
Дилини оғритар одамлар бот-бот,
Доимо шоирни ранжитар замон...

БОШ СЎЗЛАР

Н. ГИЛЬЕН

Қўнғирок чалиб ўтсин, майли, учқур ҳаётинг,
Шовқинларга беписанд жарангласин баётинг,
Хур, нурли ғояларнинг яшил дарахти учун
Сен унумдор тупроқ бўл, она замин бўл букун!

Мужмал, дув-дув гаплардан баланд тургил доимо,
Бу бани одам аро – бахтсиз оғалар аро
Кўп марта умр кўрар шоир, ёшлик чоғингдан –
Оламнинг бор ёғдусин жам эт кўнгил боғингда.

Шиддаткор қуш мисоли бесарҳад кўқларга уч,
Ногаҳон ғов, тўсиқлар келар бўлса агар дуч,
Сен уларга қанотли шиддатинг-ла тўш уриб –
Ҳаракат қил йўлларингдан ташламоққа супуриб!

ТЎРТИНЧИ МОТАМ

I. ФЕДЕРИКО

– Федерико! – Оҳанг эшигин
Тақиллатиб кўраман: тўқ-тўқ!
Эшитилар тўти овози:
– Кутма! Бунда Федерико йўк...

Деразани чертаман сўнгра:
– Федерико, қайдасан? – Четга,
Тун қаърига имо қилар қўл:
– Уни дарё окизиб кетган!

Келиб лўли уйига, эшик –
Деразани қоқаман тунда.
– Федерико!
Бирон садо йўк,
Тунд зимистон ҳокимдир бунда.

Деворлар ҳам турар тонг қотиб,
Қудукнинг-да йўқдир челаги.
Ҳовли бўйлаб калтакесаклар
Зир югурар суварак каби.

Вайрон бўлган ўчоқлар аро
Судралади шиллиққурт гангиб.
Алвон июль шамоли ҳар ён
Тўзғитади хароба чангин.

Қайда қолди? Қайларда сўнди
Лўлиларга хос ёник нигоҳ?
Федерико, айт, нима бўлди,
Ҳалигача келмайсан, э воҳ!

II. ОҲАНГ

Кўлида бир дона мовий сапсар гул,
Нигоҳида эса беҳудуд осмон –
Якшанба кечаси кетган эди ул,
Қайтиб келгани йўқ нечундир ҳамон.

...Қонга бўялди-да, гулсапсар аввал,
Сўнг музга айланди қотиб қолган қон.

III. ГАРСИЯ ЛОРКА

Мумдай қора дарахт, алвон атиргул,
Зайтунзорлар узра порлар совуқ ой.
Мовий Гренада баҳоридир бул,

Федерико, сеҳру синоатга бой –
Манзара эрур бу, сен орзу қилган
Хира тун сукути аро, ҳойнаҳой!

Юлдузлар чарақлар, чексиз чўзилган –
Кенглик ва ошиқлар юрар йўлга тун
Қора этаклари соясин солган.

Шунда сен боғланган, безабон, юпун,
Лўлиларни кўрдинг, турсалар-да жим,
Очиқ яралардан чинқирарди хун!

Юзлари, андухдан кулрангдир, балким,
Пойлари, оловда қуйган, эҳтимол,
– Федерико! – дерди қадамлар сим-сим!

Ой узра кўкимтир соялар мисол,
Ғарқ бўлиб беҳудлик ошиёнига –
Қаро сукунатга чўкдилар, алҳол.

Федерико, улар оҳ-фиғонидан
Сен кўкка юксалдинг, баҳор нурига
Чулганган кабутар каби, ёнингда –

Ҳаммаси – ой, дарахт, зайтун, атиргул...

ИЛК СЕВГИ

Кечган йиллар йўқлик қаърига сингди,
Дилда-чи, илк севги ҳамон барҳаёт...
Унинг ёди билан яшайман энди,
Унинг шароридан қалбимда баёт.

Ул муҳаббат сўнди, дея мен лодон
Хотирадан қочмоқ бўламан бекор.
У ширин изтироб шаклида ҳамон
Менинг кўнглим ичра яшар устувор.

У мени унутди. Бу олам аро
Гарчи кўнглим зада, қисматим тахир –
Азоб-андуҳи ҳам кўзга тўтиё,
У менинг илк севгим эди-да, ахир...

* * *

Шоир шеър ёзганда ё ўқиганда,
Қуш мисол парвозга шайланар.
Шоир шеър ёзганда ё ўқиганда,
Бошқа бир одамга айланар...

Шоир шеър ёзганда ё ўқиганда,
Гоҳ кулар, гоҳ йиғлар
Мисли девона.
Шоир шеър ёзганда ё ўқиганда,
Унга икки дунё бўлар бегона!..

* * *

Ю. ГОЛЬДБЕРГ

Бўғзимдаги кўшиқмас ҳали,
Товуш холос, тўпори, дағал.
Нозик дидли кулол сингари
Бермоқдаман мен унга сайқал.

Кучоқ очгай унга дил –
Янги
Ва нотаниш бир маъвосимон.
Жарангини, бардошин, рангин,
Синаб кўргай, қилгай имтиҳон!

Ойдин, тикка сўқмоқлар аро
У сирғалиб, чиқаргай овоз.
Лекин кўшиқ эмас бу асло,
Фақат унинг тамали, холос.

Қабо очиб куртаклар илк бор,
Пайдо бўлгач яшил япроқлар –
Новдасига кўнган каби қор
Эгилганда оҳиста шохлар,

Шунда осмон – серюлдуз чодир
Бу чиройга бўлади асир.
Йўқ, мўъжиза бўлмади содир,
Ҳозирча бу кўшиқ эмасдир...

* * *

Дарё тўлқин, сойлар тошқин – ўтолмаймано.

Халқ кўшиғидан

Йўк, сойлар тошқинмас,
Ориқмас отим,
Сен томон қуш каби учмоққа шайман.
Нима у, қайирган пўлат қанотим,
Нечун қучоғингга бора олмайман?

Балки, бунга сабаб аллакимларнинг
Менга қараб отган маломат тоши.
Мен билган-билмаган дўст-ғанимларнинг
Сохта тавозеси,
Миннатли оши...

Падарим чорласа – чошиб борардим,
Отам ўтиб кетган аллақачонлар!
Модарим чорласа – учиб борардим,
У ҳам ўтиб кетган аллақачонлар!

Отим ориқ эмас,
Тошқинмас сойлар,
Қуш мисол ҳар нафас учмоққа шайман.
Лекин ўтса ҳамки ҳафталар, ойлар,
Она қишлоғимга бора олмайман...

* * *

Юракда жўш урган ҳисларим тинди,
Беғубор ёшлигим – баҳорим ўтди.
Кучиб ўлтирибман армонни энди,
Менинг умрим ўтди – бозорим ўтди.

Эҳтимол, ҳеч кимга йўқдир керагим,
Мен на авлиёман
Ва на набиман.
Бўйимдан баланду эккан терагим,
Ўзим бир яроқсиз буюм кабиман!

Бу кеч ҳам қуёшни кузатиб бесас,
Фалакдан не имдод кутаётирман?
Ўтётган баҳор ҳам, бозор ҳам эмас,
Аслида мен ўзим ўтаётирман...

* * *

Ҳаёт жумбоқлари қийнаган маҳал,
Гоҳида чорасиз қолган замоним –
Отам дерди: «Шуни этмоқ учун ҳал,
Етса – молим берай, етмаса – жоним»

Бугун-чи, бу янглиғ фидолик кайда,
Бундай ҳолда дерлар: «Тошини терсин!»
Бирор имдод ҳақда ўйлаш бефойда,
Ишқилиб, ҳар кимнинг ўзига берсин...

ЎЙЛАР

Ҳаётимда ҳатто бир бор омад кулиб боқмади,
Мен нимага бўлсам эга – меҳнатимнинг меваси.
Гарчи биров йўлларимга ёрқин маёқ ёкмади,
Қояларга урилмади, шукр, умрим кемаси.
Билмам, нечун юрагимни ўртамоқчи армонлар,
Нега тенгсиз иқболларга бўлмадик деб сазовор.
Мен ўзимга ўзим дейман шундай руҳ тушкун онлар,
Бардошли бўл, меҳнат деган,
заҳмат деган гаплар бор.

Гоҳи пайтлар орзуларнинг шаробидан маст бўлдим,
Дамлар борки, севинчларнинг уммонига чўкканман.
Баъзан эса бекас қолдим, бир толеи паст бўлдим,
Кечалари хилватларда пинҳона ёш тўкканман...
Тасодиф бахт телба айлар, андуҳлар-чи девона,
Яхши экан бу дунёда ҳар неда бўлса меъёр!
Менга танҳо шодлик бекор, ёлғиз ғам ҳам бегона,
То ҳаётда кулгу деган,
қайғу деган гаплар бор!

Нигоҳларни тортиб келган гўзаллар қадим-қадим,
Хуш бўйларга йўғрилгандир бу кун ҳам шўх
шамоллар.

Улар кўнглин овламоққа етмаса гоҳ санъатим,
Устимдан кулиб қўяр мағрур соҳибжамоллар.
Совуқкон бир назар билан қаршилаб ёр ибосин,
Мумкин сохта севгини ҳам чиндай айламоқ изҳор.
Йўқ, мен хирсга кийгизолмам беғубор ҳис либосин,
Боис улким, ҳаё деган,
вафо деган гаплар бор.

Кимларгадир куллук қилиб, бошим эгсам агарда,
Балки менинг қошимда ҳам куларди бахт юлдузи.
Мўъжазгина хонақоҳга эга бўлиб шаҳарда,
Ёзган-чизган нарсаларим кўрарди дунё юзин.
Майли, дейман, дўкондаги ўтмаган буюм каби
Шеърни чанг босса боссин, босмасин дилни ғубор,
Соф, мусаффо бўлсин доим куйчи юрак матлаби,
Ахир, дўстлар, сурур деган,
ғурур деган гаплар бор...

Йўлларимда учраб қолса ногаҳон бирон дарахт,
Мевасига қўл чўзмасман – эмасман, ахир, гадо.
Енгил омад керак эмас, керак эмас текин бахт,
Мен топмоқда комрон бўлмай, излашда бўлай адо.
Орзуларим поймол бўлгай – ўзни сезсам беармон,
Одамзодга рангин-рангин олис уфқлар даркор!
Эзгу мақсад йўлларида, майли, бўлай саргардон,
Гар қисматда кураш деган,
нураш деган гаплар бор...

Қалб тубида уммон каби ҳисларим урар тўлқин,
Гоҳ ўзимни ҳис этаман отилар вулкон янглиғ.
Лекин недир бул шиддаткор руҳимни айлар сўлғин,
Гоҳ имоним қаршисида имконим қилар танглик.
Яширмоққа мажбурдирман баъзан юрак зарбимни,
Бир қаро кун туйғуларга келмасайди кўксим тор.
Хайрон бўлманг, гар талошлар вайрон этса қалбимни,
Замон нозик, ўйлаш деган,
сўйлаш деган гаплар бор...

Бўйла, тошган дарё суви – соҳилларда беимкон,
Ўзанига қайтмоқ учун йўл тополмай чекар ғам.
Қанча беҳад бўлган билан бу замин, бу осмон,
Не ҳайратки, муҳожирга тор эрур сўнгсиз олам!
Дилда чексиз ҳасрат билан самода кўчар юлдуз,

Аҳмад Хўжа

Гулзоридан айри тушган булбул доим нолакор!
Ҳар инсон ўз юртини оламда билар тенгсиз,
Ки, ҳаётда чаман деган,
маскан деган гаплар бор.

Она юртим кучоғида янгратай дил созини,
Халким орзу-умидлари шеърга бахш этсин жаранг.
Мадад берсин, сабот билан енгай илҳом нозини,
Тенгдошларим кўшиғига куйим бўлсин ҳамоҳанг.
Не кўйларга тушса ҳамки шоир зоти қисматан,
У доимо ўз даврининг нафасин этган изҳор.
Шайдо дилга ғурур берган, кўшиқ берган шу Ватан,
Не сабабким, замон деган,
макон деган гаплар бор...

Истайманки, умрим ўтсин ўтли кўшиқ сингари,
Фақат, денгиз суронлари кетмасин уни босиб...
Майли, унча замонандан кетолмадим илгари,
Бахтдир унинг шиддатига бўла олсам муносиб.
Дилда орзу тошган билан – ҳақ ҳақиқат овози,
Мен ҳеч шовқин солмагайман, бўлсин деб доим
баҳор.

Ҳукуким йўқ тақдиримдан бўлмоққа ҳам норози,
Бу дунёда камол деган,
завол деган гаплар бор...

*Оле
овози*

БИЗНИНГ МУҲАББАТ...

Бизнинг орамизда оқади гувлаб
Нарёғи кўринмас
Улкан бир наҳр...

Бизнинг ўртамизда юксалган тўсиқ
Хитой деворидан баланд,
Каттадир!

Бизнинг орамизда ётган масофа
Зухрогача бўлган йўл каби –
Узун!

Бизнинг қисматимиз куйланган қўшиқ
Мунгли «Муножот»дан минг бора
Маҳзун...

* * *

Соҳилларга из солдик неча,
Изларимиз эди ёнма-ён.
Осмон тиник,
Чароғон кеча
Ўйлармидик, нимадир ҳижрон?

Соҳилларда биз қолдирган из
Тўлқинлар-ла кетгандир оқиб!
Майли, улар ўчса ҳам эсиз,
Қалбда излар турар-ку балқиб...

* * *

Кимлигингни билмайман ҳали,
Қалбда ёнган меҳрим эгаси.
Бир кун мени бахтга кўмгали,
Сен келасан, қалбим бекаси!

Мен қайдадир кўрган қиздирсан –
Ногоҳ ташна нигоҳим тортган.
Ё соҳиби якка издирсан,
Мен юрмаган йўлларда ётган...

Кимлигингни билмайман ҳали...

* * *

– Орзулар-ла яшаркан одам,
Бир инсонни қилсам бахтиёр,
Билар эдим мен ўзимни ҳам
Ҳеч туганмас бахтга сазовор...

– Кўйгил, ундай демагил, дилдор,
Сен билан-ку – бахтиёрлигим!
Сен билан-ку – қалбимда баҳор,
Унутдингми менинг борлигим?..

* * *

Мен ҳақда сўрамоқ истабсан, дилбар,
Бир дўстим ёнида парвона бўлиб.
Ўзингни у томон қистабсан, дилбар,
Аммо боролмабсан журъатга тўлиб.
Мен ҳақда сўрамоқ истабсан, дилбар.

Севаман, демаган интизорингнинг
Сени деб яшашин билармидинг ё?
Хаёли сенга банд олис ёрингнинг
Тунлар икболини тилармидинг ё?
Севдим, деёлмаган интизорингнинг...

Ҳижрон азоблари ўртадим кўп,
Нима демоқ бўлдинг ўшал дўстимга?
Айтолмаган бўлсанг, сўнг айтарсан, хўп,
Пайт келиб, бош кўйсанг бир кун кўксимга!
Айрилиқ дамлари ўртадим кўп?..

Беизҳор ҳам ўтли муҳаббат билан
Қалбимга солдингми севги куйини?
Ана шу оддий бир ҳаракат билан
Чароғон этдингми кўнглим уйини?!
Дилдаги пинҳона муҳаббат билан...

Мен ҳақда сўрамоқ истабсан, дилбар,
Бир дўстим ёнида бўлиб парвона.
Севинчга ўрамоқ истабсан, дилбар,
Қадам қўёлмабсан, гарчи, мардона,
Сен мени сўрамоқ истабсан, дилбар...

ТЕЗЛИК

Боболар қадами етмаган жойни
Фазокор авлодлар бир онда кездик
Энг якин қўшнидек билсак ҳам ойни,
Ҳамон қониктирмас бизларни тезлик.

... Бир дўстим йўлимга караб бетоқат,
Борар манзилимда кутиб турибди.
Самолёт, гўёки, қилмасдан шафқат,
Юксакда бепарво кезиб юрибди...

Қитъани қитъадан айирган сувдай,
Коинот зулмати бўлолмас парда –
Чўққидан чўққига ўтган оҳудай,
Эҳтимол, яшармиз сайёраларда.

Ажиб мўъжизалар рўй бериб секин,
Самовот бўлса ҳам охир бир қадам –
Қалб бетоқат уриб туради лекин,
Соғиниб турганда одамни одам...

* * *

Хаёлимдан, кел энди, чекин,
Мен унутмоқ истайман сени!
Ўзга ўйлар,
Ташвишлар секин –
Ўзларига тортсинлар мени...

Жилва қилсин минг рангда олам,
Ҳаёт чертсин жўшқин торини!
Ажаб эмас,
Ўшанда одам
Унутворса жафокорини...

* * *

Даралардан чекинмоқда тун,
Юксалмоқда уфқда куёш.
Сени чорлар нурафшон бу кун,
Йўлларингда шўх еллар йўлдош.

Мен недандир энтикмоқдаман,
Юрагимда жўшқин бир оҳанг.
Келарсан деб, кўз тикмоқдаман,
Ахир, йўлни ёритмоқда тонг...

* * *

Биз бир гулни учратдик ногоҳ,
Унинг тенгин кўрмаган олам...
Бир-бировдан бўлмайин огоҳ,
Бериб кўйдик юракларни ҳам!

Борлиғимиз банд айлади гул,
Васли бўлди – ёлғиз муддао.
Лекин кимга насиб этар ул,
У кимга бахт? У кимга жафо?

Қайси қалбда шодлик уйғотиб,
Қайси қалбни айларкан пора?
Ажаб,
Одам гоҳида қотиб,
Тополмасдан қоларкан чора...

* * *

Сен севги изҳорин кутмагил мендан...

Ифода айламоқ мумкинми уни,
Олдинда овозим титроғи,
Кўнглингни беозор титмоғим
Англатиб турмасми нозик туйғуни?

Севгидан эртаклар сўйлашим менинг,
Гоҳида кераксиз эҳтиёт,
Баъзида ортиқча илтифот,
Наҳотки, ўйларга толдирмас сени!

Димокқа уради муаттар исни
Боғаро кезувчи саболар.
Юракни чертувчи наволар
Сўзлар-ку дилдаги яширин ҳисни...

Сен севги изҳорин кутмагил мендан...

* * *

Деразанг ортида шивирлар ёмғир,
Ойнагинг чертади қилиб илтижо.
Сен унга бир қиё боқсанг-чи, ахир,
Не учун ҳолига қилмайсан парво –
Деразангни очиб қўй, дилбар!

Деразанг ортида, бошини уриб,
Нурга зор туради ёпирилган тун...
Сен эса оҳиста ўрнингдан туриб,
Зим-зиё бағрига ташлагил учкун –
Деразангни очиб қўй, дилбар!

Деразанг ортида эсади шамол,
Гарчи у бекарор, гарчи у дайди –
Ўйлар оламидан юлқинган хаёл
Сенинг ҳузурингга кирмоқ истайди –
Деразангни очиб қўй, дилбар!

Деразанг ортида чакнайди чакмоқ
Охири бесабр қалбини ёқиб,
Шу қадар қийинми унга бир боқмоқ,
Наҳот истамайсан бўлмоқни вокиф –
Деразангни очиб қўй, дилбар!

Деразанг ортида шивирлайман жим,
Нурга зор тун янглиғ дилда илтижо.
Шамолдай сен томон учар хаёлим,
Қалбимни чакмоқдай ёқарман ҳатто –
Деразангни очиб қўй, дилбар!..

* * *

Улар сололмади битта йўлга из,
Қалбларга сиғмади мағрур туйғулар...
Қайрилмади йигит,
Қайрилмади киз,
Айри кўчалардан кетишди улар!..

Кейинги кечирим, қасамли сўзлар
Қайта тиклолмади иқбол тахтини.
Зим-зиё тунларда ёшланди кўзлар,
Қисмат қайтармади улар бахтини.

... Ўчди умиднинг ҳам титроқ чироғи,
Қайта чорламади висол йўллари.
Дилларида қолди илк севги доғи,
Ўзгалар қўлида қолди қўллари...

Йигит хаёл килар,
Бир кун ёрини
Ёрин кўчасидан бошлаб ўтади.
Пушаймон кўнгилнинг чертиб торини,
Алам, надоматлар ташлаб ўтади.

Қиз ҳам, келин бўлиб,
Дуркун ёрини
Йигит кўчасидан бошлаб ўтади.
Йўлларда ҳали ҳам умидворининг
Интизор кўзларин ёшлаб ўтади!

... Учрашиб қолсалар, ох, энди бесўз –
Бахтли одамлардай кулиб боқурлар,
Гўё иқболларин қилурлар кўз-кўз,
Гўё юракларга оташ ёқурлар.

Улар сололмаган битта йўлга из,
Ўртайди ёлғон бахт,
Сохта кулгулар.
Ўз уйида йигит, ўз уйида қиз –
Қисмат қаршисида чўкиб олиб тиз,
Беқадр ёшликдан йиғлайди улар!...

* * *

Гавжум кўчаларга бошланган энди,
Кенг йўллар мен учун кўринади тор.
Кўчада изтироб кутади мени,
Гўё ҳар қадамда ётади озор...

Мен учун хавфлидир ҳар бир муюлиш,
Гўё чиқиб қолар ногаҳон бало.
Қаёқда аввалги бепарво юриш,
Кўрқоқлик дардига бўлдим мубтало!

Қочиб юрган каби тўлолма қарзим,
Ё кимдир қилгандай ёш жонимга қасд –
Юрак тан ололмас кўнгилнинг арзин,
Кўчага чиқмоққа журъат қилолмас...

Кезар вужудимда ажиб қалтирок,
Юрак увишади,
Кўз олазарақ!
Шаҳарда одам бор ҳар яқин-йирок
Менга ҳақоратдан беради дарак.

Гавжум кўчаларга бошланган энди,
Кенг йўллар мен учун туюлади тор.
Кўчада изтироб кутади мени,
Ҳар бир одимимда ётади озор...

Фойда йўқдир мени йўлга солишдан,
Даъватлар, далдалар – бекордир бари.
Уни биров билан кўриб қолишдан,
Не қилай, ўзимни тутаман нари...

* * *

... Видо айтганида ўткинчи баҳор,
Сени эслайман.
Тоғлар чўққисини қоплаганда қор,
Сени эслайман.

Узун кечалари чекканда ҳижрон,
Сени эслайман.
Ҳасрат туманида қолсам паришон,
Сени эслайман.

Агар бирор кимдан кўрсам хиёнат,
Сени эслайман.
Гоҳо туюлганда борлиқ омонат,
Сени эслайман.

Қачон дариг тутса химматин сурур,
Сени эслайман.
...Нечун тополмасам ҳаёт аро нур –
Сени эслайман?..

* * *

Қўшиқман –
сен унга тутмайсан кулок,
Чашмаман –
сен унга теккизмайсан лаб...
Мен сени ахтариб учаман биров,
Бетиним оқаман мен сени излаб!

Юлдузман –
қўймайсан бир бора боқиб,
Қуёшман –
тафтимни сезмайсан гўё...
Барибир тунлари тургайман балкиб,
Кундузлар бошингдан сочгайман зиё!

Шамолман –
ҳаттоки, силкинмас сочинг,
Меҳрман –
сен унга бўлмайсан эга...
Бир куни оҳиста эшигинг очиб,
Кўзингга термулиб сўрайман: – Нега!

* * *

Сокин юрагимни недир чертади,
Қалбимда, орзуим, уйғондинг яна...
Алвидо айтмоққа балки, эртадир,
Қаршимда бош эгиб турибсан, мана!

Гўёки мавжудот сақлагай сукут,
Севгидан бошласам сенга ҳикоя –
Муҳаббат осмонин тарк этиб булут,
Бахтимиз қуёши порласа, шояд...

* * *

...Қандай гўзал эдинг,
Мунис, бокира,
Бир умр эсларман у кун, у дамни...
Такрор бўлармикан ўшал хотира,
Қайта кўрарманми сендай санамни!

Журъатим етмади, агар етганда,
Висол манзилига чирок ёқардим.
Қисмат висолингга восил этганда,
Балки, сочларингга гуллар тақардим...

Эҳтимол, кечалар ўртаниб якка,
Изтироб қўйнида чекардим фироқ!
Қийин бўлармиди икки юракка –
Сен мендан олисда,
Мен сендан йироқ...

Қаршимда турарди кундуз ила тун,
Бири тақдиримга бўларди ҳоким:
Ёки мен бахтимдан айрилдим у кун,
У кун азоблардан қутулдим ёки...

ОЛИС ОВОЗ

Нурлар каби ранго-рангдир куйлар олами,
Асрларким, қалбдан қалбга елгани-елган.
Кўшиқларнинг севги янглиғ қувончи, ғами
Кўнгилларни сеҳри ила банд этиб келган!

Олислардан қулоғимга чалинган бу сас,
Шамолларнинг тўлқинида қалқиган садо –
Шодлик бўлиб, юрагимни аллалай олмас,
Нола бўлиб, бардошимни айлолмас адо...

Турли-туман оҳанг аро таралиб турар,
Бамисоли тирқираган бемажол булоқ.
Ажиб ожиз қудрат билан ўзини урар,
Мумкинмидир, айтинг, унга солмаслик қулоқ!

Бу ун...

азал хислатлардан нечун бегона,
Элас-элас елмоғидан тоқатларим тоқ.
Баъзан ундан юз ўгирай дейману, яна
Тинглар экан, вужудимга тушади титроқ...

Зариф оҳанг!

Юрагимга сен бўлма ҳоким,
Бир йилт этган нур сингари янграма оний.
Мен билмайман, сен қай қалбнинг навоси, ёки
Қай кўнгилнинг ҳижрон боис оташ фиғони...

Мана, мендан не истасанг, турибман-ку шай,
Сен ҳам айтгил, нималарни қиласан ваъда?
Ё мен ўзга бир садонинг этагин тутай,
Минг оҳангга йўғрилган-ку, ахир, шабада!

Кани, энди ўзлигингни этгил намоён,
Менинг ҳам дил ўтинчимга бир дам кулоқ сол.
Янграр бўлсанг, тўлқинингга тор келсин жаҳон,
Ё бўлмаса бутунлайин лол бўла қол, лол...

* * *

Овозин эшитсам, кетар ихтиёр,
Кўрсам, дунёи дун бўлур бегона.
Ҳажрида Фурқатни йиғлатган диёр –
Мисоли, у мени айлар девона!

Наҳотки, шунчалар айланди бошим,
Ирода, собитлик бўлди менга ёт?
Қайдадир тоқатим,
Қайда бардошим,
Қайда у тоғларни емирган сабот?!

Билмам, яна қанча кезгайман сарсон,
Қисматда кўпмикан бўлмоқ овора?!
Бир кун ушалгайми дилдаги армон,
Ё абад толеим бўлгайми қора?

Билмайман...

* * *

Сен истардинг, узукка ёқут кўз бўлишимни,
Тунлари осмон аро бир юлдуз бўлишимни,
Кўшиқ мисол дилрабо, ёнар сўз бўлишимни!

Сен кўрдингми, узукка ёқут кўз бўлолмадим,
Тунлари осмон аро бир юлдуз бўлолмадим,
Кўшиқ янглиғ дилёқар, ўтли сўз бўлолмадим!..

Сен билмасдинг, менга ҳам гавҳар кўз керак эди,
Тунлари осмон аро бир юлдуз керак эди.
Кўшиқ каби ҳаётбахш, оташ сўз керак эди!..

Ҳ. ҲЕЙНИ

* * *

Мен уйқумда аччиқ йиғладим,
Ётганмишсан тушимда... ўлиб!
Уйғониб ҳам, нечун, билмадим,
Кўзларимга ёш келди тўлиб.

Мен уйқумда аччиқ йиғладим,
Кетганмишсан сен мени ташлаб!
Уйғониб ҳам бағрим тигладим,
Сокин тунда кўзимни ёшлаб.

Мен уйқумда аччиқ йиғладим,
Қайтганмишсан қошимга, мана!
Уйғониб ҳам кўз ёшлайман жим,
Не учундир йиғлайман яна...

* * *

Келмадинг...
Юракда гулув, ғалаён,
Бир чакмоқ чакнади ногоҳ бошимда.
Соғинчим қушлари тўзғиб паришон,
Нола чекар энди менинг қошимда.

Билмадим, нелар бор қисматда тагин,
Наҳотки, йўлдошим ёлғиз изтироб?!
Бўрон совургайми орзу япроғин,
Толе гулчамбарин ютгайми гирдоб?!

Оламини ёритгай гоҳида учқун,
Баъзида топталгай ҳатто ҳақиқат –

Лоақал, севгимнинг чинлиги учун
Шафқат қилмасмикан бир бор муҳаббат?

... Кўнгил узолмасман мен сендан, ажаб,
Умид дил уйини ёритгай яна –
Келмадинг,
Излайман мен бунга сабаб,
Сен учун тўқийман ўзим баҳона...

* * *

Сафарим қариди олис шаҳарда,
Қайтаман жонажон ўлкамга томон.
Йўлга чиқар бўлсам бир кун шаҳарда,
Менинг юрагимда кетади армон,
Ҳолбуки, қайтаман ўлкамга томон...

Кунларим ўтарди шамолдай елиб,
Нега сен чорладинг эътиборимни –
Сафарим тугаган пайтига келиб,
Нечун чертиб қўйдинг юрак торимни?!
Айт, нега чорладинг эътиборимни...

Муҳаббат қайтадан айларми бемор,
Яна бошланарми ўртаниш, ёниш?!
Етмасми шунчалар бўлганим бедор,
Каммиди шунчалар қилганим хониш?
Бошланарми яна ўртаниш, ёниш...

Нега қарашларинг – маъюс, паришон,
Уйғотар дилдаги унут туйғуни?
Улар муҳаббатдан беради нишон,
Улар йўлатмайди кўзга уйқуни...
Сенинг қарашларинг маъюс, паришон.

Сафарим қариди олис шаҳарда,
Қайтаман жонажон ўлкамга томон.
Йўлга чиқар бўлсам эрта, сахарда,
Менинг юрагимда кетади армон!
Қолбуки, қайтаман ўлкамга томон...

Н. ДЕМАЗИ

* * *

Ўша уйга кирмоғим мумкин,
Қошингизда ўлтириб сизнинг –
Шаробидан тотинмоқ учун
Совуқ, бахтсиз қисматимизнинг.

Ҳаққим бордир, шам каби титроқ
Қўлларингиз таҳқир этгали.
Ёлғонларга солгали қулоқ
Вақт – дардларга малҳам, дегали...

Нархи арзон сўзлар-ла ҳатто,
Узр айтсам, ҳали ҳаққим бор,
Десам, ҳижрон гирдобии аро
Кўнглим зарра чекмади озор...

Ихтиёрим ўзимда асли,
Қалбим тўла умид, муҳаббат.
Қумлок узра
Янги ишқ қасрин
Тикламоққа ҳаққим йўқ фақат!

* * *

Юзимга урилар баҳор шамоли,
Тоғ-тошлар бағридан булок тиркирар...
Қанча очилмасин боғлар жамоли,
Менинг хаёлимни тортолмас сира.

Осмонда юлдузлар чакнар бокира,
Ҳар бири – кимнингдир умид, хаёли.
Улар ҳам мен учун туюлар хира,
Кўнглим овламоққа етмас мажоли!

Кўй, дўстим, беҳуда бўлма парвона,
Бўлиша олмассан бу кўнгил ғамин.
Дунё гўзаллигин қилмагил таъна,
Гумрохликка йўйма кўзларим намин.

Бу маҳзун ҳолимга ахтармагил кор,
Сўрама, не дард бор ич-у ташимда.
Эҳтимол, мен учун даъватинг бекор,
Шеъринг ҳам бекордир менинг қошимда!

Нетай, ҳижронида ёниб куйганим,
Ҳаттоки, дунёдан юз бурганим, рост.
Менинг айбим – унга кўнгил қўйганим,
Гуноҳим – юракдан севганим, холос.

Юзимга урилар баҳор шамоли,
Тоғ-тошлар бағридан булок тиркирар.
Қанча очилмасин боғлар жамоли,
Менинг хаёлимни тортолмас сира...

* * *

Кечир, сенга қадар ёнишлар учун,
Бировлар тинглаган хонишлар учун,
Гоҳ севиб, гоҳида тонишлар учун –
Кечир!

Кечиргил, адашган нигоҳлар учун,
Сенга аталмаган оҳ-воҳлар учун,
Бўйнимдаги барча гуноҳлар учун –
Кечир!

Кечир, елга учган туйғулар учун,
Ўзгаларга ҳадя кулгулар учун,
Сен тушга кирмаган уйқулар учун –
Кечир!..

* * *

Бағрин очар жилвагар олам,
Унда бахтим товланар ял-ял –
Сен қошимда ёниб турган дам,
Сен кўксимга бош қўйган маҳал!

Туш кўрардим тун бўйи ёниб,
Қийнар эди қисмати чигал –
Гўё бирдан кетдим уйғониб,
Сен кўксимга бош қўйган маҳал!

Тебратарди тўлкинда ҳаёт,
Этолмасдан тақдиримни ҳал,
Кўринди ул – соҳили нажот,
Сен кўксимга бош қўйган маҳал!..

Туюларди толеим бенур,
Такдиримда йўк эдинг, гўзал!
Бахш айладинг кўнгилга сурур,
Сен кўксимга бош қўйган маҳал!

Эркалайди руҳимни бир байт,
Юрагимда – сўлим бир ғазал,
Сен қошимда ёниб турган пайт,
Сен кўксимга бош қўйган маҳал!

* * *

Фазо – чексиз, коронғу, сохир...
Таянч йўк, муаллақ бўшлиқда –
Бир-бирини топиб,
Туташди охир
Икки кема – ул икки нукта!

Замин – мўъжаз, чароғон,
Асло
Бағридан ўчирмас бир тушган изни.
Кўзлар кўзга тушиб турса ҳам,
Аммо
Биз йўқотиб қўйдик бир-биримизни!..

ИККИНЧИ МУҲАББАТ

Илк севги ҳақида шеърлар зиёда,
Илк севги куйланган кўшиқлар бисёр...
Лекин унутмангиз,
Соҳир дунёда,
Дўстларим, иккинчи муҳаббат ҳам бор!

Иккинчи муҳаббат – рангпар, заъфарон,
У доим кувғинга, таъқибга дучор.
Дилларда қимтиниб яшайди пинҳон,
Биз унга кўпинча бўлмаймиз иқрор.

Гоҳо паноҳ излаб келиб қолади,
Сочмаймиз бошидан зарлар, олтинлар.
Уни эшигидан қувиб солади,
Жоҳил эрқаклару рашкчи хотинлар.

У ҳам ҳусн танламас,
Бокмас ёшинга,
Амру фармонларга бўйсунмас, хайҳот...
Бу савдо сенинг ҳам тушган бошинга,
Эй, сен ҳақиқатдан юз бургувчи зот!

У Бобур Мирзодек бесарой, бетахт,
Шафқатга муҳтождир, зордир меҳрга...
Аввал шундайларга бахш этардим бахт,
Қудратли зот бўлсам, бўлсам сеҳргар!

Иккинчи муҳаббат – жилвагар шуъла,
Гоҳ порлар бамисли иқбол қуёши.
Унга йўлиққанди Ҳабиб Саъдулла,
Ўлиб ҳам, таънадан чикмайди боши!..

Мен-ку илк севгидан кўп жафо кўрдим,
Андух чекдим ҳижрон кечаларида.
Сўнг эса узоқ вақт соврилиб юрдим
Иккинчи муҳаббат кўчаларида!..

Севмоқ бу – баайни бош урмоқ тошга,
Бу йўл бошдан оёқ машаққатлардир.
Дунёда биринчи севгидан бошқа –
Барчаси – иккинчи муҳаббатлардир.

Эзгу ният билан туриг эрталаб,
Намоён айлангиз азму журъатни –
Сочларини силанг,
 ўпинг,
 эркаланг
Бир бурчакда турган ул муҳаббатни!

Мен уни ҳеч қачон қилмасман тарғиб,
Борлигин ҳам инкор этмасман аммо.
Бунга гувоҳ эрур Машриғу Мағриб,
Бунга гувоҳ эрур бутун бир дунё!

Майли, илк севгини куйланг беармон,
Унга сажда қилинг такрор ва такрор.
Фақат унутмангиз, дўстлар, ҳеч қачон,
Қалбларда иккинчи муҳаббат ҳам бор!..

АРМОН

Нечун учратмадим мен сени аввал,
Қалбимни қўлингга тутқазар эдим,
Гул деб, дил боғимга ўтқазар эдим –
Куйлаб ўтар эдим шаънингга ғазал!
Нега учратмовдим мен сени аввал?!..

О, аввал учратган бўлсайдим, эркам,
Дилхонам ёритган чироқ бўлиб сен,
Боиси висол ё фироқ бўлиб сен –
Юрсайдинг, билмасдим нима эрур ғам!
Учратган бўлсайдим мен сени, эркам...

Нетай, тасодифга бой экан тақдир,
Сен – ўзга дарахтга қўнган қушимсан,
Узун кечалари кўрган тушимсан,
Туш – армон олами, деганлар ҳақдир!
Бунча тасодифга бой экан тақдир...

Сенга йироқлардан боқаман фақат,
Пинҳона тикаман йўлларинга кўз,
Ҳақким йўқ демокка бирор оғиз сўз,
Қалбимни оташда ёқаман фақат!
Энди олислардан боқаман фақат...

* * *

Хаёл – рангин дунё, нурдай ок,
Унда кечган ҳар он нашъали.
Туш – рўёдир, саробдир, алдоқ,
Ожизларга шафқат, тасалли! –

Шундан, тунлар кезамиз жаҳон
Учқур хаёл – қушларимизда,
Учрашамиз сен билан, жонон,
Баъзан ширин тушларимизда!..

* * *

Қотил бўлиш учун – қилич шарт эмас,
Хунхор аталмоққа – қонлар оқиши...
Ул мағрур гўзалнинг табассуми бас,
Бас унинг бир бора нозли боқиши!

Қурбон бўлиш учун – шарт эмас ўлиш,
Бўлмоқ кузғунларга ўлжаи талаш...
Басдир шул малакка шайдо термулиш,
Қўлинг етмаслигин, бас эрур, англаш.

* * *

Майлига, ҳайратда лол қотсин осмон,
Замин ишонмасин, майли, бу сирга...
Шул ёруғ оламини айлармиз хайрон,
Биз бирга бўлурмиз,
Бўлурмиз бирга!

Ҳаётга қайтадан келмагай ҳеч ким,
Ортик кул бўлмасмиз кемтик тақдирга –
Дунё деганлари кенгдир, севгилим,
Биз бирга бўлурмиз,
Бўлурмиз бирга!

Тобақай, қисматдан имдод кутгайман,
Бугун қисмат ўзи мухтож таҳрирга.
Майин қўлларингдан маҳкам тутгайман,
Биз бирга бўлурмиз,
Бўлурмиз бирга!

Бир қатра бол кўрдим дудокларингда,
Энди соғинчларим сиғмайди шеърга.
Овозим жаранглар қулоқларингда:
«Биз бирга бўлурмиз,
Бўлурмиз бирга!»

Афсус, надоматлар чўчитмас бизни,
Етар, тик қарармиз ғийбат, таҳқирга!
Ахир, севамиз-ку бир-биримизни,
Биз бирга бўлурмиз,
Бўлурмиз бирга!..

* * *

Нигоҳимга сиғар кўкнинг бир парчаси,
Унга жо бўлолмас
Бепоён осмон...
Олисларда балққан юлдуз жилваси,
Этолмассан менинг кўзларим макон!

Нетай, имкон ҳадли, йўқдир иложим,
Тушун, ололмасман бағримга сени...
Эй сен, кўзларимга сиғмаган нажим,
Мендан нолимагил,
Қарғама мени!..

* * *

Кўришиб туради суратларимиз,
Учрашмаймиз бизлар ҳеч қачон!
Юракдаги ўжар журъатларимиз –
Сўнган! Кўнгилларда тоқат хукмрон!

Эҳтимол – ғурурдир,
Ул – ор эрур ё,
Турар орамизда кўринмас парда!
Энди тасодиф ҳам қор келмас, ҳатто
Тўқнашиб қолмаймиз
Трамвайларда...

ҲАВАС

Севар ёринг келиб, қўлингдан тутди,
Юраклар ҳижронни, ғамни унутди,
Сенинг шу лоларуҳ ёрингдек худди –
Кимдир севармикан бир кун мени ҳам?

Дўстим, сенга дилдан келди ҳавасим,
Бамисли тонгдаги беғубор насим –
Юзимга урилиб майин нафаси,
Кимдир севармикан бир кун мени ҳам?

Ичурманми висол шаробин қониб,
Тоғдай таянчим деб, менга инониб,
Бир умр муҳаббат ўтида ёниб,
Кимдир севармикан бир кун мени ҳам?

Бир ён қолиб кетиб серғалва дунё,
Ўткинчи елларга қилмасдан парво,
Бамисоли Ширин, бамисли Лайло,
Кимдир севармикан бир кун мени ҳам?..

* * *

Накадар бахтлидир сиз юрган сўқмоқ,
Нечоғлик бахтиёр сиз яшаган уй...
Меҳрингиз козонмоқ,
Қўлингиз тутмоқ
Ушалмас орзудир, ҳавойи бир ўй!

Қандай маскан экан сиз туғилган ер,
Сизни фарзанд атар қай бахтли она?!
Сиз бирор шеърини ўқиган шоир
Арзир толеига айтса шукрона...

Билмам, васлингизга қай кимса ёрдир,
Ки, сизни эркалар
Мисли шаббода...
Йўқ, бунга ишонмоқ ғоят душвордир,
Наҳот, шундай одам бордир дунёда!..

* * *

Борлиқ кириб борар орзу тусига,
Хушбўй ҳиди келар соҳир севгининг –
Тоғ бағрида бўлсанг,
Бунинг устига
Шундай ёнгинангда бўлса севгилинг!

Бир зум оғушига олса ҳаловат,
Меҳрдан иборат туюлар дунё.
Гўёки висол бор оламда фақат,
Ёлғиз муҳаббат бор дунёда гўё...

**ШАҲАРЛАРАРО ҚАТНАЙДИГАН АВТОБУСДА
ТУҒИЛГАН ШЕЪР**

Автобус манзилга
Интилар шитоб,
Тун... Ёлғиз кетяпман,
Қўлимда китоб,
Нотаниш ҳамроҳим
Мудрайди факат,
Кўксимда тўлғанар
Безабон хитоб:
– Сен...
Бирга бўлсайдинг,
«Уҳ»лаб кетсайдинг,
Мени ўриндикка
Михлаб кетсайдинг:
Елкамга оҳиста
Бошингни кўйиб,
Ёнимда беозор
Ухлаб кетсайдинг!..

* * *

Мен фурсат каддини яхши биламан,
Биламан, қайтмайди ҳар бир ўтган дам...
«Кўриша олмаймиз эрта сиз билан», –
Дедингу, қўл силкиб, йўл олдинг, эркам!

Вақт шитобидан дил йиғлар бесас,
Ғамгин қаршилайман ҳар оқшом тунни.
«Эрта кўришмаймиз!» –
Яшагим келмас
Олтиндан ҳам қиммат
Эртанги кунни...

* * *

Йўлақда пошнангдан сачратиб учкун,
Кетиб бормоқдасан шитоб, бешафқат...
Югура олмасман ортингдан, тушун,
Мен сени севаман, севаман фақат!

Нетай, кўлларингдан тутмоқлик гуноҳ,
Гуноҳдир – айламоқ арзи муҳаббат.
Кундуз куёш гувоҳ, тунлар ой гувоҳ,
Мен сени севаман, севаман фақат!

Ишқимиз пинҳона қолмагай элда,
Куёш зиёсидай тарқалур, албат.
Савдойи аталиб, аталиб телба,
Мен сени севаман, севаман фақат!

Майли, билганини десин одамлар,
Замину замонга қилмай итоат –
Кўзимни кўр килиб, қулоғимни қар,
Мен сени севаман, севаман фақат!

Висолинг – мен учун ушалмас орзу,
Хилват гўшаларга этмасман даъват.
Ёлғиз бир розимни билсанг бас,
мангу –
Мен сени севаман, севаман фақат...

ТУШДАГИ ГЎЗАЛЛАР

(ҳазил)

Тушдаги гўзаллар – бўлар бевафо,
Қошига чорлайди илтифот этиб.
Юлдузларга етмоқ мумкиндир, аммо
Уларнинг васлига бўлмагай этиб.

Ортидан чопасан ич-этингни еб,
Қўлларингни чўзиб, айтиб отини.
Шу пайт:
– Туринг, ишга кеч коласиз, – деб,
Уйғотиб юборар ногоҳ хотининг!..

* * *

Сени қизғанаман баҳордан, куздан,
Сени қизғанаман кеча, кундуздан.

Қизғанаман дўстдан, бегонадан ҳам,
Қизғанаман шоҳу девонадан ҳам

Сени қизғанаман ўтли сўзлардан,
Қизғанаман барча сукли кўзлардан.

Сени қизғанаман юлдуздан, ойдан,
Ҳар бир соҳиб зако, соҳиб чиройдан.

Гарчи қўлим етмас – орамиз йироқ,
Сени қизғанаман ҳаммадан бироқ...

Биламан, висолинг насиб этмас. Кеч!
Сени бировга ҳам бергим келмас ҳеч...

ИШОНЧ

Ишонаман сизга зиёда,
Гар сиздан ҳам кўрсам хиёнат –
Собит нарса қолмас дунёда,
Юз беради машъум фалокат:

Саратонда қор ёғар тиздан,
Кемаларни денгиз ғарқ этар!
Отилади поездлар издан,
Сайёралар тўқнашиб кетар!

Ишонаман мен сизга...

* * *

Висол они тез ўтиб кетар,
Яна ҳижрон соати етар!
Хас-хазонлар тўшалган боғда
Биз сен билан учрашган чоғда,
Бошимизни силаганда бахт,
Пайқамабмиз,
қандай кечди вақт!
...Мана, бугун кўзимни юмсам,
Узун-узун ўйларга чўмсам,
Кўз олдимга келмас суратинг –
Боқишларинг, юзларинг, қадинг...
Иккимиз ҳам хайрлашган чоғ
Ортга бир-бир қўйгандик боқиб –
Билсам, висол тугамасданоқ,
Бошланаркан васл иштиёқи...

Висол они тез ўтиб кетди,
Яна ҳижрон соати етди!..

* * *

Ернинг тортиш кучи ҳамма жойда тенг,
Бунга шак келтириб бўлмайди мутлоқ.
Хоҳ музлик, хоҳ тоғлик, хоҳ бўлсин ўтлоқ —
Ернинг тортиш кучи ҳамма жойда тенг!

Нима бошлаб келди мени бу ёққа?
Мен бунинг боисин билмасман зинҳор.
Сен қаерда бўлсанг,
Шу жойда, дилдор,
Ернинг тортиш кучи ўхшар кўпроққа...

* * *

Биз икки дунёмиз бу дунё аро,
Биримиз замину,
Биримиз осмон...
Сиз менинг ҳолимни сўрмассиз асло,
Мен ҳам аҳволимни этмасман баён!

Эҳтимол, имкон йўк,
Топмассиз фурсат,
Барчага қуёшдек солгали назар.
Мени ҳам журъатдан қисган табиат,
Сизга борлигимдан бергали хабар...

Балки, обрўйингиз қолгай тўкилиб,
Фурур тулпоридан тушмоқлик оғир.
Мен ҳам қошингизга етти букилиб,
Кириб боролмасман, тушунинг, ахир!

Биз икки дунёмиз бу дунё ичра,
Биримиз замину,

Биримиз осмон...
Сиз менинг ёнимга тушмассиз сира,
Мен ҳам етолмасман сизга ҳеч қачон.

Бизлар бир-бировдан бўлсак гар огоҳ,
Гўё олам уйи кетар бузилиб –
Сиз қулаб тушарсиз осмондан ногоҳ,
Мен эса қолурман ердан узилиб...

* * *

Дунё тўлиб кетди шовкин-суронга,
Ўхшаб бўрон турган чексиз уммонга.

Ҳазин овозимни кетмоқда босиб –
Асабий дунёнинг чўнг гулдуриси.

Шундан, кўшиғимни эшитмайсан сен,
Билмайсан,
Қалбимни ҳис этмайсан сен...

* * *

Олисдан сим қоқар бир гўзал бот-бот,
Мен унга йироқдан айлайман жавоб.
Менда не қасдинг бор, эй соҳир ҳаёт,
Тез-тез такрорланар шу тотли азоб.

Ҳар сафар дилимни қоқлайди қайғу,
Ҳар сафар юракни тилкалар алам.
Фақат сим қоқади, келолмайди у,
Нетай, боролмайман қошига мен ҳам!

Олисдан сим қоқар бир гўзал бот-бот...

* * *

Чараклайсан, Хулкар, осмонда,
Ҳижрон кечасида бўзлайман.
Қовурилар юрак армонда,
Йитгайман,
 пар мисол тўзгайман!

Асли ёнмоқ экан – муҳаббат,
Айланурман кукунга тамом.
Ўшанда ҳам қилмасдан ҳасрат,
Мен севишда этурман давом...

* * *

Ишонгиси келмас одамнинг
Шулар бари рост бўлса, наҳот:
Нечоғ чексиз меҳри оламнинг,
Шафқатлидир нақадар ҳаёт?

Қўймасайдим ақлим йўқотиб,
Қалбим тўла нотаниш ҳислар.
Оппоқ толе тонглари отиб,
Наҳот, яна учрашсак бизлар?..

* * *

Ногаҳон эсган бир сабо экансан,
Нима қилар эдинг боғим оралаб.
Бир зумлик ўткинчи садо экансан,
Нечук ҳузур топдинг қалбим яралаб.

Нега дил мулкининг сукутин буздинг,
Тебратдинг заъфарон қалб япроғини –
Баҳор бўйларига йўғирдинг Кузни,
Чалдинг умидларнинг кўнғироғини?..

* * *

Дунёга келибман – дунёни кўрсам,
Дунё ичра оқ-у қарони кўрсам.

Оқшом чоғ тебранса номозшомгуллар,
Тонгда – қабо очган раънони кўрсам.

Муҳаббат гулшанин гуллари кўпдир,
Не ажаб, сенингдек зебони кўрсам.

Кўйингда ноумид кезиб саросар,
Охир бир кун меҳру вафони кўрсам.

Борлигинг – мўъжиза, сеҳр-синоат,
Не тонг, бор рост ила рўёни кўрсам!

Сени йўқотмоқдан кўрқаман фақат,
Кўрқмасман – не бало-қазони кўрсам.

Васлингга мушарраф бўлсайдим, Аҳмад,
Сўнг, майли, минг битта жафони кўрсам...

* * *

Висол айёми, дилларда
Зиё энди, зиё энди,
Хумор кўзлар боқур аста
Қиё энди, қиё энди..

Унут бўлди фироқларда
Чекилган дарду ғамлар ҳам,
Юраклардан оқар дилбар
Наво энди, наво энди!

Гўзал қизга вафодорни,
Йигитга лола руҳсорни,
Ажаб йўқдир, раво этмиш
Вафо энди, вафо энди.

Йироқ ёрга ишонмасдан,
Сароб йўлларга юз тутган –
Гўзалларнинг юзи бўлди
Қаро энди, қаро энди.

Муҳаббат дардида ёнган
Юраклар оташи боис
Муҳаббат ғунчаси очгай
Қабо энди, қабо энди.

Туганмасдир ёнишлар, ўртанишлар-ла
Қурилган бахт –
Садоқат умри ҳам бунда
Бақо энди, бақо энди.

Муҳаббат мадҳини, Аҳмад
Ёниб куйла ғазалларда,
Уни элтсин йироқларга
Сабо энди, сабо энди...

* * *

Ёш тўқар ҳажрингда кўз,
Не тонг, ютар оғу дилим,
Тинса ҳам гирёна ёш,
Озурда дилдир бу дилим!

Бул ниҳон кўнгил сирин
Мен ошкор айлармидим,
Кимга айтсин дардини,
Пинҳон чекар кайғу дилим.

Дилбарим, нурли юзинг,
Нурларга ғарқ айлар кўзим,
Не иложким, биргина
Дилдан топар ёғду дилим.

Кўзларинг акс этса гоҳо
Кўзларим кўзгусида,
Ул сенинг содиқ дилиннга
Бир умр кўзгу – дилим!

Ташласанг ҳамки маним
Шайдо нигоҳимга булут,
Нурли васлингни абад
Айлаб ўтар орзу дилим...

* * *

Ишқ деган дунё экан,
Ишқ аҳлига. ёр илтифот,
Гоҳида дилга ғурурдир,
Гоҳида ор илтифот...

Илтифот этсам, гумонларда
Хаёлга толмагил,
Айласин дейман фақат
Меҳримни изҳор илтифот.

Илтифотим манзур айлаб,
Бир кулиб қўйсанг агар,
Бўлмагайми зор дилимнинг
Дардига кор илтифот?!

Эй, дилоро, майли, сенга
Борлигим бўлсин нисор,
Лоақал сен ҳам менга
Этсанг-чи, бир бор илтифот!

Илтифот ҳам ерда ётмас,
кадрини билмас эсанг,
Вақт ўтар, бир кун сени ҳам
Айлагай зор илтифот...

* * *

Юрак ҳижрон аро маҳзун
Фақат сиз шод этгайсиз,
Қачон вайрона кўнгил
Мулкини обод этгайсиз!

Кўнгилда устувор эрди
Умид қасри, ишонч қасри,
Уларни ҳажр тўфониди,
Наҳот, барбод этгайсиз!

Умидим бор эди, дердим,
Муҳаббатда, садоқатда –
Ўзингизни Ширин айлаб,
Мени Фарҳод этгайсиз!

На боккайсиз киё бир бор,
На етгай илтижо сизга
Ва на ўздан ҳаёл отли
Қушим озод этгайсиз!

Ғазал битдим, кўйингизда
Ёниб оташ аро, гулрў,
Ажаб эрмаски, Аҳмадни
Шу боис ёд этгайсиз...

* * *

Яркирар осмон аро
Гавҳар мисол дурдона ер,
Чарх урар олтин қуёш
Атрофида парвона ер.

Яшнади эркан чамандек,
Билмадим, ул неча бор,
Бўлди эркан қайта-қайта
Неча бор вайрона ер...

Коинот бағрин кезар
Фарзандлари нурдек букун,
Ҳар буюк парвоз учун,
Не тонг, улуғ остона ер!

Бул замин – ўтган боболарнинг
муқаддас ҳоқидир,
Ҳам абад бўлғай башарга
Мўътабар кошона ер!

Марварид терлар тўкиб
Инсон уни обод этар,
Толеи кулғай яна,
Яшнар гўё афсона ер...

Гардларин суртиб кўзингга,
Кўксига қўйгилки бош,
Бу, ахир, Аҳмад, ягона
Она ердир, она ер!..

* * *

Уйкудан уйғонди боғлар,
Дил қувон, кўклам яқин.
Дил, қувон, кўклам яқин бўлгач,
Олис йўл ҳам яқин!

Гар олис йўл ҳам яқин,
Сайр айласам тоғлар ошиб,
Дилкаш ўртоқлар билан
Дийдорлашиб, бўлсам яқин.

Диллашиб бўлсам яқин,
Андуҳ кетур дилдан йироқ,
Меҳри дўст масрур этар,
Келмас кўнгилга ғам яқин!

Бас, кўнгилга ғам яқин келмас,
Бирор тонг чоғида
Ихтиёр этсам сафар,
Ки тотли кечгай дам яқин.

Тотли кечгай дам яқиндир,
Сенда хоҳиш бўлса бас,
Аҳмад, олисмас Шаҳанд,
Фарғона ҳам, Ўш ҳам яқин!

* * *

Йўлда собит йўлчи янглиғ
Ортга боқмай он кечар,
Он билан бирга, кўнгил,
Билгил, неча имкон кечар!

Гоҳи уйғоқ, гоҳи ғофил –
Мисли кундуз, мисли тун
Ярми умр ошкор кечару,
Ярми умр пинҳон кечар.

Кунларингдек хилма-хилдир
Кори дунё, шул сабаб,
Ким биров хушёр кечадир,
Ким биров ҳайрон кечар!

Води ичра йил аталган
Битта дарё гулдирар,
Елкасида оқим узра
Кемадек инсон кечар.

Бунчалар ҳам тотли эркан
Бу ҳаёт сарчашмаси –
Йўқса нега, кўз юмар пайт
Доимо нолон кечар?

Қолма, Аҳмад, бесамар
Доим очик бўлсин кўзинг,
Он кечар, имкон кечар,
Инсон кечар, даврон кечар!

* * *

Сенингдек ноз, сеҳр бирла
Мени банд қилмагай ҳеч ким.
Менингдек, бил, меҳр бирла
Сенга термулмагай ҳеч ким.

Бирор юлдуз йироқликда
Сенга тенг бўлмагай асло
Ва мендек интизор, гирён
Сенга интилмагай ҳеч ким.

Самони тарк этиб бир зум,
Чаманда сайри боғ этсанг,
Ҳузурингга менинг янглиғ
Сабодай елмагай ҳеч ким!

Хатолик ўтса қисматдан,
Сенингсиз гар адо бўлсам,
Қошингга бормагай ҳеч ким,
Бошимга келмагай ҳеч ким.

Нега бунча асир бўлдим,
Бош урдим ҳоки пойингга,
Нечун сенга эрурман кул,
Бу сирни билмагай ҳеч ким!..

* * *

Мен сени севдиму севилмоқ қолди,
Ё Мажнун, ё Фарҳод дейилмоқ қолди.

Мен ҳам бир замонлар мағрур эдим, ох,
Кунгабоқар янглиғ эгилмоқ қолди.

Оҳусан – юксакда сенинг маконинг,
Пастдаман – интизор тикилмоқ қолди.

Сенга баҳор каби яшнамоқ – тақдир,
Менга – куз сингари тўкилмоқ қолди.

Васлингга етмоққа чора қолмади,
Ғақат оёғингга йиқилмоқ қолди...

* * *

Кўнгил, олам аро чеккан
Оҳу-зоринг муҳаббатдан,
Ўшал зоринг баён этган
Ҳазин торинг муҳаббатдан.

Ахир, ўз ихтиёринг-ла
Бу савдога дучор ўлдинг,
Магар дардинг– муҳаббатдан,
Фақат коринг– муҳаббатдан.

Висолдан гоҳи мамнунсен,
Гоҳи ҳижронда маҳзунсен,
Вафодоринг шу ишқдандир,
Жафокоринг муҳаббатдан.

Муҳаббатдан – агар бошинг
Қуёшдек сарбаланд тутсанг,
Эгилсанг, топталар эрса
Ғурур, оринг – муҳаббатдан!

Кулиб келса нигоринг
Шаби ҳижрон моҳи анвардек
Ва ё кетса, қоронғу ўлса
Рўзғоринг муҳаббатдан!

Кирибсан ишқ дунёсига, бас,
Аҳмад, фиғон қилма,
Камолинг ҳам, заволинг ҳам,
Йўғу боринг муҳаббатдан!

* * *

Билмасанг бил, дилрабо, қалбимдасан,
Ўзгамас, сен доимо қалбимдасан.

Ўзга кўзлар жодуси бегонадир,
Ғамза, меҳри нораво – қалбимдасан.

Айрилиқ айру этолмас бизни ҳеч,
Ки, нигоро, мутлақо қалбимдасан.

Илтижо, тарк айлама кўнгил уйин,
Қолмайин беошино, қалбимдасан!

Бўлма ҳайрон кечалар битсам кўшиқ,
Бир умр ўчмас садо – қалбимдасан.

Ахтари икбол бўлиб Аҳмад учун
Қол абад, эй маҳлиқо, қалбимда сан...

* * *

Боғаро кезмоқ нечун,
Раъно, сени учратмасам,
На эрур ушбу чаманаро,
Сени учратмасам.

Бесамардир кунларим,
Ҳам бекамардир тунларим,
Кеча-кундузларда не маъно,
Сени учратмасам?

Тийра кўнглимдек, не тонг,
Бўм-бўш букун олам уйи,
Бўйлаким, дунёмидир
Дунё, сени учратмасам.

Роҳи умримда агарчи
Дўст-ёр бисёрдир,
Тўлмагай кўнгил, валеқ,
Танҳо сени учратмасам.

Бир унут туш сингари
Кечган ҳаёт беҳудадир,
Сен мени учратмасанг
Мен ё сени учратмасам.

Топмасам, Аҳмад, мабодо,
Гул бўлиб, япроқ бўлиб –
Қайта келгум дунёга,
Ёр, то сени учратмасам!

* * *

Найзада умринг куёши,
Қолди оқ тонг орқада,
Интиҳо олдиндадир,
Ки, ибтидо он орқада.

Ўлтирибсан рўбарў, дил, *Гарчи*
Заъфарон билан,
Қанча орзу, қанча умид –
Ўгли туғён орқада.

Йўқ илож, ўтди севилмак
Бирла севмак фурсати,
Қолди, э воҳ, росту ёлғон
Ахду паймон орқада.

Қайга шошдинг, эй кўнгил, айт,
Мисли тоғ дарёсидек,
Кимсаким, ёнингда йўқдир,
Яхши-ёмон орқада.

Ўзни мағрур тутгил, Аҳмад,
Очма ҳасрат дафтарин,
Гарчи пушмон энди келгай,
Гарчи имкон орқада...

* * *

Бугун менга кўкдаги
Юлдузлар яқинроқдир,
Тупроққа чуқур ботган
Илдизлар яқинроқдир.

Расталарни безаган
Турфа рангли гуллардан
Арик бўйида ўсган
Ялпизлар яқинроқдир.

Олисда субҳидамлар,
Йироқ эрур кўкламлар,
Кўнглимга хазонрезги –
Кеч қузлар яқинроқдир.

«Салом» сўзин жарангги
Оташ солмас юракка,
Энди унга «Алвидо»,
«Афсус»лар яқинроқдир.

Фалакда маъюс бокқан
Ҳилол билан дардлашдим –
Юракка ўзим янглиг
Ёлғизлар яқинроқдир.

Дилимдаги дилфузим
Мендан юз ўғирмишдир,
Наҳот, энди бегона
Гулюзлар яқинроқдир.

Гарчи дилда севгининг
Мангулик изтироби,
Висол эмас, мен учун
Ул излар яқинроқдир...

* * *

Айт, нега юрагинг муз, деб ўтиндим,
Бағринг баҳор эмас, куз, деб ўтиндим.

Айтгил, кўнглинг ичра не ҳасрат, не ғам,
Қай андуҳ қолдирган из, деб ўтиндим.

Ағёрлар севолмас сени менингдек,
Улардан ўгиргил юз, деб ўтиндим.

Сухбатлар қурайлик шам ёғдусида,
Бир дилфуз анжуман туз, деб ўтиндим.

Сен қалбим розини тушунгил ёки
Муҳаббат риштасин уз, деб ўтиндим.

Гоҳ дедим ишқ қасрин бунёд этайлик,
Гоҳ бу кошонани буз, деб ўтиндим.

Дилингдаги пинҳон пок туйғуларни,
Мен нодон этмабман ҳис, деб ўтиндим.

Кечир, бағритош деб хато қилибман,
Қаршингда чўкайин тиз, деб ўтиндим...

* * *

Сўз ожиз хусн ила малоҳатингга,
Аклу заковатинг, назокатингга.

Сен қиё бокқанда, музлар эрийди,
Дош беролмай юрак ҳароратингга.

Билмам, бу дунёда қай бахтли инсон
Ноил экан сенинг муҳаббатингга?

Йиллар ўтмоқдадир, кутасан ҳамон,
Ҳад борми сабрингга, қаноатингга?

Бўйла, арзирмикан ул аҳди ёлғон
Чеккан андуҳларинг, риёзатингга?

На инсон, мўъжиза бунёд этибсан,
Ё раб, минг тасанно кароматингга.

Шу дилга бахт ато айлагил энди,
Поён йўқ-ку, ахир, саховатингга!

Капалаклар ҳавас қилсинлар, сингил,
Сенинг пок қалбингга, садоқатингга.

Дунёдан беармон ўтардим, Аҳмад,
Малҳам бўлсам дил жароҳатингга...

* * *

Хаёлда жилва қилган жилони сенда кўрдим,
Дилим уйин ёритган зиёни сенда кўрдим,
Кўнгил ичинда меҳри гиёни сенда кўрдим,
Ногоҳ нигоҳни тортган имони сенда кўрдим
Умр бўйи излаган сиймони сенда кўрдим...

Чаман бўйлаб сарсари кезиб юрган сабоман,
Фидоларинг қатори мен ҳам бир бенавоман,
Ки суврати бутунман, лекин бағри яроман,
Фалакда оҳ-фиғоним, ҳажринг аро адоман,
Қачонки, тенгсиз нозу адони сенда кўрдим!

Муҳаббат куйига ҳеч йўлимни бурмагандим,
Эшикларга бу янглиғ ўзимни урмагандим,
Биров қошида зинҳор бош эгиб турмагандим,
Келиб дунёга, Аҳмад, ҳеч нима кўрмагандим –
Шу пайтгача кўрмаган дунёни сенда кўрдим...

**БАХТИ КУЛМАГАН ОШИҚНИНГ
СЎНГГИ ҚЎШИҒИ**

Дердинг, яшай олмас бир кун ҳам менсиз,
Менсиз яшаб бўпти,
Ўйлардим мен ҳам...
Мен-ку бир умрга колмадим ёлғиз,
Ёлғиз қолганинг йўқ, албатга, сен ҳам.

Бевафо, дединг сен, кечалар ёна,
Мен ҳам нолиб ўтдим сендан ҳаётда.
Сен ҳам бўлавердинг, бари бир она,
Мен ҳам бўлавердим, бари бир ота!

Кўнгилнинг қоронғу, чуқур ерига
Кўмилган муҳаббат қиларкан туғён –
Гоҳо жабр бўлди сенинг эрингга,
Менинг аёлга ҳам бўлмади осон.

Ҳамон гўзалман, деб қилардинг таъбир,
Ҳали қаддим тик, деб очар эдим фол.
Лекин йиллар сени айлади кампир,
Ўша йиллар мени айладилар чол !

Ҳаяжонлар сўнган,
Ақл қуюлган,
Деймиз, муҳаббат йўқ – бари бир тийин.
Лекин дил тубига қамаб кўйилган,
Занжирбанд севгига бўлди кўп қийин!..

* * *

Ёз чоғи ўн икки ошно бўлиб жам,
Эргаштириб жажжи болаларни ҳам,
Табиат бағрида олмоқчийдик дам –
Болалар онасин соғиниб қолди...

Юз ўгирган эдик оқу қорадан,
Жой танладик Оқтош – сўлим дарадан,
Вожаб, бир ҳафта ўтмай орадан,
Болалар онасин соғиниб қолди!

Осмон жуда яқин,
Жилмаяр куёш,
Кўнгилни эркалар ҳар чечак, ҳар тош.
Гўдак-да, истагин айлаб қўяр фош –
Болалар онасин соғиниб қолди.

Аския авжида, илмокли ҳар гап,
Кимдир сакраб кетар – чидамас асаб,
Эҳтимол, бу ҳолга ягона сабаб –
Болалар онасин соғиниб қолди...

Тоғ кездик, зерикиш надир, билмадик,
Болаларга ҳампо бўлдик, тинмадик,
Кўзимизга охир уйқу инмади –
Болалар онасин соғиниб қолди.

Зилол ҳаволардан симирдик нафас,
Лекин нимадандир кўнгил ҳеч тўлмас,
Жўрабоши деди:
– Қайтмасак бўлмас,
Болалар онасин соғиниб қолди!..

* * *

Дилбарим, каерга чопамиз,
Менгзаб –
Тошлар икки ёнин қисган сойларга?
Бу бедард дунёдан безиллаган қалб
Чорлайди кимсасиз, овлоқ жойларга!

Қуёшли кундузу
Зим-зиё тунда
Бизни кузатмаган бирон нигоҳ йўқ –
Беш миллиард жон сикқан рўйи заминда
Икки шайдо дилга, наҳот, паноҳ йўқ!

Ҳаловат йўқ бизга
Чароғон, нурли,
Зиналари олтин кошоналарда.
Наҳот, биз истаган озодлик, хурлик
Яшайди қоронғу, тор хоналарда?!

* * *

Сен бир ҳовуч покиза нурсан,
Фалаклардан келасан учиб.
Фариштасан, малаксан, хурсан –
Тутиб бўлмас,
Бўлмайди кучиб.

Сен бир ҳовуч покиза нурсан,
Бир руҳдирсан – вужуддан ҳоли.
... Гоҳ томоша қиласан хурсанд
Мен – бечора ошиқ аҳволин!

В.КОРОТИЧ

* * *

Айт,
Не ҳақда сурардим хаёл,
Сени ўйлаб топмаганимда?

Айтгил,
Сени севмасам агар
Билармидим надир муҳаббат?

Айт,
Ёнимда бўлмасанг агар
Аёл меҳрин қилармидим ҳис?

Айтгил!
Сендан бирор садо йўқ...

Айт,
Ёлғизлик нима эканин
Англармидим йўқотмай сани?..

КУЗ ҚЎШИҒИ

Учрашдик бегона кўзлардан нари
Омадми, тасодиф – сийлади бизни.
Қадам қўёлмадик бахт-икбол сари,
Бизлар тушунмадик бир-биримизни.

Заъфарон боғларда қолдирдик излар,
Хазондек тўкилди беғубор ҳислар.
Коинот сирларин тушундик бизлар,
Лекин тушунмадик бир-биримизни.

Келасан – бамисли руҳсиз бир сурат,
Сенда карам йўқдир, йўқ менда журъат.
Қани у, ишқ деган сеҳрли кудрат,
Бизлар тушунмадик бир-биримизни.

Видо қўшиғини айтар сокин куз,
«Дўстгинам бас энди, умидингни уз...»
Исминг маъносин ҳам билмайман ҳануз,
Бизлар тушунмадик бир-биримизни.

Қорайиб бормоқда умрнинг шоми,
Илкимда – омонат тириклик жоми.
Сен эдинг тақдирнинг сўнгги инъоми,
Бизлар тушунмадик бир-биримизни.

Энди яшамоқ бу – беҳуда сайр,
Сенсиз надир менга дунёи дайр.
Ассалом, армонлар,
Орзулар, хайр,
Бизлар тушунмадик бир-биримизни.

Кетяпман – олдинда айрилиқ, хижрон,
Қўлингдан тутмоққа йўқ энди имкон.
Бир гал мен учун ҳам йиғла, эй осмон,
Бизлар тушунмадик бир-биримизни!..

* * *

Шафқат билмас чархи кажрафтор
Ғам бодасин ичираверар.
Ўртанса ҳам,
Чекса ҳам озор,
Севган юрак кечираверар.

Бўм-бўш уйда дайдиган шамол
Умид шамин ўчираверар.
Жабр этса ҳам ул соҳибжамол,
Севган юрак кечираверар.

Ўтиб кетар бир зумлик баҳор,
Тонглар отар,
Кеч кираверар.
Алданса ҳам такрор ва такрор,
Севган юрак кечираверар...

* * *

Дилингда гулласин мангулик баҳор,
Ифор кўнгилларни айлайверсин хуш.
Лаъли рухсорингга кўнмасин ғубор,
Фалақда учавер бамисли оққуш.

Умид-орзуларинг бўлсин ижобат,
Зулфингга боғланмиш жоним риштаси.
Алдовлар домида қолмагил фақат,
Менинг юрагимнинг хур фариштаси!..

* * *

Ўзимга ўзимдан ўзга бир дўст йўк,
Кемаман – бекаслик бағрида сузган.
Кулга айланмоқда юракдаги чўғ,
Умид бор на кеча
Ва на кундуздан.

Нахот, умр ўтар, бахт кулиб боқмай,
Билмасдан омад не,
Нимадир севинч.
Шохдаги омонат кузги япроқдай,
Илиниб турибди энг сўнгги илинж...

* * *

Тупрокқа қоришиб ётган,
Ердаги –
Тарвуз пўчоғича йўк эрур кадрим.
Ёниб битаётган титроқ шам каби
Тугаб бораётир тоқатим, сабрим.

Балки, бу дунёда йўқдир керагим,
Дейман, Бобур каби «бир сори» кетай.
Фақат сени деса ўжар юрагим,
Кўнгил узолмасам мен сендан, нетай!

Ўзим ўсган кишлок қабристониди
Бир куни чўнкайса менинг ҳам қабрим –
Ҳаттоки умримнинг сўнгги ониди
Бирга олиб кетар номингни қалбим...

* * *

Сенга боғланибди орзуйим, ўйим,
Бошқа ҳеч бир нарса кўзғамас ҳавас.
Бода сипқоргандек
Энтикиб, тўйиб,
Сочларинг бўйидан оламан нафас.

Дилни тарк этганда умид ва сурур,
Дунё туюлганда бамисли қафас –
Туйнук этагида кўрган каби нур,
Сочларинг бўйидан оламан нафас.

Гарчи вақт шитобдир,
Умр – бебақо,
Мен учун буларнинг барчаси абас –
Ҳаёг ифорига йўғрилган сабо –
Сочларинг бўйидан оламан нафас...

* * *

Ниҳоят, тенглашар кундуз билан тун,
Ўз тахтин эгаллар музаффар баҳор...
Қачон юз очасан, айтгил, мен учун,
Баҳор каби яшнаб келасан, эй ёр?

Узун кечалари юрак бўлди хун,
Бугун гулга бурқар борлиқни Наврўз...
Қачон адо бўлар менинг учун тун,
Қачон узаяркан мен учун кундуз?!.

* * *

Қалбим эшигини ёпдим тақа-тақ ,
Унга бўйлай олмас на дўст, на ғаним.
Энди кутмагайман ҳеч кимни илҳақ,
Дилда на севги бор
Ва на севганим...

Қалбим эшигини тақа-тақ ёпдим,
Етар ғайирларнинг берган озори.
Бефарқман – нимани йўкотдим, топдим,
Кўнглимда қайнамас ҳислар бозори.

Қалб эшигин ёпдим,
Жонга тегди-ку
Бу дунёнинг турфа машмашалари.
Бошлиқларнинг бот-бот тергашларию
Хотин, болаларнинг хархашалари.

Қалбим эшигини ёпдим бутунлай,
Денгиз юзасини қоплагандек муз.
Дил ёлғизлик билан ошно тутингай,
Мен – дунёдан,
Дунё – мендан бурдик юз.

Мангуга ёпдим мен қалбим эшигин,
Унда йўқ дилбарим, дилафрўзим ҳам.
Энди у куйламас ҳаёт кўшигин,
Унга сиғмай қолдим, балки, ўзим ҳам.

Яқин йўлатмасман мен унга мутлак
Орзую армонни,
Кувонч-қайғуни...
Қалбим эшигини ёпдим тақа-тақ,
Энди ҳеч кимсага очмасман уни...

СЎНГГИ ОДАМ ҲАҚИДА БАЛЛАДА

*(Баъзи олимларнинг фикрича, неча
миллиард йиллардан сўнг Қуёш ҳам
сўнармиш...)*

1

Ногаҳон зарбини ўтказса дунё,
Кимдир қайғу билан эгиб қолса бош,
Қай бир дилкаш одам бўлади пайдо,
Кўнглин ёритади бир меҳри қуёш.
Олам йиллар оша боради қариб,
Беташвиш болалар – эртага бобо!
Яхши одамларни кўп кўрган тарих,
Эъзозлай олмаган барчасин аммо.
...Устоз шогирдига меҳр этди нисор,
Йўлларин ёритди бамисоли моҳ.
Ариқ қазиб, ташна кетганлар мисол,
Ўтди! Умр деган мангумас, эвоҳ!
У-ку, шогирдидан хирож кутмасди,
Ахир, инсон меҳри берилмагай қарз!
Шогирд ҳам қарздорман демасди асти,
Хаёл қилмас эди тўламоқ эваз..
Беустоз, етимдек абжир курашди,
Нурли манзилларга ета олди у..
Қанча ташналарга меҳрин улашди –
Устоз ариғидан тутган каби сув!
Балки, у ҳам бир кун ўтиб кетади,
Меҳри толиблари чекиб колур оҳ.

Лекин бир одати давом этади,
Меҳр ариғида сув бўлмас адоқ...
Ҳаёт оғушида уйғонади гул,
Тиниқ сув остида кўринади тош,
Зулмат қалбларга ҳам кириб борур нур,
Умрлар уфқида юксалур куёш!
Барибир, бу олам боради қариб,
Шўхчан бола бир кун – пурҳикмат бобо!
Яхши одамларни кўп кўрар тарих,
Қадрлай олмагай барчасин аммо!..

2

...Хаёл туманида

милтиллайди чўғ –
Умр интиҳоси муқаррар Куёш!
Юлдузлар куёшдан нур оларди, йўк –
Энди ўзи бенур, эгиб турар бош.
Бир одам, куёшга қўллари чўзик,
Охирги онлари оҳиста оқар.
Аянчли қақшайди, сочлари тўзиб,
Билмайди, бўлурми эрта тонготар?!
Барча одамлардан айрилган, ҳайҳот,
Яхшию ёмонлар – ўтган бариси
Энг сўнгги одам бу – мотамсаро зот,
Йигирма беш ёшли дунё қариси!
Устозлар қўлидан сув ичганди у,
Меҳр пиёласи эди шуёлавор.
Коинот қаърида нур кечганди у,
Наҳот, бўлиб қолди энди унга зор!
Яхшилик кўрса-ю, уни қайтариш –
Вақти етганида тугаса ҳаёт!
Изоҳ бер, табиат, бу қандай қариш,
Унга шуни раво кўрдингми? Наҳот!

Нолалар учгандай инграган найдан,
Самога ўрлайди менинг ҳам оҳим.
Соков илҳомимга тил бердинг қайдан,
Қайдан сен бахтсизга тушди нигоҳим.
Қанча эраларнинг тумани аро,
Мурғак хаёлимга қайдан илашдинг?!
Ҳолингга йиғлайман, эй бахтиқаро,
Йўлин тополмасдан бошинг силашнинг...

3

Бу соҳир ҳаётнинг, учқур замоннинг
Кечасидан афзал экан бу куни,
Бугун ҳам – эртанинг сирли армони,
Кунлар кўтармоқда йиллар юкини!
Эҳтимол, кўкдаги сўнган юлдуздай,
Тарихдан ўчади биз солган излар.
Балки, бизни фикринг илғай олмагай,
Қайси миллионинчи бобонгмиз бизлар!
Бизнинг замонларни этмиш мухтасар,
Тарих китоблари – санаб бўлмас жилд.
Сен унга қанчалар ташлама назар,
ки юрагинг асло этмас қилт!
Сен унда кўрарсан,
Тор келиб дунё,
Кимлардир бузганин олам жимлигин.
Улар юзларига тутганлар қаро –
Англатгиси келмас асло кимлигин.
Меҳр пиёласи – куриган қудук,
Юрак қонларида – югурар захар!
Одам ўлдирмоқлик – бекиёс ютук,
Шон эди уларга ёндирмоқ шаҳар...
Улар оқ қоғознинг қора доғидай,
Тарих варағида кўринур аён.

Лекин баъзиларни, тўла англамай,
Номуҳим нарса деб, этилмас баён.
Одамлар бўларди,
Сохиби имкон,
Лекин, бор меҳрин ҳам тутгувчи дариг.
Улар ўз умрида, хуллас, ҳеч қачон,
Биров деб қазмаган бирорга арик!
Кунларинг ортида – кунлар қарвони,
Кунларинг олдида – охирги завол!
Аста ўқилмоқда фано фармони,
Сен-чи, яхшилиқни қиялсан хаёл...
Умрлар нисбатин ўйласанг обдон,
Ёмонлар бўлганин билсанг агарда,
Балким, тақдирингдан бўлмассан нолон
Қуёш сўнаётган машъум сахарда!
Сўниқ кўзларингда сўнар сўнгги нур,
Сўнгги нафасингни олиб бемалол –
Чинордай гурсиллаб қуларсан мағрур,
Нима бор дунёда мангу, безавол?..

**МАНГУЛИК ҲАҚИДА ФАНТАСТИК
БАЛЛАДА**

1

Хаёл гирдобига тортар ногаҳон,
Орзу осмонига чорлайди бот-бот...
Беҳуда кўкларга талпинма, эй жон,
Туғилмоқ ва ўлмоқ! Мана шу – Ҳаёт!
Сокин тун...
Ўйларим ёзади қанот,
Кечмиш асрларда тентирар сарсон:
Эй, ғазал султони, бормисиз ҳаёт,
Бу кеча не ашъор этасиз эҳсон?
Юрагим ҳайратдан қалқиниб кетар,
Хаёл чекинади – очилар кўзим.
Не килай, ул устод тарки ўй этар,
Яна тун кўйнида қоламан ўзим.
Мен унинг дийдорин кўролмам, қаранг,
Эгасин тополмас дилдаги розим.
Ғазали қалбимда беради жаранг,
У эса эшитмас менинг овозим.
Беш аср нарида кезиб юрар ул,
Ўртада вақт деган – кўринмас тўсик.
Ҳайҳот, бу гулшандан узолмас бир гул,
Бу чаман ҳақида битолмас кўшиқ!
Шундай пайт туйғулар кўтарар исён,
Мангу умр кўрмас нечун одамзод?
У энди камолга етгани замон,
Фармони мутлокин ўқийди ҳаёт!

2

Тубсиз гирдобига тортади хаёл,
Сохир осмонига чорлайди орзу.
Бир зум ўйларимдан чекинар завол,
Бир нафас мавжудот туюлар мангу...
Гарчи муаммолар бизни айлар лол,
Лекин улар ҳеч вақт қолмагай ерда.
Аён, бугунги кун туғилган савол
Лойиқ жавобини топади эрта!
Ҳали ўқилмаган китоб сингари
Олдинда турибди яшалмаган кун.
Унда кашф оламин сирли минбари
Қай бир мўъжизага ясаркан якун?
Кўнгилни аллалар қандайдир умид,
Зотан, хаёллар ҳам беасос бўлмас.
Самовий гулзорлар уфуради хид,
Фазолар қаъридан келар янғроқ сас.
Балки умрлар ҳам узайиб кетар,
Тириклик чашмаси бўлар қонгулик.
Табиат одамга ҳаёт бахш этар,
Қуёшдай баркамол, ойдаи мангулик.
Сирлар дунёсига қўяркан қадам,
Кашфиёт аҳлин ҳам қуршайверар шон:
Билмадим,
 қай куни,
 қай бахтли одам
Ўлимнинг ўлимин қиларкан эълон?

3

Хаёл ойнасидан чекинар туман,
Тасаввур парвозин тўсолмас абр.
Кўзларим олдида ажиб анжуман,
Одамлар – безавол,
 юртлар – бекабр...

Кезиб боғлар аро абадий насим,
Ўлимни унутса бу кўҳна олам,
Инсон боқийликни айласа расм,
Қувғинга учраса қайғу ила ғам,
Покиза коинот – беминнат макон,
Ҳеч кимса солмаса бировга чангал –
Сабаб топилмаса тўкмоқ учун қон,
Бегона бўлса-да қиронли жанглар,
Ногаҳон ўтмишни ўйласа агар,
Билса, не кунларни кўрмабди инсон –
Насллар дилига чўкади кадар,
Авлодлар қалбини ўртайди армон!
Уларнинг кўзида қалкитади ёш
Ўтмиш замонларнинг баъзи хислати.
Бако талаб қилиб кўтаради бош,
Не-не инсонларнинг кемтик қисмати.
Дегайлар,
Кимларни ютмабди ўлим,
Тул қолмиш нечалаб уйлар бекаси –
Инсонлар ой сари чўзмасин қўлин,
Дайдиган бир ўкнинг бўлгач эгаси!
Авлодлар шу ҳақда сураб экан ўй,
Аждодлар тақдирин этар экан ёд –
Димокқа урилгай қондан чиққан бўй,
Фарёдга тор келгай чексиз коинот!
Ўйларлар,
Улар ҳам бўлиб барҳаёт,
Кўрганда биз каби беқиёс камол –
Дунё бўлмасмиди бундан ҳам обод,
Олам очмасмиди ўзга бир жамол!

Довонлар кетидан келгандай довон,
Орзулар ортидан туғилар орзу.
Бир истак ушалди деганинг замон,
Нимадир солади дилингга ғулув...
Муҳаббат бобида иқболинг кулиб,
Севинчдан кўзингга ёнганмиш куёш.
Юргин-у ўз бахтинг соҳибби бўлиб,
Сен менга ачиниб боқмагил, тенгдош.
Наҳот, сен кавокиб олами аро
Кафтингда кўндириб битта юлдузни –
Бахтим тугал, дея қиласан даъво,
Ғурур пардасига ўрайсан юзни...
Умр гулшанини босмай туриб куз,
Наҳотки, инсонда тугаса ҳавас?
Сени оғушига олса ҳам кундуз,
Туннинг ёди билан юрибсанми маст!
Билсанг,
Бахт осмони эрур бепоён,
Ранго-ранг юлдузлар ётади ёниб...
Дарёнинг меҳрини истаган инсон
Сипқора олурми қатрани қониб!
Мен тенгсиз иқболни қиламан ҳавас,
Ўчгувчи чироққа боқмасман қиё –
Интиқ нигоҳимни тортар ҳар нафас
Орзу осмонида энг ёрқин зиё!
...Менинг ишқ бобида бахтим кулмади,
Бўшлиққа санчилди узатган кўлим –
Пойига бош урдим, лекин бўлмади,
Висол шаробига тўймади кўнглим.
Паришон, афтода ҳолимга боқиб,
Хатто тош қалбларда уйғонди шафқат.
Бекадр булокдек ётдимую окиб,
У дилбар эътибор қилмади фақат.
Нетай, кечалари куйладим ёниб,

Ларзага тушмаган юрак қолмади.
Кўшиғим тутдию еру самони,
Унинг юрагига йўл тополмади!
Сўнг ўзга иқболни қилдим ихтиро,
Кўнгилда уйғонди бошқа бир қарор –
Тунлари дарчамдан таратиб зиё,
Шоирлик ишимга тиладим барор!
Биламан, парвозда синади қанот,
У билан тугайди менинг ҳам йўлим.
Мени ҳам бағридан итқитар ҳаёт,
Мени ҳам қаърига тортади ўлим!
Ўйлайман, биздан ҳам топганда хабар,
Йироқ тақдиримиз ўйлаган замон –
Бирорта юракка тушарми қадар,
Бирор комрон дилни ўртарми армон!
Авлодлар ўтмишдан ахтариб ғурур,
Йилт этган чўғ излаб титганида кул –
Ким муштоқ кўзларга соча олса нур,
Бу фоний дунёнинг бахтиёри ул!

5

Хаёл гирдобида кутурар бўрон,
Орзу осмонида чакнайди чакмок.
Авлодлар руҳига солади сурон
Уруш деб аталган момақалдирок!
Тарихлар қаърида янграр беомон
Кескир шамширларнинг ўтли жаранги.
Авлодлар кўзини қоплар ногаҳон,
Учқур тулпорларнинг кўтарган чанги.
Дилбандин бағрига босганча она,
Туради билмасдан қочмоқни қаён!
Дўзах Хиросима – мудҳиш вайрона,
Уларнинг қалбин ҳам айлайди вайрон...
Жўшқин хаёллари тортади маъюс,
Ногаҳон ўтмишдан келар орлари –

Не тонг, улар билан турар юзма-юз
Ажал уруғининг ижодкорлари!
Уларнинг бошига келгувчи ўйдан,
Мана, мен ҳозирдан турибман қакшаб.
Аза топган каби кутилган тўйдан
Комига тортмоқда надомат, даҳшат!
Дерлар, мангу бўлса умр баҳори,
Ўлим ёт бўлса гар дунё аҳлига –
Ҳамон яшаркан-да уруш озори
Сокин дунёмизга солиб таҳлика!
Ўлмаганда неча башар котили –
Ҳозир урармиди коинотга дўк.
Ҳамон турармиди тўплар отилиб,
Сайёралар аро учармиди ўк!
Ҳайрият, у пайтлар бор экан завол,
Оқибат қиличлар кетибди синиб.
Тўфонлар, ғоратлар тугабди, алҳол,
Тарих дарёси ҳам қолибди тиниб...
Олис келажакда янграган садо,
Наҳотки, фанони айлар эътироф?
Эмишким, бизларга лозим интиҳо,
Эмиш, бизлар учун боқийлик хилоф!
Тасаввур, сен мени алдадингми, айт,
Чалғиб кетдингми ё, хаёл парвози?
Наҳотки, авлодлар бепарво, лоқайд
Бизларнинг заволга бўлади рози...

6

Шундай, беомондир бақо талаби,
Мушкул бу қонунга бермоқлик жавоб.
Ҳар бир давр имтиҳон этгани каби,
У ҳам айлайвермас ҳар кимни тавоф.
Балки, бегонадир бизга ул иқбол,
Еримиз доғлардан эмас-ку ҳоли.
Беилож қолармиз йўлда, эҳтимол,

Югурдак охуни қувган мисоли...
Майли, у замонга эмас муносиб
Биздаги заковат, биздаги чирой.
Ва лекин, лаоқал, бўлғайми насиб
Олмоқ авлодларнинг хотиридан жой?
Даъвогар кўп учрар бундайин шонга,
Унга бўлавермас ҳар кас сазовор.
Хотира бўлолмай ўшал замонга,
Унутилиб кетар кўплар шармисор.
...Нечун боқийликнинг чекаман ғамин,
Мени не савдога солдинг, хаёлот?
Не ҳайрат, бизнинг шу муқаддас замин
Устида келажак бўлади бунёд.
Мен уни не тусда этмайин талкин,
Унинг либосини истамай надан –
Келажак фарзандин туғар шу халқим,
Уни улғайтирар шу она–Ватан!
Шу боис, авлодлар хотирида у,
Мўътабар қуёшдай тургуси балкиб.
Волидасин қўмсаб чеккандай қайғу,
Сени эслайдилар, эй, она халқим.
Шунда кўра олмай сени ёнма-ён,
Фақат китоблардан топганда хабар –
Авлодлар қалбига тушади армон,
Авлодлар юрагин ўртайди кадар...

Қуёт
еўзи

БУВИМ БИЛАН УЧРАШУВ

Ёз бўлдими,
Мисли қуш
Учамиз қишлоқ томон.
Бувим кўнгли бўлиб хуш,
Қаршилар бизни шодон.

У дейди: – Келгандирсиз
Қўмсаб она қишлоқни.
Соғиниб қолгандирсиз
Шўртаккина пишлокни.

Соғингансиз, эҳтимол,
Шохи ларзон олмани.
Сут осик,
Кема мисол
Чайқалётган солмани.

... Эски энгилни кийинг,
Ечиб қўйинг янгини.
Бир осмонга кўтаринг
Тупрок кўча чангини!

Шўхлик қилинг,
Тўйиб енг
Боғдаги меваларни,
Ариқларда окизинг
Оқ қоғоз кемаларни!

Нима тусар кўнглингиз,
Айтаверинг, қоқиндик.
Йўқ, йўқ, уларни эмас,
Буви, сизни соғиндик!..

Н. ЮСУПОВ

ЧЎПОН РАБАДОН

– Э хей! Ким бор?

– Мен, чўпон!

– Исминг нима?

– Ра-ба-дон!

– Мен ҳар куни, Рабадон,
Қуёш чикмай тураман.

Сени эса доимо

Уйғоқ ҳолда кўраман.

Айт-чи, қачон ухлайсан?

– Шу тоғлар кўз юмганда.

– Улар қай вақт кўз юмар?

– Мен уйқуга чўмганда!

Дарс боради,

Синфда

Жимлик ҳукмрон танҳо.

Дара бўйлаб кезинар

Найдан таралган наво.

– Най чалишни бир нафас

Тўхтатсанг-чи, Рабадон!

– Куйим тинар

Жилғалар

Жилдирамай қолган он.

– Қачон шўхчан ирмоқлар

Югурмас, топар тиним?

– Най қўлимдан тушганда

Шундоқ бўлади, иним!

– Чўққидан қор кўчибди! –
Чанғичи берар овоз.
Кўрса, чўпон соқоли
Қорга ўхшаркан паққос.
– Не килардинг, Рабадон,
Бизни йўлдан қолдириб,
Бўлмайдими барчадек
Юрсанг соқол олдириб!
– Майли, – дейди Рабадон.
– Қачон, – сўрашар тағин.
– Хув чўққилар бошидан
Олганда оқ қалпоғин!
– Чўққилар оқ қалпоғин
Бошдан олади қачон?
– Соқолимни сартарош
Қириб ташлаган замон!

Куйманиб юрган кампир
Борар Рабадон томон:
– Айтгин, бизнинг тоғлардан
Қачон кетасан, чўпон?
Яна ухлаб қолмайин
Сурувинг йўл олганда...
– Жўнайман-да, кўкатлар
Қовжирашиб қолганда!
– Қизиксан-а, Рабадон,
Ўтлар қачон қурир, айт?
– Улар қурир, отарим
Бу ерлардан кетган пайт.

Хўжалик ҳисобчиси
Сўраб қолди ногаҳон:
– Қўй-кўзилар сонини
Биласанми, Рабадон?
Отарига боқмасдан

Жавоб қилади чўпон.
– Уларнинг нечталиги
Беш бармоғимдай аён:
Туғилиб бу оламда
Кўрган куним қанчадир –
Эчки, қўю кўзилар
Сони ана шунчадир!
– Унда, айт-чи, неча кун
Умр кўрдинг дунёда?
– Неча бошдан иборат
Бўлса мана шу пода.

Сен чўпон Рабадонни
Кўрмоқчи бўлсанг агар,
Бизнинг Доғистон томон
Йўл олавер, биродар.
Уни ҳамма танийди,
Топишинг жуда осон.
Сўрасанг, ҳар бир тоғлик
Йўлни кўрсатар шу он.
– Айтинг, чўпон Рабадон
Отарин боқар қайда?
– Қайда қуюқ ўт бўлса,
Рабадон ўша жойда!
– Ундай бўлса, айтингиз,
Бўлиқ ўт ўсар қайда?
– Бўлиқ ўтлар мўл бўлар
Рабадон юрган жойда!

– Э, хей, чўпон! О-хо-хо!
Ҳе-хе-хе-хей! Мен чўпон!
– Исми шарифинг нима?
Мени дерлар Рабадон!

МЕН ЧИҚАРГАН ХУЛОСА

Менга ташлаб укамни,
Ойим кетди ишига.
Ҳа, кетдилар ишониб
Мендек катта «киши» га.

Бирок
Мундоқ ўлтириб
Қилолмадим нонушта.
Укам хўб ажабтовур
Булбул чиқди «хониш» да.

Кўзда ёши шашқатор,
Ўйинчокқа бокмайди.
Қўяман телевизор,
Мультфильм ёкмайди.

Билмасин ойим зинҳор,
Сизга айтсам бу ёғин:
Жаҳлим чиқиб, икки бор
Бураб қўйдим кулоғин.

Келгунича ойим то
Қийналиб кетдим роса.
Йиғлаб ҳам олдим ҳатто
Қила олмай муроса.

Кеч бўлсин дея тезроқ,
Соат милин тезлатдим.
Ойимни ўзим ҳам гоҳ
Ранжитганим эсладим.

Окшом ҳориб чўзилдим,
Астагина жойимга!
Шу куни аник билдим,
Қийин экан ойимга...

ҚУЁШ СЎЗИ

Сенга содиқ ошнаман,
Олам тўри – бошдаман!
Билагон бўлсанг агар,
Айт-чи,
Неча ёшдаман?

БАҲОРНИНГ КЕЛИШИ

Яхши эмас табиатнинг
Ишларини қоралаш.
Қизик ҳолат: ёғаётир
Ёмғиру қор аралаш.

Қор – қаҳратон тимсоли,
Ёмғир – баҳор белгиси.
Қишнинг сира кетгиси йўқ,
Баҳорнинг бор келгиси.

Фаслларнинг бари гўзал,
Керак эмас саралаш.
Нима қипти, икки фасл
Бўлиб кетса аралаш.

Баҳору қиш,
Ёмғиру қор
Бугун дилни хушлашар.
Кўклам бизга берар салом,
Қиш-чи, хайр-хўшлашар...

Р. ФАРҲОДИЙ

ОЗОН СОЯБОНИ

Амакилар, холалар,
Болалар билсин ҳар он,
Қуёш нури куйдирар
Баданни бениҳоя –
Фақат озон қатлами
Бўлиб мисли соябон,
Унинг ўткир тиғидан
Қилар бизни ҳимоя.

Бор бўлсин бу соябон,
Сақлайлик уни омон!

Бу озон соябони
Осмон-фалакда мутлақ,
Шаффоф бўлгани боис
Кўринмас сира кўзга.
Олимларнинг фикрига
Солайлик биз ҳам қулоқ,
Унинг ўрнин босолмас
Бирон-бир нарса ўзга.

Дейлик, саёҳат чоғи
Сиз бошяланг, бепарво
Юрибсиз олис диёр
Ва нотаниш йўлларда.
Кўп азобга қоласиз,
Сизни озон мабодо
Ҳимоя айламаса
Шамсиядек қўлларда.

Ер курраси. Муз китъа.
Қаранг, сонсиз пингвинлар
Озон туйнуги сабаб
Чекмоқда қанча озор.
Уларнинг ноласини,
Эй, одам, айт, ким тинглар,
Бунга лоқайд қарасак,
Билки, биз ҳам айбдор.

Ошхонада музлатгич
Ишламай қолар ногоҳ,
Жазирамани енгмоқ
Унга ҳам эмас осон.
Устани чақирамиз,
У бизга дейди шу чоғ:
– Парланиб кетибди-ку
Ундаги бор фреон.

Мана шу фреондан
Осмонга чиқса канча,
Ўшанча юпқалашар
Озон қатлами шу чоқ.
Унинг учун зарарли
Моддалар, ахир, анча,
Уларни чиқармоққа
Шундан рухсат йўқ мутлак.

Дўстларим, ҳамма жойда
Ҳар сония, ҳар они
Табиат, ер, сув билан
Яшайлик доим иноқ.
Парчаланиб кетмасин
Ҳеч озон соябони,
Қуёш нури тиғини
Қайтариб турсин ҳар чок!

Барчамиз дўст бўлайлик,
Қани менга қўлни бер,
Яшнасин далаю боғ,
Ўрмон, гуллар – барчаси.
Осмон беғубор бўлсин,
Омон бўлсин она ер,
Кўкда пайдо бўлмасин
Асло озон дарчаси!

ОНА КУРКА ҚЎШИҒИ

Атрофимда жўжаларим
Пилдирайди, ғулқ-ғулқ.
Улар ёш-да, тили ярим,
Чулдирайди, ғулқ-ғулқ.

Улар учун топаман дон
Ерни титиб, ғулқ-ғулқ.
Ўстираман, ҳаттоки, жон
Фидо этиб, ғулқ-ғулқ.

Бири кўздан нари кетса,
Хавотирман, ғулқ-ғулқ.
Мошвой ногоҳ хужум этса,
Баҳодирман, ғулқ-ғулқ.

Жўжаларим томон яқин
Кела кўрманг, ғулқ-ғулқ.
Чўкиб олсам, ранжиб тагин
Йиғлаб юрманг, ғулқ-ғулқ

ЮГУРИБ КЎР...

Ҳар кун эрта турамиз,
Дадам, мен – югурамиз.

Югуришнинг фойдасин
Мендан сўрама, Насим.

Сўраб нима қиласан,
Югуриб кўр, биласан...

АЙБ КИМДА?

Шиддат билан югуриб,
Ўйнасақ ҳам ютказдик.
Факат бир бор тўп уриб,
Саккиз марта ўтказдик.

Аслида биз турганда
Марадона ҳам бекор.
Ростин айтсам,
Барига

Дарвозабон айбдор...

В. БЕРЕСТОВ

НОФЕЛЕТ

Федя бўлмиш зўр олим,
Ким унга келолгай тенг?
Ёз бўйи кўп китобни
Эринмай ўқибди денг.

Барча машҳур зотларнинг
Билиб олмиш отларин!

Деймиз: – Бўлсанг зўр олим,
Айтиб бер, Нофелет ким?
– Ким? Нофелет?
Ҳа, у-ми,
Мен сизга айтсам бошда,
Нофелетни билмаслик
Уятмасми шу ёшда?!

Қадим Римда у машҳур
Олиммиди ё шоир?..

У билмасди, тарихда
Бундай одам йўқ эди.
Биз «те-ле-фон» сўзини
Фақат чаппа ўқидик!

Пайдо бўлди шу йўсин
Нофелет деган исм...

И. МУРАВЕЙКА

БУҒУ

Борлиқ одам бўйи қор,
Юлдуз титрар осмонда.
Қорда буғу изи бор,
Кетган қишлоқ томонга.

Ана ўзи кўринди
Қарағайзорлар шоҳи –
Чорбоғ олдида турди,
Соғинч тўла нигоҳи.

Ҳис этди пичан ҳидин,
Сув, иссиқ уй нафасин.
Эслади яшил ўтлок
Ҳамда жилғалар сасин.

Бир зум депсиниб турди:
– Ҳали келмабди баҳор!
Йўлини ортга бурди
Ўрмонлар шоҳи ночор...

ҲАЙРОНЛИК

Нечун офтоб чикқанда
Ой самони тарк этар?
Кўкда ой сайр этганда
Қуёшвой ботиб кетар?

Уларнинг орасига
Кимдир солганми нифок?
Бир кўча боласидай
Эмасмилар дўст, инок?

Қўл ушлашиб юрсалар,
Осмон қиларми торлик?
Бирга кулиб турсалар,
Нурга чўммасми борлик?

Туну кун сочмоқ ёғду
Қуёшни хоритарми?
Ой иккиси оламни
Навбатдан ёритарми?

РАДИОМИ, СОАТМИ?

– Соат неча, бувижон?
– Радиони бурай, қани.
«Пионер эрталиги»
Тугагани йўқ ҳали,
Саккизга яқин, демак,
Нонушта килиш керак!

– Буви, вақт қанча бўлди?
– «Сўнгги ахборот» тамом.
Эшит, «Яхши кайфият»
Дегани этар давом.
Тахминан саккиз ярим,
Мактабга жўна, Карим!

Бувимдан вақтни сўраш
Бизга кунлик одатдир.
Бувим учун радио –
Радио эмас, соатдир.

1989.

**БИРИНЧИ СИНОФ ЎҚУВЧИСИ БИЛАН
СУҲБАТ**

- Даданг нима қиларди
Оқшом чоғлари аввал?
- Телевизор кўрарди,
Ўқирди газет-журнал.

- Кундуз нима қиларди?
– Ишга бориб келарди.

- Ойинг-чи?
– Оқшом ойим
Пайпоқ тўқирди доим.

- Энди – чи?
– Ойим ҳамон
Пайпоғин тўқияпти.

- Даданг-чи?

- Биринчида
Мен билан «ўқияпти»...

МУНДАРИЖА

ОТА УЙ

Шеърлари колдирмас уни уятда.....	6
Истиклол кўшиғи.....	11
Ватан.....	12
Булутлар.....	13
Фаввора.....	13
Ой.....	14
« Девордаги аскар сурати...».....	14
Қишлоқ.....	15
Шивирлайди сокин дарахтлар.....	15
Она дарахт.....	16
Ёмғир ёғар.....	17
Тоғ.....	17
«Агар сафарларга чорласа ҳаёт...».....	18
Замин элчиси.....	19
Мухожир монологи.....	22
Маҳалла.....	23
Кўшнилари.....	25
Кавказ.....	27
«Ошпоқ қор ёғмоқда...».....	28
«Нотаниш елларга очганча кучоқ...».....	29
В. Витька. Саломсўз.....	30
Шоҳи сўзана.....	32
Чексизлик.....	34
«Пешонамни силайди осмон...».....	36
Уй.....	36
«Куз – тиник фаслдир...».....	37
«Сенга шамолни ҳам кўрмасман раво...».....	38
«Сукунатни севсам ҳам гарчанд...».....	40
Тилак.....	41
Денгиз.....	43
Болаликка қайтиш.....	44
Улуғбек.....	46
Ҳордиқ.....	46
«Бегона боғларга қилгилу ҳавас...».....	47

Сой шовуллаб оқади...».....	47
Сафар фалсафаси.....	48
Ёз кунлари.....	49
«Тун кора чодирин кўтарар секин...».....	50
«Йўлларнинг четида оловранг гуллар...».....	50
Она қишлоқ.....	51
Мададкор бригада.....	53
«Ўйлардим, болалар отага ўхшар...».....	55
«Баъзи кимсалардан ранжимок мумкин...».....	56
«Қиш фасли...».....	57
«Эркинлик нафаси қайлардан келар...».....	57
Баҳс.....	58
Сотилган уй.....	60
«Сукут оғушига чўкмоқда олам...».....	62
Бахтиёрлик.....	62
«Ҳеч ким бўлмас оламга устун...».....	64
«Менда қандай гапингиз бўлса...».....	65
Ногоҳ туғилган фикр.....	65
Фаластинлик гўдакка тилак.....	66
М. Гребенюк. Мангу жанг.....	67
Ғалабага ишонардик.....	69
Ногоҳ туғилган савол.....	70
«Бировни камситмоқ одатим йўқдир...».....	70
Таҳликали кунларда.....	71
Халқона.....	71
Ёз хотираси.....	72
Поезд ҳақида қўшиқ.....	73
Вақт бирлиги.....	74
«Бир чол кўч-кўронин йиғиштирмоқда...».....	75
Истиқлол.....	75
Қ. Қулиев. Болалар ухламоқда.....	76
Ватан ҳақида қўшиқ.....	77
Ота уй.....	78
Амир Темур хиёбонида.....	79
«Эртадан кундузлар узая бошлар...».....	80

ҲАЁТ ЮКИ

Учрашув.....	82
Давралар.....	83
«Менинг шеърим кимларгадир хат...».....	84
Балиқ.....	84

Сайланма

Сурат.....	85
«Уфқ – олис...».....	86
«Япроқда ялтирар бир қатра шабнам...».....	86
Тутун.....	87
Лермонтовга.....	88
«Бир киз, кечалари билмасдан уйқу...».....	89
Чорраҳа.....	89
«Шохлардан паришон учиб тушган барг...».....	90
Кема монологи.....	91
«Кимлардир тикармиш ҳасад нигоҳин...».....	92
«Февраль...».....	93
«Айт, нечун юракка ўхшайди ирмоқ?...».....	94
Шеър ва шоир.....	94
Чўл ҳикмати.....	95
«Мен учун кифоя бир парча осмон...».....	95
Исириқ сотувчи қиз.....	96
Олис юлдузлар.....	97
«Хоҳ улоқ пайтидир...».....	99
«Майли, юрагимни ўртасин армон...».....	99
Касалхонада.....	100
«Одамлардан қарзим кўп ҳали...».....	101
Ўғлим портретига чизгилар.....	102
«Дақиканинг қай бир бўлақларида...».....	103
«Самолётга кечикмоқ мумкин...».....	104
«Мен ҳам шу ҳаводан симирдим нафас...».....	104
Она.....	105
«Мана, бўрон тинди...».....	105
Яхши ният билан.....	106
«Хайр сенга, яхши бор, туман...».....	107
Отам вафотидан сўнг.....	108
Тобут тепасида.....	110
Қалбдош эгизаклар.....	111
Соғинч.....	113
«Умр сўрамайман мен сендан узун...».....	114
Курсдошлар учрашганда.....	115
Навоий вафотидан сўнг.....	115
Қаҳрамонлар.....	116
«Куёш Ғарб уфкига ёнбошлади сал...».....	117
Дўст.....	118
Бир танишимга савол.....	119
«Мен мушук боқмайман...».....	119
Шоирлик.....	120

Салтанат.....	121
«Шубҳа йўк, эгилсам тиргак бўласан...».....	122
«Икки қалб дўстлашди саодатли он...».....	122
«Аста ўтар эдим ҳаёт йўлимни...».....	123
«Бошимиз узра-ку шу ёлғиз само...».....	124
Сабок.....	125
Ўзимни кўрсатаман.....	126
Қатрлар.....	127
«Яширмайман, бу дунёда одамдан ортиқ...».....	128
Ҳақиқат.....	129
Ноширлар.....	129
«Телефон рақами келмайди ёдга...».....	130
Қайин.....	130
Н.Буканов. Биз қайтамыз.....	131
Ўтинч.....	132
«Дўстим, чекма ўткинчилик ҳасратин, ғамин...».....	133
«Бизни қаритмайди югурик онлар...».....	133
Ўкинч.....	134
Даъват.....	136
Шиорлар.....	137
Журъат.....	138
Мактуб.....	140
Сингилжон.....	143
Тажриба.....	145
Мавжуд бўлмаган одам ҳақида кўшиқ.....	146
«Сенинг икки аканг бордир...».....	147
«Югурик кунлардан юракда қадар...».....	149
31 август.....	150
Садоқат чашмаси.....	150
«Мени тушунади на дўст, на ғаним...».....	151
Ёлғиз қолганда.....	152
«Биз қадрига етмадик унинг...».....	153
Раҳмат Файзийнинг туғилган куни.....	154
Миртемир.....	155
А.С.Пушкин. Ҳайкал.....	156
Овозлар тақлидчиси.....	157
Урхон Вали.«Мен шундайин ўлмоғим керак...».....	157
Тавба.....	158
Қайтиш.....	159
Равшан Файз хотираси.....	160
Э.Флорит. Жавоблар.....	161
Ибтидо.....	162

«Тинди сайрок қушлар навоси...».....	162
Муножат.....	163
«Шоир бирор кимдан гар бўлса хафа...».....	164
Н.Гильен. Бош сўзлар.....	165
Тўртинчи мотам.....	166
Илк севги.....	168
«Шоир шеър ёзганда ё ўқиганда...».....	168
Ю.Гольдберг. «Бўғзимдаги кўшиқмас ҳали...».....	169
«Йўқ, сойлар тошқинмас...».....	170
« Юракда жўш урган...».....	171
«Хаёт жумбоклари».....	171
Ўйлар.	172

ОЛИС ОВОЗ

Бизнинг муҳаббат.....	176
«Соҳиллари из солдик неча...».....	176
«Кимлигингни билмайман ҳали...».....	177
«Орзулар-ла яшаркан одам...».....	177
Мен ҳақда сўрамок истабсан, дилбар...».....	178
Тезлик.....	179
«Хаёлимдан, кел энди, чекин...».....	179
«Даралардан чекинмоқда тун...».....	180
«Биз бир гулни учратдик ногоҳ...».....	180
«Сен севги изҳорин кутмагил мендан...».....	181
«Деразанг ортида шивирлар ёмғир...».....	182
«Улар солломлади битта йўлга из...».....	183
«Гавжум кўчаларга бошланган энди...».....	184
«Видо айтганида ўткинчи баҳор...».....	185
«Кўшиқман ...».....	186
«Сокин юрагимни недир чертади...».....	186
«Қандай гўзал эдинг...».....	187
Олис овоз.....	188
«Овозин эшитсам, кетар ихтиёр...».....	189
«Сен истардинг узукка ёқут кўз бўлишимни...».....	189
Х. Ҳейне.«Мен уйқумда аччик йиғладим...».....	190
«Келмадинг...».....	190
«Сафарим қариди олис шаҳарда...».....	191
Н.Демази.«Ўша уйга кирмоғим мумкин...».....	192
«Юзимга урилар баҳор шамоли...».....	193
«Кечир, сенга қадар ёнишлар учун...».....	194
«Бағрин очар жилвагар олам...».....	194

«Фазо – чексиз...».....	195
Иккинчи муҳаббат.....	196
Армон.....	198
«Хаёл – рангин дунё, нурдай ок...».....	199
«Қотил бўлиш учун қилич шарт эмас...».....	199
«Майлига, ҳайратда лол қотсин осмон...».....	200
«Нигоҳимга сиғар кўкнинг бир парчаси...».....	201
«Кўришиб туради суратларимиз...».....	201
Ҳавас.....	202
«Накадар бахтлидир сиз юрган сўкмоқ...»	203
«Борлик кириб борар орзу тусига...».....	203
Шаҳарлараро қатнайдиган автобусда туғилган шеър.....	204
«Мен фурсат қадрин яхши биламан...».....	204
«Йўлақда пошнангдан сачратиб учкун...».....	205
Тушдаги гўзаллар.....	206
«Сени кизганиман баҳордан, куздан...».....	206
Ишонч.....	207
«Висол они тез ўтиб кетар...».....	207
«Ернинг тортиш кучи ҳамма жойда тенг...».....	208
«Биз икки дунёмиз бу дунё аро ...».....	208
«Дунё тўлиб кетди шовқин-суронга...».....	209
«Олисдан сим коқар бир гўзал бот-бот...».....	209
«Чараклайсан, Хулқар, осмонда...».....	210
«Ишонгиси келмас одамнинг ...».....	210
«Ногаҳон эсан бир сабо экансан...».....	210
«Дунёга келибман, дунёни кўрсам...».....	211
«Висол айёми, дилларда...».....	212
«Ёш тўқар ҳажрингда кўз...».....	213
«Ишқ деган дунё экан...».....	214
«Юрак хижрон аро маҳзун...».....	215
«Яркирар осмон аро...».....	216
«Уйқудан уйғонди боғлар...».....	217
«Йўлда собит йўлчи янглиғ...».....	218
«Сенингдек ноз, сехр бирла...».....	219
«Мен сени севдиму севилмоқ қолди...».....	220
«Кўнгил, олам аро чеккан...».....	221
«Билмасанг, бил, дилрабо, қалбимдасан...».....	222
«Боғаро кезмоқ нечун...».....	223
«Найзада умринг куёши...».....	224
«Бугун менга кўкдаги...».....	225
«Айт, нега юрагинг муз, деб ўтиндим...».....	226
«Сўз ожиз ҳусн ила малоҳатингга...».....	227

©айланма

«Хаёлда жилва қилган жилони сенда кўрдим...».....	228
Бахти қулмаган ошиқнинг сўнгги кўшиғи.....	229
«Ёз чоғи ўн икки ошно бўлиб жам...».....	230
«Дилбарим, қаерга чопамиз...».....	231
«Сен бир ҳовуч покиза нурсан...».....	231
В.Коротич. «Айт, не ҳақда сурардим хаёл...».....	232
Куз кўшиғи.....	233
«Шафқат билмас чархи кажрафтор...».....	234
«Дилингда гулласин мангулик баҳор...».....	234
«Ўзимга ўзимдан ўзга бир дўст йўк...».....	235
«Тупрокка қоришиб ётган...».....	235
«Сенга боғланибди орзуйим, ўйим...».....	236
«Ниҳоят тенглашар қундуз билан тун...»	236
« Қалбим эшигини ёпдим...».....	237
Сўнгги одам ҳақида баллада.....	238
Мангулик ҳақида фантастик баллада.....	242

ҚУЁШ СЎЗИ

Бувим билан учрашув.....	250
Н.Юсупов. Чўпон Рабодон.....	251
Мен чиқарган ҳулоса.....	254
Қуёш сўзи.....	255
Баҳорнинг келиши.....	255
Р. Фарҳодий. Озон соябони.....	256
Она қурка кўшиғи.....	258
Югуриб кўр.....	259
Айб қимда?.....	259
В.Берестов. Нофелет.....	260
И. Муравейка. Буғу.....	261
Ҳайронлик.....	262
Радиоми, соатми?.....	263
Биринчи синф ўқувчиси билан суҳбат.....	264

АҲМАД ХҲЖА

САЙЛАНМА

Шеърлар

«Sharq» нашриёт-матбаа
акциядорлик компанияси
Бош таҳририяти
Тошкент – 2013

Мухаррир *Г. Хаитова*
Бадий муҳаррир *У. Сулаймонов*
Техник муҳаррир *Р. Бобохонова*
Саҳифаловчи *Л. Цой*

Нашр лицензияси АИ № 201, 28.08.2011 йил

Теришга берилди 09.01.2013. Босишга 18.04.2013 рухсат этилди.
Бичими 84x108 ¹/₃₂. «Times New Roman» гарнитураси. Офсет босма.
Шартли босма табоғи 14,28. Нашриёт-ҳисоб табоғи 9,32.
Адади 1000 нусха. Буюртма № 3148.

**«Sharq» нашриёт-матбаа
акциядорлик компанияси босмаҳонаси.
100000, Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41.**